בית מלאכה חדש!

אתה „עושה זאת בעצמך": קודח ★ מנסר ★ מקציע ★ מלטש ★ מחליק ★ משייף ★ מקרצף ★ ממרק ★ צובע ★ מבריש ★ מבהיק ★ משחיז ★ מכרסם ★ מחדש ★ מתקן כל דבר בביתך, במשקך או בעבודתך.

ביכולתך ליהנות — בביתך, בעבודתך, במשקך ובכל מקום — מעשרה ימים תמימים של בדיקות וניסויים. אינך חייב להאמין להבטחתנו כי בית המלאכה החשמלי החדש הוא בית מלאכה מושלם. הכולל 54 כלים ואבזרים ומספק את כל צורכיך למשך כל ימי חייך. אבל אתה חייב לנסות אותו. משום שבכל מקרה אתה מרוויח. אם אתה מחליט להחזיר לנו, בתום עשרת הימים, את המערכת, מסיבה כלשהי (ואינך חייב לגלות לנו את הסיבה...) אתה כבר חסכת למעשה הרבה כסף בעבודות שעשית בעזרת ספר ההדרכה. אבל אנו משוכנעים כי תרצה להחזיקו לצמיתות — וכאן אנו באים לקראתך: אתה משלם 66.— ל"י בלבד כל חודש לאחר התשלום הראשון המיוחד של 133.— ל"י. אך כדאי שתזכור: מספר המערכות שאנו יכולים לספק לקהל הרחב בתנאים שכאלה מצומצם ומוגבל לצערנו. וגם המחירים בסביבה משתנים כידוע לך. הזדרז איפוא, ושלח את התלוש המצורף עוד היום, ואנו נשלח לך, ללא כל התחייבות מצדך, את בית המלאכה החשמלי המושלם, שבעזרתו תוכל לעשות ממש הכל.

עבודה „נקייה": עכשיו תוכל לראשונה לקדוח קירות (או אריחי חרסינה, או מרצפות) במהירות הדרגתית, וכך למנוע נשירת טיח או צבע — הקידוח יהיה נקי. עכשיו תוכל לנסר כמעט כל חומר מבלי שיתבקע או ייסדק. המנוע החסון של „סקיל" בנוי במיוחד לעבודה מאומצת בשנוי תכוף של מהירויות. מוח אלקטרוני מיוחד של סיליקון מפקח על יעילות וניצולת מירבית של ההספק המלא של המנוע. מסקנה: רק בעזרת מקדחת „סקיל" רבת עוצמה של בית המלאכה החשמלי המושלם תוכל לבצע כל מלאכה בעבודה נקייה.

ניעול בזק: זוהי המקדחה היחידה בעולם המציעה לך ניעול בזק שבעזרתו תצמיד ותשחרר — ללא כל מכשיר נוסף — את כל הכלים והאבזרים הנספחים: הבע־סיבוב ימינה, אבזר נצמד בנקישה, רבע סיבוב שמאלה — קליק! — והוא משתחרר. זה הכל. עם מקדחת „סקיל" תענוג לעבוד! בפרט שאתה מקבל 54 אבזרים שונים והסברים. אל תיתן לאחרים להקדים אותך: דע כי יש גברים המחליטים בזריזות מפתיעה כאשר הם מריחים הזדמנות אמיתית וממשית. המלאי במחסננו מוגבל, וכרגיל — כל הקודם זוכה. מלא עכשיו את התלוש המצורף, ושלחהו עוד היום, כדי שנוכל להשאיל לך את בית המלאכה המושלם ל־10 ימי ניסויים בביתך, ובכל מקום.

כל המערכת עולה במחיר

66.— ל"י

לחודש לאחר התשלום הראשון

שי מיוחד!

תשמח בוודאי לדעת, כי בתוך 10 הימים תוכל להשאיר אצלך — כשי מיוחד מ„מיילקס" — מלחם משוכלל על כל אביזריו. שוויו של המלחם החשמלי 40.— ל"י אך אתה מ... במתנה חינם אין כסף. מלא ושלח, איפוא, עכשיו, את התלוש.

שובר נסיון חינם בן 10 ימים

לכבוד מיילקס (ישראל) בע"מ, רח' המלאכה 3 — חולון
טל. 843185 מיקוד: 851—58

נא לשלוח לי את מערכת המכשירים החשמליים בת 54 החלקים: בית המלאכה המושלם רב־העוצמה לנסיון חינם למשך 10 ימים. אם בתום עשרת הימים הנ"ל לא אשתכנע שאמנם אני מסוגל לבצע את כל המלאכות שפירטתם בעזרת מכשירים מצויינים אלה ואם לא אוהב שמכשירים אלה קלים להפעלה, אני רשאי להחזיר את כל מה שקיבלתי במצב טוב, וללא כל התחייבות כספית. אם לא אחזיר לכם את המערכת תוך 10 ימים מיום קבלתה — תהיה מערכת הכוח החשמלית בת 54 החלקים שייכת לי לצמיתות ועלי יהיה לעמוד בתנאי התשלום אותם ציינתי.

כמו כן, באם אחזיר את שובר נסיון החינם תוך 3 הימים הקרובים, אתם תשלחו לי כתוספת את המלחם המשוכלל על כל אביזריו ואני רשאי להחזיק בו חינם באם אחליט לקנות את בית המלאכה המושלם רב העצמה. התייחסתי במקום המסומן מהווה הסכמה לתנאים המוצעים על ידכם.

מקום התשלום: במשרדי מיילקס (ישראל) בע"מ או בכל סניף של בנק לאומי לישראל בע"מ

☐ תשלום חד־פעמי: תוך 14 ימים מיום קבלת המערכת אשלם לכם סך 760.— ל"י במזומן (וכן סכום נוסף של 15.— ל"י לכיסוי הוצאות האריזה והמשלוח).

☐ קניה בתשלומים: תוך 14 ימים מיום קבלת המערכת אשלם לכם סך 133.— ל"י (וכן סכום נוסף של 15.— ל"י לכיסוי הוצאות האריזה והמשלוח), ואחרי כן אשלם לכם 12 תשלומים חדשיים רצופים בסכום של 66.— ל"י לכל תשלום, החל בחודש שלאחר קבלת המערכת.

שם משפחה ______
שם פרטי ______
עיר ______ רחוב ______ מס' ______
מס' תעודת זהות ______

מיילקס (ישראל) בע"מ, רח' המלאכה 3, חולון

(R) Mailex (Israel) Ltd

מבצע פרסים משולב
טרופי־ים
10,302
פרסים יקרי ערך

תם ונשלם מבצע טרופי־ים

ואלה תוצאות ההגרלה

שנערכה בתאריך 7.12.73 ובה הוגרלו 102 פרסים

בפרס הראשון: סירת מירוץ

זכה **משה פרץ** מרחוב בר־אילן 1, רמלה

בפרס השני: קאראוון

זכה **עופר שפירא** מרחוב לוחמי גליפולי 20, תל־אביב

לזוכים נשלחה הודעה בדואר

בטרנזיסטורים זכו:

עוזי אלי, קדושי קהיר 1, חולון.
כהן נסים, מושב בן זכאי, ד.נ. עמק שורק.
מנחם ואיוב נני, מח"ל 11, תל־אביב.
חני שלמה, החומר 35, חולון.
אריה כהן, שיכון כהן 29/6, טירת הכרמל.
אליעזר ישלרו, שכון חסכון ג' 22, רחל אלטר, לוד.
שושנה ארמוזה, צבי ספירא 8, קרית יובל, ירושלים.
לב, רשפון א/190 תל־ברוך, תל־אביב.
סאר רפאל, ברודצקי 21, רמת־אביב.
לאה רוטנשטיין, אשדוד 736/11.
אהובה זלוף, רח' בוסל 60, שכון ותיקים, נתניה.
חני וזן, שיכון ממשלתי 75, פרדס־חנה, כרכור.
ניל גולדנר, הגפן 22, נוה מונסון.
אריה אברהם, רחוב הנקין 91, חולון.
בן לולו שמעון, רח' שועלי שמשון 238/1, בית שמש.
יואב בעני, וייצמן 8, יהוד.
הלוי שולה, כ"ח 3, צפת.
עופר נחום, רח' פלום 16, רמת אליהו, ראשל"צ.
טובמסום זיאן, ת.ד. 1094, צפת.
אניטה דרור, השיקמה 9/א, בת־ים.
קלרה דירעי, שכון אגש 94/8, עכו.
לוי יואל, הגלעד 28, ערד.
חבי קטרינה, התומר 35, חולון.
מיכה כנריקס, רמב"ם 21, באר־שבע.
אלי מגדל, רח' הנשיא א/1, לוד.
שרייבר דורית, רח' החותרים 1, ק. אליעזר, חיפה.
יונתן סינקלשטיין, החשמונאים 5/א, תל־אביב.
ליכטנשטיין נדי, רח' באר אורה 9, רמת־גן.
צביקה קריץ, רח' פנקס 26, קרית־אונו.
שפיצר מיכל, 414/8, אילת.
נבי מוסקוביץ, כביש המיסים בלוק 13, תל־אביב.
ישי וולוסקי, רח' השקמה 19, בת־ים.
ירון זלומנסקי, שד' השופטים 33, ק. מוצקין.
פרוזמר אורנה, ביאליק 67/א, חדרה.
כהן ענבל, הראל 15, חולון.
אפרים יעל, שכונת אפרים, חדרה.
שהם ערן, הרברט סמואל 103, חדרה.
אבי סגררלוב, ברזויל 6, חולון.
נעם זיו, רח' שלום עליכם 18/א', נוה שאנן, חיפה.
יעל יאסן, ברזיל 103/17, קרית יובל, ירושלים.
נחום סגול, רח' קדמיאל 14, שכ' התקווה, תל־אביב.
עדאל סקארי, גרינשטיין 3, פתח־תקוה.
וירין, שכון הבונים 5, כפר אזר.
אוסמן אברהים, חסן סבובה, ענתבא.
סנאל פואד בילבול, ת.ד. 227, בית לחם.
כרר עבדיל, ויקוב אל מטואל סלימן, עזה.
גלל מחמוד שלבי, ג'נין.
יסרא מססטא ואהר, חברון.
זהיר אל חוארי, עזה.
חסין אחמד סמה, עזה.

במצלמות זכו:

עמי דכש, יפתח הגלעדי 9, באר־שבע.
יעל ליבר, שכון עממי 6א' עפולה.
יהודית בורובסקי, שכ' אר"ם 51, חיפה.
צורי סערון, שכ' דרום ב' 151, רח' ישעיהו, אשקלון.
ענת מזרחי, רח' טשרניחובסקי 30, ירושלים.
יואב שמואלי, ת.ד. 353, חדרה. (2×)
נסים גבאי שכון 94/11, צפת.
דוד סלומון, ז'ורדאו 50, בית בן־צבי הרצליה.
חן זויסה, רח' הרופא 34, אחוזה, חיפה. (3×)
סמי כהן, מושב שפר, ד.נ. מרום הגליל.
אלחנן וחדוה זעירא, רח' עולי הגרדום 80, עמידר, רמת־גן.
משה ניצן, שער הגולן, ד.נ. עמק הירדן.
עמרם עמר, מושב אביבים ד.נ. מרום הגליל העליון.
לוי אורן, שכון ותיקים, רח' 1 מס' 7, חדרה.
צבי פלישמן, בית גמליאל, ד.נ. עמק שורק.
ביבנשטיין אורלי, קדושי קהיר 10, חולון.
רון מצר, נעמי 17, חיפה.
מיכל כניפה, שד' אבא חושי, אוניב' חיפה, חיפה.
אפרים חמר, רח' אברהם בשארי 43, רחובות.
אישה ירושלמי, רח' מקוה ישראל 26, חולון.
אוריאל, רח' שועלי שמשון 235/4, בית־שמש.
ספי גל־עזר, קוממיות 49, אפקה, ת"א.
דור גיל, רח' חכמי אתונה א'/47, ת"א.
עדנה טרקה, רח' בועז 47, ת"א.
פנינה מימון, הגדוד העברי 26, גבעת אולגה ב' חדרה.
אריה כהנא, שד' דון יוסף הנשיא 6, בני־ברק.
דב קליין, מסעדת "סן־דמור", עפולה.
יצחק דרור, השקמה 19א', בת־ים.
אביבה חרמון, רח' מבוא־אריה 5, רמת־גן.
קורן רחל, רח' חומה ומגדל 73, חולון.
כהן אפרחם, החשמונאים 30, בת־ים.
שדה שרונה, ביאליק 4, קרית אונו.
דני סמואלסדורף, קרית־שלום, המגן 5, ת"א.
אפולין דוד, שכ' עולים מס' 20/2 צפת ב'.
רפי מוסרי, אוהלי יעקב 4/8, תל־כביר־יפו.
אפרים אבוכה, שכ' אפרים, חדרה.
דובי גרינקר, כצנלסון 17, קורצ'ק, לוד.
יהודית אנגל, הגאונים 7/10 ג'בי כהן, חולון.
מגד רשיד רווידאה, ת.ד. 19793 ירושלים
ג'מאל עזם חסין אבו אלרב, ג'נין.
מאוסיק מעארה, שכם.
פרח עבדל רחמן אחמד חרב, עזה.
מגד מטרף אבו בחאן, עזה.
יאסרה מסמה, זאהרה, חברון.
חייסם מחמד עדל רזאק, סינג'יל.
לוטפי שעלאן כמאר, בית גין.
יאסר מוספפא עבדל עני זאהרה, חברון.

לזוכים בטרנזיסטורים ובמצלמות יישלח הפרס בדואר

הנהלת „טרופי־קורפוריישן" מודה למאות אלפי המשתתפים במבצע „טרופי־ים", ומברכת את 102 הזוכים בפרסים בהגרלה ואת אלפי הזוכים האחרים אשר זכו בפרסים בלי הגרלה. לכל המשתתפים מאחלת ההנהלה שימשיכו ויהנו גם בעתיד מהטעם העשיר והמגוון של משקאות „טרופי".

טרופי
סימן ההיכר של הטוב ביותר

אני נהנה לכבס ב„סינגר"

מיום שקנינו את מכונת הכביסה „סינגר" – אני מתעקש לעשות את הכביסה. אני פשוט נהנה מזה!

הכביסה ב„סינגר" היא ממש שעשוע – לוחצים על כפתור אחד, וכל היתר נעשה מעצמו. אינני חדל להתפעל מהיתרונות הטכניים של המכונה. משפע תכניות הכביסה שלה. ומן העובדה שחברת „סינגר" נותנת שנתיים אחריות על כל מכונה!

מתנת חנוכה מיוחדת:
טרנזיסטור לכל הרוכש מכונת כביסה "סינגר"

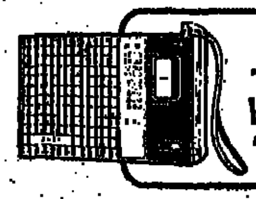

SINGER

חידושי המחר ב„סינגר" היום

להשיג אצל:
סלון טלפז, הרצל 61, חיפה ★ רדיו הכט, שד' רוטשילד 38, חדרה ★ קובי יוסף, רח' הגליל טבריה ★ כהנא שמואל, צה"ל 1 פינת הרצל, אשקלון

בארצות הברית
קוראים לו TELLER (טֶלֶר)
ובישראל

כַּסְפָּר

זה השם שנבחר פה אחד ע"י ועדת השופטים בתחרות הפרסים הגדולה שערך בנק דיסקונט למציאת שם עברי ל„טלר".

ועדת השופטים שמנתה את נציג האקדמיה ללשון העברית, נציג אגודת העתונאים, נציג בנק דיסקונט ופרסום דחף, בחרה פה אחד בשם **כַּסְפָּר**

בתחרות השתתפו 8,501 איש מהארץ ומחוץ־לארץ שהגישו רבבות הצעות שמויינו ורוכזו ל־5,338 שמות שונים.

את השם כספר הציעו 88 איש. לפי תקנון התחרות נערכה הגרלה לקביעת הזוכים בפרסים בנוכחות נציג רואה החשבון של הבנק.

בפרס הראשון בסך 2,000 ל"י

זכה מר אלכסנדר שפייכר, שד' ורבורג 25/8, קרית־חיים

ב־10 פרסי עידוד של 100 ל"י כ"א זכו:

* פנחס חלפרין, תל־אביב
* לילי בלום, ירושלים
* ד"ר א. אוקסחורן, תל־אביב
* נירית אליאסף, קבוץ שריד
* חד סלע, תל־אביב
* י. לבקוביץ, תל־אביב
* שלמה אביבי, רמת־גן
* בן־אלול דוד, רמת־גן
* רונלד בראון, ירושלים
* יצחק קרונזון, ניו־יורק

בנוסף על מה שנקבע במסגרת התחרות, הוחלט להעניק פרס נחמה מיוחד, ליתר 77 האנשים שהציעו את השם כספר.
כל הפרסים נשלחו לבתי הזוכים בדואר.

כַּסְפָּר = TELLER

כספר הוא פקיד הבנק שלך בדיסקונט מאחרי הדלפק, אשר מקל עליך ומקצר את תהליכי עבודתך היומיומית עם הבנק. כספר הוא גם פקיד וגם קופאי. אתה גובה צ'ק, הכספר רושם ומשלם לך בו במקום. אתה מפקיד כסף, הכספר יקבלו ויאשר קבלתו. תשלומי חשמל, מים, מיסים לעיריות ולממשלה וכו' את כולם תוכל לבצע במהירות וביעילות אצל הכספר ללא צורך לגשת לקופה.

רוב סניפי בנק דיסקונט עובדים היום בשיטת הכספר.

הכספר — עוד שיפור בשירות ללקוח של בנק דיסקונט.

בנק דיסקונט
לשירות טוב יותר

דחף

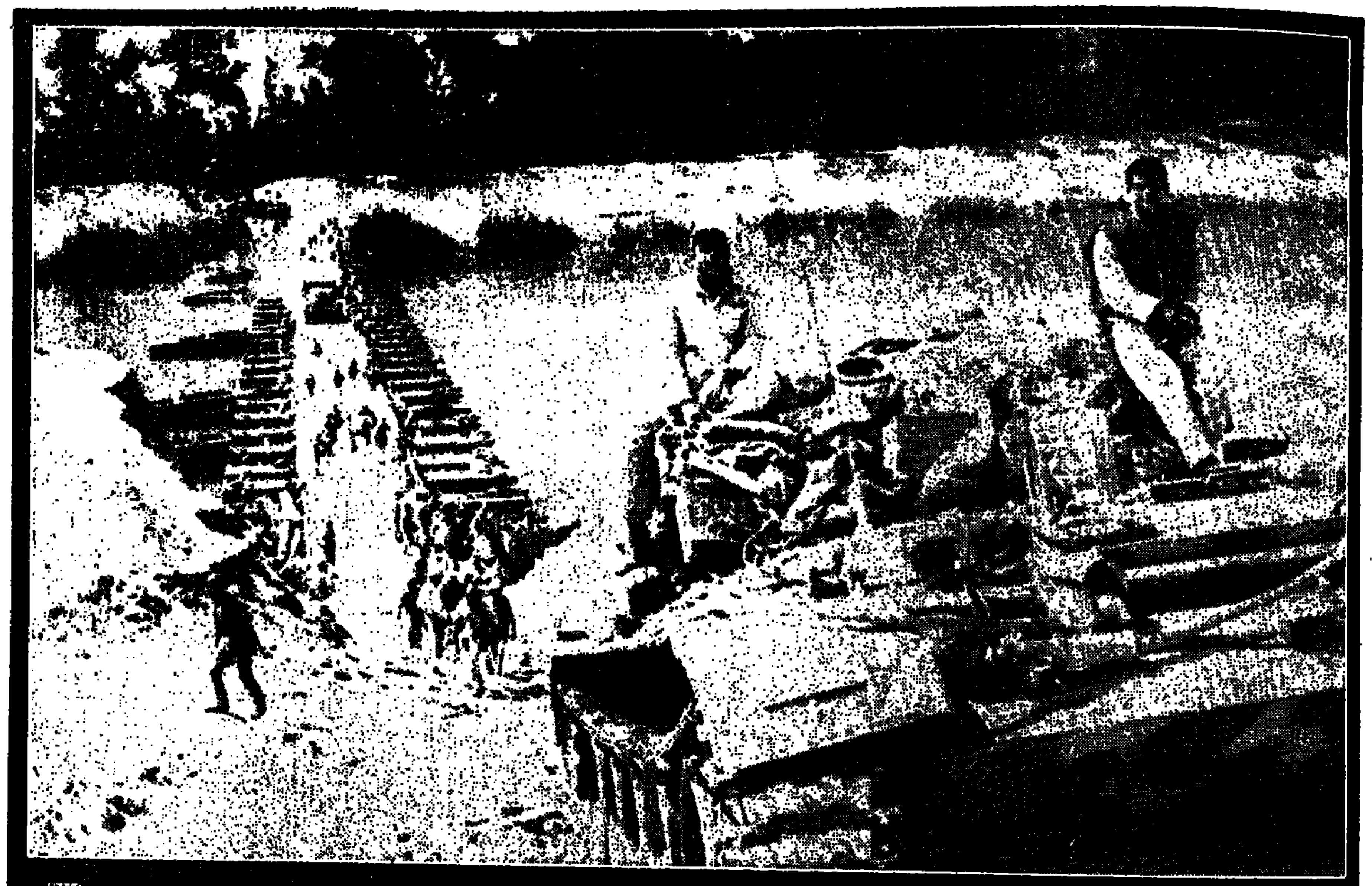

כך הופתעה ישראל

מאת צוות כתבי „סאנדיי טיימס", מיוחד ל„ידיעות אחרונות"

מבט לתוככי החמ"ל המצרי; – מדוע לא הציתו הישראלים את התעלה; – המאבק במחבלים הסיח דעת הביון הישראלי מן ההכנות למיתקפה; – סאדאת: „גירשתי את הרוסים כדי לקנות לעצמי חופש תימרון מושלם"; – כך תוכננה „מילחמת מטחנת הבשר"; – נקודות התורפה של ישראל בעיני איסמעיל; – מדוע נקבע תאריך ההתקפה ל־6 באוקטובר דווקא; – מה אמר אסד לסאדאת לאחר הפלת 13 ה„מיגים" הסוריים; – מתי החלו הסורים לנוע לעבר הקווים; – איש ביון אמריקני: „היו לנו המרכיבים הנכונים, אבל לא שקלנו את סדר העדיפויות כהלכה"; – הכנות כמעט גלויות לעין – נוכח שלווה ישראלית; – מתי הודיע שר המילחמה המצרי לעמיתו הסורי על המיתקפה; – כיצד תירגלו המצרים את הצליחה; – פרשת שנאו סיפקה למצרים אליבי לריכוז כוחות; – מה התרחש ב„מיטבח" של גולדה בערב יום־הכיפורים...

> בעת המילחמה ניסו כתבי „סאנדיי טיימס" הלונדוני לשחזר את אשר התרחש לפניה, הן בישראל והן בארצות ערב, אולם שלמותו של השיחזור נפגמה בגלל הצנזורה ושמירת הסוד על־ידי הצדדים הלוחמים. רק עתה, לאור מידע חדש ונרחב — כולל סיפוריהם של גנראל איסמעיל, גנראל שאזלי, סאדאת עצמו ומיספר רב של חיילים ומדינאים ישראלים — הוכן סיפורה המפורט של המילחמה, אשר לדברי מחבריו, הוא משקף במידת האפשר את האמת לאמיתה. הפרק הראשון, המתפרסם בעמודים אלה, עוסק בהכנות הערבים למיתקפה. החומר שנאסף שימש גם כבסיס לספר „בתוככי המילחמה במיזרח התיכון", שיצא לאור בינואר, בהוצאת אנדרה דויטש, לונדון.

מרכז הפיקוד המצרי קבור עמוק מתחת למידבר, בשולי קהיר. עיתונאי מצרי, שביקר שם בעת המילחמה, רשם בפינקסו את התיאור הבא:

„גיס צבאי... עצירה ליד גיבעת חול. פתח בגיבעת החול. בקצה — דלת פלדה כבדה, כמו דלת של כספת. מאחוריה — מיסדרון ארוך. אחר יורדות מדרגות כלפי מטה. דלת פלדה נוספת, ופרוזדור ארוך, שבקצהו דלת פלדה שלישית. מאחוריה הולך המקום ומתרחב במפתיע: חדרי־ישיבות, חדרי־מיבצעים, מרכזי קשר, חדרי־מפות, מישרדים."

מישרדו של האיש שתיכנן וניהל את מילחמת אוקטובר היה קטן. על דלתו התנוסס השלט: „שר המילחמה והמפקד הכללי". היו אלו תואריו של גנראל אחמד איסמעיל בן ה־55 — האיסטרטג המוזהר ביותר של מצרים. לו הורה סאדאת באוקטובר 1972 להתכונן לקרבות. בפרוזדור, מול לישכתו של איסמעיל, היתה דלת, שהוליכה אל חדר־המיבצעים הראשי. כתב העיתונאי המצרי: „היה זה אולם גדול, מואר באור חזק, ובו צבעיהן הזוהרים של מפות. המפות הראו גם תנועות. מסביב לחדר ניצבו קבוצות, שייצגו את הפיקוד של כל ענף של הכוחות המזוינים. מאחורי כל קבוצה הוצבו המפות שלה; ולפניה — נתיבי הקשר עם כל חזית.

„במרכז החדר ניצב דוכן לאנשי הפיקוד הכללי: שר־המילחמה, איסמעיל; הרמטכ"ל, לויטננט־גנראל סעד שאזלי; ומנהל המיבצעים, מייג'ור־גנראל עבד אל־גאני גאמזי. מול הדוכן, על הקיר, התנוססה המפה העיקרית, ששיקפה את המצב בכללותו. הן צוירו על מחיצות זכוכית גדולות, והראו את המצב ביבשה, בים, באוויר ובחזית הסורית, רגע אחר רגע. תוך שינוי המצב, התווספו כיתמי צבע אל המפות: המקום היה מלא שאון טלפונים, טלפרינטרים וקולות מתווכחים..."

היה זה מרכז נפלא לניהול קרב מתוכנן מראש. הוא פעל להפליא בעת הצליחה. רק בשלבים המאוחרים, הנזילים יותר, של המילחמה נתגלו החסרונות של מיבנה פיקודי זה, בעל ההיררכיה המוגזמת והריכוז המופרז.

„הייתם צריכים לראות חדר זה ביום הצליחה," אמר גנראל איסמעיל. „כולנו ישבנו במקומותינו. כל מהלך המיבצעים, אשר תוכנן, הוצג בפנינו. משימת הלוחמה הוגדרה. משימה אלמונית הושלמה. המלאכה בוצעה בדייקנות, מעבר לכל הציפיות. היא בוצעה ביעילות ובתנופה. היו רגעים בהם זועזעו רגשותינו עד היסוד".

גם הנשיא נמצא במרכז הפיקוד. סיפר סאדאת מאוחר יותר: „משך שלוש השעות הראשונות הייתי במתח עצום. לא ידענו מה תכינו לנו הישראלים. לא ידענו אילו כלי־נשק חדשים יש להם, אבל, לעבור שלוש שעות כבר היה ברור, כי הישראלים לא גייסו כוחות, ה

© כל הזכויות שמורות ל„סאנדיי טיימס" ולהוצאת אנדרה דויטש, לונדון.

המשך ◄

הופעתו לחלוטין. הכיחות שלנו ביצעו את ה־ צליחה על פני הגדות התלולות של התעלה".

קו בר־לב היה שורה של 30 מעוזים ישרא־ ליים, ששמרו על נקודות־צליחה אפשריות ל־ אורך התעלה. ישראל סברה, כי הקו בלתי־ עביר. מאוחר יותר הסביר הרמטכ"ל המצרי, גנראל שאזלי, את הסיבה לכך.

„תעלת־סואץ הינה מיכשול־מים מיוחד במי־ נו. וזאת בגלל התלילות וחוסר האחידות של דפנותיה, המונעים ירידת כלי רכב אמפיביים לתוכה ועלייתם ממנה, ללא הכנה מוקדמת של דרכים. תכונות דומות יש רק לתעלת־פאנאמה. בנוסף לכך הקים האוייב את קו בר־לב וסוללת־ חול בגובה של 10 עד 20 מטרים".

נוסף לביצורים היה לישראל נשק סודי: כל מעוז היה מסוגל להזרים 200 טון דלק על־ פני המים, להצית את הדלק ולהפוך את התע־ לה לחומת־אש.

נוכח מיכשולים אלה התנבא שר הביטחון, משה דיין, כי כל התקפה מצרית אל מעבר ל־ תעלה תסתיים תוך עשרים וארבע שעות.

„חושבני, שדיין הצהיר זאת", אמר שאזלי מאוחר יותר. „לאור החישוב שמהנדסינו יזדקקו לעשרים־וארבע שעות, כדי להקים גשרים, ו־ שכוחות כבדים (כגון כוח טאנקים מצרי ניכר) יוכלו לצלוח את התעלה רק כעבור 48 שעות. הדבר היה נותן לעתודות השריון הישראליות שהות להגיע אל החזית".

ב־6 באוקטובר הוכיחה מצרים, תוך עשר שעות, כיצד אפשר להרוס את איסטרטגיית ה־ מיגננה הישראלית האדירה על־ידי תושיה וכ־ לי־נשק מודרניים. במוצאי־שבת, בחצות, כבר פיצחה מצרים את קו בר־לב, השמידה למעלה מ־100 טאנקים ישראליים, וריכזה בגדה המזר־ חית 500 טאנקים ומערכת טילים מושלמת. הישג מרשים ומפתיע זה כונה בשם הצופן „מיבצע בדר".

שלוש סיבות לעיוורון

לכישלונה של ישראל בחיזוי־מראש של מילחמת אוקטובר יש שלוש סיבות עיקריות:

● הראשונה הינה מעשית: בארבע השנים ה־ אחרונות התרכזו שירותי־הביון של ישראל ב־ מאבק נגד המחבלים, בייחוד בחוץ־לארץ. מא־ חר שישראל סובלת מחוסר כוח־אדם, היא נא־ לצה להחזיר ממצרים ומסוריה מיספר ניכר של סוכני־ביון פוליטיים. כתוצאה מכך נוצר מחסור במידע מדיני, אשר הוליך את ישראל למה ש־ כונה, מאוחר יותר, בפי דיפלומט בריטי: „מיק־ רה קלאסי של זילזול הביון בכושר האוייב, אך לא בכוונותיו".

● עיסוק זה בפלשתינאים הוליך לסיבה השניה — והעמוקה יותר — של העיוורון הישראלי: אי־יכולת טוטאלית לתפוס, שהערבים עלולים לנהל הן טירור והן מילחמה קונבנציונלית. שר־ הביטחון הישראלי, משה דיין, והרמטכ"לים ה־ שונים שלו חזרו ואמרו בזילזול, שהערבים תידרדרו לטרוריזם מפני שלא העזו להתייצב נגד ישראל בשדה־הקרב. הרי אפילו פשיטות הערבים אל מעבר לגבול חוסלו.

● גם הסיבה השלישית — והאירונית ביותר — לכישלונה של ישראל נבעה מן הפלשתי־ נאים. הביון הישראלי חזה מילחמה בשנת 1973, אך סבר כי היא תפרוץ במאי — כתוצאה מ־ פעילות הפלשתינאים. ה„שד" הפלשתינאי סינ־ וור את ישראל עד כדי כך, שהיא לא הבחינה בתכונות הערבים הגוברות והולכות.

הנשיא סאדאת ראה תמיד את ההכרח ב־ מילחמה. הוא אמר, מאוחר יותר, בגילוי־לב:

„למן היום בו נכנסתי לתפקידי, לאחר מות נאצר (28.9.70) ידעתי שיהיה עלי להילחם. זו היתה הירושה שלי".

סאדאת היה מוכן לתת סיכוי לדיפלומאטיה: „תליתי תקוות קלות בשר־החוץ האמריקני רו־ ג'רס בשנת 1970־71. אבל, הוא הוציא ממני יותר ויותר ויתורים, ללא כל תגובה מצד היש־ ראלים" (כמובן שדעתם של הישראלים שונה לחלוטין).

קשריה הגוברים של ארצות־הברית עם רו־ סיה שללו נשק נוסף מסאדאת: „ברור היה, ש־ המצב של תיקו" — לא שלום ולא מילחמה — נוח למעצמות־העל. היתה ביניהן הסכמה מסו־ יימת לגבי רמת אספקת־הנשק". הכרתו זו של סאדאת, שאפילו יכולתו לסכסך בין המעצמות הולכת ונפחתת, היא־היא ששיכנעה אותו כי אין מוצא אלא מילחמה.

„נסעתי למוסקבה באביב 1972", סיפר סא־ דאת. „אמרתי למר ברז'נייב כי יהיה עלינו להילחם באחד הימים. לא היתה כל אלטרנאטי־ בה. ברז'נייב אמר כי אין הוא רוצה בעימות בין המעצמות".

עתה חשב סאדאת במונחים ספציפיים של מילחמה חדשה: „הרעיונות החלו מתגבשים ב־ מוחי עוד בתחילת 1972". אבל, הרוסים ניסו לרסן אותו. „הרוסים דחו אותי בלך־ושוב משך הקייץ והסתיו של 1972. הם אמרו, שהם מחכים לבחירות בארצות־הברית, בנובמבר". הם לא רצו לתת לסאדאת את כלי־הנשק המתקדמים ביותר שלהם. אבל, הם רצו להישאר במצרים. „הרוסים הרגישו שיש להם נחלות על אדמתנו, אף אם הם לא המערב".

ב־17 ביולי 1972 גירש סאדאת את הרוסים: „גירשתי את הרוסים, כדי לקנות לעצמי חופש־ תימרון מושלם. אבל, אחרים שהם חזרו למשימת שבוצעה במידבר, מעבר לסואץ, הם באו ללמ־ דנו להפעיל את הטילים החדשים. ובייחוד טילי „סאם" נגד מטוסים".

„מלחמת מטחנת הבשר"

למרבה האירוניה, הוחשה מילחמת אוקטובר, לדיברי סאדאת, דווקא בגלל זהירות־הרוסים.

„אחרי בחירות נובמבר חזר מר ניכסון ל־ שילטון, נזכר סאדאת. „קיבלתי מיכתב ממר ברז'נייב, בו נאמר שהם רוצים לתמוך במדי־ ניות ההפשרה ומציעים לי להשלים עם המצב. קיימנו פגישה של המועצה העליונה שלנו, ו־ דחינו הצעה זאת. מאותו רגע התחלנו לתכנן את המיתקפה של ה־6 באוקטובר".

לאיזה סוג של מילחמה היתה הכוונה? גנ־ ראל איסמעיל קבע בסוף שנת 1972, כי חידוש קרבות־האוויר והארטילריה, שאיפיינו את מיל־ חמת־ההתשה יגרור אסון: „כל ניסיון שלנו לעשות זאת ייתקל בתגובה אלימה יותר מצד ישראל... תגובה גדולה מזו של החתיבות הפו־ ליטית והצבאית של פעולותינו".

על־כן הוא סמך ידיו על השקפותיו הוות־ קות של ראש־המטה שלו: אפשר להביס את הישראלים לא על־ידי חיקוי מילחמת־הבזק של־ הם, אלא על־ידי ביחורים במה שכונה בפי שאזלי „מילחמת מטחנת־בשר".

בסוף ינואר 1973 הייתה סוריה נכונה להצט־ רף למיבצע. „הרעיון השני שלי היה, שהמהלו־ מה תונחת בשתי חזיתות, במשולב", נזכר איס־ מעיל.

מטהו של איסמעיל שכן בימי־שלום בשורת מישרדים צנועים, מוקפי חומה בת 3 מטרים ב־ רובע עבאסיה הקהירי, ברחוב ה־23 ביולי. ב־ תחילת פברואר 1973 שוכנו שם 40 אנשי סגל התיכנון, ופתחו בהכנות.

המאמץ הדיפלומאטי האחרון, המקביל, של סאדאת, הגיע אף הוא לשיאו בפברואר 1973.

ב־30 בספטמבר, היום בו קבע המודיעין האמריקני בהיסוס כי פרוץ מילחמה אינו סביר, הודיע שר־המילחמה המצרי לעמיתו הסורי, כי המיתקפה עשויה להתחיל כל רגע; — פרט לצוות התיכנון, לשרי־הביטחון ולרמטכ"לים של סוריה ומצרים היתה תוכנית המיתקפה ידועה לכל היותר ל־6 אנשים בעולם הערבי, ביניהם פייצל וחוסיין

דגל מצרי על מעוז ישראלי בקו בר־לב, ממזרח לתעלה

תאפו איסמעיל, יועצו של סאדאת לענייני בי־ טחון לאומי והמצרי הקרוב ביותר להנרי קי־ סינג'ר, יצא לסיור במוסקבה, בבון, בוושינגטון, בלונדון ובמרכזו או"ם. שר־החוץ המיצרי, מוח־ מד חסן א־זיאת, יצא לניו־דלהי ולפקינג.

ב־23 בפברואר נפגש איסמעיל עם הנשיא ניכסון בבית־הלבן. ניכסון דיבר על רצונה של אמריקה בשיחות־שלום. איסמעיל תיאר את ה־ שיחה כ„חמה, אובייקטיבית וסורה".

אבל, ב־1 במארס נפגשה עם ניכסון גם ראש־ממשלת־ישראל, גולדה מאיר, שבועיים לאחר ביקורת פורסמה הכרזה בדבר אספקת 48 „פאנטומים" נוספים לישראל. הייתה זו הו־ כחה סופית לכך, שניכסון לא ישנה את מדיניו־ תו.

במארס החל סאדאת בונה איסטראטגיה מדינית משותפת עם סוריה. הבעייה היתה בכך, שסוריה סירבה עדיין להכיר בעצם קיומה של מדינת יהודית. השאלה הייתה: האם תהיה זו מילחמה לחיסול ישראל, או רק לשיחרור ה־ שטחים הכבושים?

בעייה אחרת היתה היעדר יחסים דיפלומא־ טיים בין מצרים וסוריה לבין ירדן. היה צורך במאמץ להחזרת ירדן אל העדר הערבי.

אזעקת־שווא יקרה

ב־21 ו־22 באפריל נפגשו הרמטכ"לים של צבאות־ערב בקהיר, כדי לבדוק את המצב ה־ צבאי. סיכם איסמעיל את מסקנותיו מאוחר יותר:

„הערכתי הייתה שישראל נהנית מארבעה יתרונות יסודיים: עליונותה האווירית; היידע הטכנולוגי שלה, האימון המדוקדק והיעיל ש־ לה; והסתמכותה על סיוע מהיר מארצות־ה־ ברית, שיבטיח זרימה מתמדת של אספקה... אבל אצו לה גם חסרונות בסיסיים. קווי האספקה של האוייב היו ארוכים, שוורים על־פני חזיתות רבות וקשים להגנה, משאבי כוח־האדם שלו לא איפשרו לו אבידות כבדות, מצבו הכלכלי מנע ממנו להיכנס למילחמה ממושכת. יתר על כן, זהו אוייב הסובל מיוהרתו".

איסמעיל ידע, כי כדי לנצל נקודות חולשה אלה יש לאלץ את האוייב לפזר את התקפותיו הנגד שלו על־פני שתי גזרות, דבר זה הצריך איסטראטגיה ערבית אחידה, שתאפשר לחץ ב־ חזיתות רבות. אבל, במיפגש אפריל לא הושגה כל אחדות; ויאזלי אמר גלויות: „בעיות צב־ איות ומדיניות מסויימות עומדות בדרכה של פעולה משותפת".

אחת הבעיות הללו צצה ב־2 במאי, כאשר פרצו קרבות בין צבא לבנון והמחבלים. גרמה לכך פשיטת אנשי קומאנדו ישראלים לביירות ב־10 באפריל, בה הומתו שלושה מנהיגים פלש־ תינאים. ממשלת לבנון נפלה, וב־2 במאי חר־ ללה ההרגשה שצבא לבנון ניצב מנגד, ללא כעיצה. מילחמת־אזרחים זעירה, אשר נמשכה תישעה ימים.

הביון הישראלי סבר, כי המילחמה תחרוג מתחומי־לבנון. נאומי המילחמה של סאדאת עיצבנו את ישראל. היא חששה שסוריה תת־ ערב לטובת המחבלים; ושישאר מדינות ערב ייגררו לעימות. אשר, בסופו של דבר, יסחוף את ישראל עצמה.

אכן, הסורים התכוננו לכל אפשרות. אבל, הישראלים הכריזו על כוננות ותימרנו בגלוי ברמת־הגולן.

הייתה זו אזעקת־שווא. אבל, היא שופכת אור על הבעיות, אשר הביכו את ישראל אר־ בעה חודשים לאחר־מכן. כי לדיברי הרמטכ"ל הישראלי, רב־אלוף אלעזר, הייתה כוננות מאי מבוססת על סימנים של הכנות מילחמה ערביות. שהיו משכנעים יותר מאלה כשנתגלו מאוחר יותר. הכוננות עלתה לישראל כ־45 מיליון ל"י. מכאן אי רצונה לחבל בכלכלתה על־ידי גיוס מילואים בעת הגל הבא של אותות־סכנה.

הערכה מדוייקת

גם לגבי אמריקה, הערבה העיקרית לביטחון ישראל, היה מאי חודש מכריע. קהליית־הביון האמריקנית כוללת סוכנויות רבות, שהינן עצ־ מאיות, חופפות, או אף מתנגשות. סוכנות־הביון המרכזית היא רק המפורסמת בכולן. הקטנה בכולן היא סוכנות החקר של מישרד־החוץ ה־ אמריקני, הנעזרת בסוכנויות אחרות, כדי להע־ ריך ולנתח.

בסקרה את משבר־מאי ואת הקצב הגובר של האיסטרטגיה של סאדאת, הפיקה סוכנות החקר הערכה ארוכת טווח לגבי המיזרח התי־ כון. היא חזתה מילחמה בסתיו. סוכנות־הביון־ המרכזית הסכימה עם הערכה זאת, אם־כי חיזוי התאריכים שלה היה מעורפל יותר.

אחד הגורמים להערכות אלו היה כמות הנשק שהערבים — וביחוד הסורים — קיבלו מרוסיה. מישלוחי טאנקים מדגם „ט־62", באביב, למצ־ רים ולסוריה לא היו צריכים להדאיג את יש־ ראל. אבל, ב־3 במאי קפץ הנשיא הסורי, אסד, לביקור בן עשרים־וארבע שעות במוסקבה, ו־ קיבל מן הרוסים הבטחה שיוענקו לו 40 מטוסי „מיג 21" נוספים ומערכת מושלמת של טילי „סאם".

בסך־הכל סיפקו הרוסים לסוריה במחצית ה־ ראשונה של 1973 נשק בשווי של 185 מיליון דולאר — 35 מיליון יותר מאשר בכל שנת 1972.

בעוד סוריה צוברת חימוש, נמשכו הדיונים האיסטראטגיים בקהיר. ב־12 ביוני ביקר סא־ דאת בדמשק ושיכנע את אסד לקבל את היע־ דים שלו ולהגביל את מטרות המילחמה של סוריה.

סוף־סוף היה ביכולתו של צוות־התיכנון ב־ קהיר לקבוע מועד למילחמה. אולם, שעת ההת־ חלה נשארה שנויה במחלוקת עד ל־2 באוקטו־ בר, עת טס איסמעיל לדמשק, כדי לפתור את הבעייה.

„מסיבות רבות, ובעיקר בשל הצורך לסנוור את האוייב בקרני שמש", סיפר איסמעיל, „העדי־ פו הסורים לתקוף עם שחר. אבל, גם לנו היו סיבות רבות, כגון הצורך להקים גשרים ולהע־ ביר טאנקים על־פני התעלה בשעות הלילה, לפ־ עול דווקא עם שקיעה".

בסופו של דבר קבע איסמעיל, מפקדן של שתי החזיתות, את שעת האש לשעה שתיים בצהריים.

תאריך ה־6 באוקטובר נקבע עוד זמן רב לפני־כן. סיפר איסמעיל:

„חודשים רבים לפני המילחמה סברנו שיש לפעול, כאשר תהיה תמיכת הערבים והעולם בנו בשיאה. היינו זקוקים במיוחד לכמה דברים: ליל ירח, בו יעלה הירח בזמן הנכון; לילה בו יהיו הזרמים בתעלה נוחים לצליחה; לילה בו לא יצפה האוייב לפעולתנו; ולילה בו לא יהיה האוייב עצמו מוכן לקרב".

„שיקולים אלה הביאו אותנו ל־6 באוקטובר. החישובים האסטרונומיים הצביעו על זריחה ושקיעה מוקדמת של הירח. ברור היה, כי היש־ ראלים לא יצפו לפעולה שלנו בחודש רמאדאן; ואילו הם יהיו עסוקים בדברים אחרים, כגון ה־ בחירות הקרובות".

איסמעיל לא הודה מעולם כי היא בחר ב־6 באוקטובר מפני שחל בו יום הכיפורים. יום שהתאים למטרות הערבים יותר מכל.

מיבצע „ניצוץ"

ל־6 באוקטובר היה קסם אטאוויסטי לגבי הערבים. 1350 שנה לפני כן, בעשירי לחודש רמאדאן החל הנביא מוחמד בהכנות לקרב־בדר, אשר הביא תוך עשרה ימים לכניסתו למכה כ־ מנצח ולתחילת הפצת האסלאם על כן כונה ה־ מיבצע „בדר". אולם היה לו גם שם צופן אחר: „יום י' י'" — פירושו „יום".

תוך התיכנון הצבאי המתקדם נותר עדיין לסאדאת להשיג יעד פוליטי: קירובו של המלך חוסיין. הדבר לא היה קל. יש ראיות לכך, ש־ גישושים מוקדמים, באמצעות פייצל מלך סעו־ דיה, נדחו על־ידי הירדנים. ב־13 במאי אף הצהיר חוסיין בחוגי סודי אל קציני צבאו: „מדינות ערב מתכוננות למילחמה חדשה. יהיה זה קרב מוקדם מדי".

אבל, סאדאת המשיך בשלו. הערך, האיסט־ ראטגי של הפעלת שלוש חזיתות נגד ישראל היה גדול עד כדי כך, שהוא היה מוכן לספוג עלבונות. ירדן, מצדה, הייתה נכונה לחידוש הקשרים הדיפלומאטיים.

שוב מילא פייצל הסעודי תפקיד נכבד. ב־ 28 ביולי שוחח איתו ראש־ממשלת ירדן משך 12 שעות. ב־6 באוגוסט, בעוד שאזלי יושב ב־ דמשק ומתאם טאקטיקה עם סוריה, הגיע שליח של סאדאת לרבת־עמון, כעבור ארבעה ימים יצא השליח עם שליחו של חוסיין, ריפאעי, להי־ פגש עם אסד בדמשק.

עתה נפתחה הדרך לוועידת פיסגה; ואפשר היה להתחיל בשיחות צבאיות עם ירדן. ב־29 באוגוסט הגיע שר־הביטחון הסורי, לויטננט־ גנראל טלאס — לרבת־עמון לצורך זה.

כאשר טס המלך חוסיין והנשיא אסד לקהיר ב־10 בספטמבר, לוועידת־הפיסגה, כבר טוייחו רוב הניגודים הדיפלומאטיים והצבאיים. ירדן הוחזרה אל הברית הערבית. סוריה הסכימה לצמצם את מטרות־המילחמה שלה. תמורת זאת התחייב סאדאת להחיש את הכנותיו לקרב. הוא יכול היה להבטיח זאת רק בעיקבות שיפור יחסיו עם הרוסים. עוד באפריל הודו המצרים, שהרוסים שבו לבנות את כוחם הצבאי. מצרים קיבלה טילים, מטוסים, טאנקים, ציוד־גישור ובין 70 ל־80 טכנאים.

מטרתה הבסיסית של המילחמה, שאושרה בוועידת־קהיר, הייתה פיתרון סופי לעימות בן 25 השנים עם ישראל. הכוונה הייתה להשיג זאת על־ידי גרימת משבר, שאליו ייגררו מעצמות העל ולאחר־מכן הכרחת המעצמות לסחוט ווי־ תורים מישראל. משום כך נתן סאדאת לאיס־ טראטגיה הפוליטית שלו את שם הצופן „מבצע ניצוץ".

מבחינה צבאית הייתה המטרה, כהגדרתם מ־ חדש של שיטחי סוריה, מצרים וירדן, שנתפסו בידי ישראל, גם זאת ביקשו הערבים להשיג בשני שלבים. בה בשעה שהסורים יכלו להחזיר את שיטחיהם בגולן, לא הייתה לסאדאת כל כוונה להחזיר את צבאו לעומק סיני. מתפקידו של חוסיין היה רק ליצור איום בחזית שלישית, לרתק כוחות ישראליים ולהגן על התקפת איגוף דרך ירדן לדרום־סוריה. את שאר שיטחי סיני

את הגדה המערבית של הירדן קיוו הערבים להשיג במיסגרת ויתורים ישראליים.

האיסטראטגיה הצבאית הייתה ברוטאלית ב־ פשטותה: ישראל תיגרר למילחמת התשה של „טחינת־בשר". אם יכזיבו המעצמות, ימשיכו הערבים במילחמה משך שבועות וחודשים, עד אשר ידלדלו הכלכלה וכוח־האדם של ישראל, והיא תיכנע.

מלכודת לסורים

לפי שעה נראה, כי לאחר ועידת־הפיסגה הושארה ההחלטה הסופית בדבר פתיחת המיל־ חמה בידי סאדאת. המועד המדוייק של „יום י'" לא נמסר לאסד ולחוסיין ולדיברי איסמעיל היה הסוד ידוע רק לסאדאת ולעוזריו. סאדאת רצה עדיין באופציות פתוחות. אבל, הישראלים באו ופתרו בעייה זו.

לא ברור אם הישראלים ביקשו למשוך את הסורים לקרב ב־13 בספטמבר. הרמטכ"ל היש־ ראלי טען, אומנם, שצה"ל לא יזם קרב זה. אבל, מה עשו ארבעה מטוסי־קרב ישראליים מעל לים־התיכון בקירבת המרחב האווירי ה־ סורי (אם לא בתוכו)?

ישראל טענה, כי היה זה סיור־אווירי שיגר־ תי. אבל, היה זה גם טכסיס ישן של חיל־ האוויר הישראלי.

כוח של „מיגים" נשלח לקראת הישראלים. ישראל טוענת שהיא נאלצה לשגר תגבורת. מקורות אחרים טוענים, שהתגבורת הישראלית כבר ארבה במקום, כשהיא מוסתרת על־ידי ה־ שמש.

על כל־פנים, בין 8 ל־13 מטוסים סוריים הופלו באותו יום, לעומת מטוס ישראלי אחד.

אם היתה זו „תזכורת" ישראלית לערבים אחרי ועידת־קהיר, הרי היה זה בומראנג. מקו־ רות מצריים בקהיר טוענים, כי לאחר קרב זה טילפן אסד אל סאדאת והפציר בו לפעול. סא־ דאת הסכים — ונתן הוראות להפעלת מבצע „בדר" מאותו רגע החלה הספירה לאחור. אל שעת־האפס.

כאשר החל השריון המצרי להיערך, בשבוע האחרון של ספטמבר, היו רק ישראלים מעטים מודאגים. בעשר השנים האחרונות. פרט ל־1967, ערך הצבא המצרי תימרוני־סתיו. אכן, בשנתיים או בשלוש השנים האחרונות דומה היה, כי התימרונים ותרגילים אחרים רוכזו דווקא מס־ ביב לתעלה. אבל, המפקדים הישראלים זילזלו בתימרונים. ובראמפות ובשאר הביצורים ש־ נבנו על־ידי המצרים, ואמרו כי כל זה נועד רק להעסיק את החיילים.

אבל, סמוך ל־24 בספטמבר קבעה סוכנות־ הביון המרכזית האמריקנית כי היה זה התימרון הראשון, בו הפעילו המצרים כוח בגודל של דיביזיה. כן צברו המצרים מצבורי תחמושת גדולים יותר מתמיד והפעילו מערכות־קשר גדו־ לות מאלו שהיו דרושות לתימרונים. בדיקת ה־ מערכות הללו נקלטה על־ידי „נ.ס.א" — סוכ־ נות הביון האלקטרוני של ארצות־הברית, הפו־ עלת מבסיס סודי בדרום איראן.

ברגע בו נודע הדבר, הזהירה אמריקה, ל־ דיברי אנשי־ביון בוושינגטון, את ישראל. יש־ ראל נשאלה „בדרג גבוה ביותר" אם אין אלה סימנים להתקפה. לה ציפו לפחות כמה אנשי־ ביון אמריקניים מאז האביב. ישראל דחתה חששות אלה.

הסחת־הדעת

דעתם של הישראלים הוסחה. בדיוק כפי שהעריכו המצרים. החייל הישראלי היה עסוק בליגה הלאומית לכדורגל, שעמדה להיפתח ב־ אוקטובר יותר מאשר בסיכויי־מילחמה. המדי־ נאים ניהלו מאבקי־בחירות. הממשלה היתה טרודה בבעיות חוץ ופנים.

בניו־יורק נפתח זה עתה מושב עצרת־או"ם. לישראל היה ברור, כי שר־החוץ האמריקני ה־ חדש, הנרי קיסינג'ר, ינצל את העצרת לקידום הסדר במיזרח־התיכון.

חמור מזה דומה היה, כי כוח המשיכה היש־ ראלי בקרב הפזורה נחלש. העלייה מן המערב ירדה כמעט לאפס. עולים בהירי־צור באו רק מרוסיה. הסיוע הכספי של יהודי המערב ירד אף הוא.

הייתה זו תקופה רעה. אבל, אפילו היא אינה מסבירה את עיוורונה של ישראל.

נראה, כי גם התנועות הסוריות הראשונות החלו סמוך ל־24 בספטמבר, לא הייתה זו דהרה פרועה לעבר החזית. הטאנקים והתותחים נערכו בשיטתיות מסביב לשלושת קווי־ההגנה הסו־ ריים בין הגולן לדמשק. אחד הגורמים לאזהרה האמריקנית הראשונה לישראל היה הדאגה נוכח התיאום בין תימרונים בסואץ לבין היערכות מחדש של הצבא הסורי.

יומיים לאחר־מכן הודה משה דיין בדאגתו לראשונה. ב־26 בספטמבר סייר במוצבי צה"ל ברמת־הגולן, ואמר לחיילים: „לאורך הגבול הסורי מוצבים מאות טאנקים ותותחים בעלי טווח אפקטיבי, ומערכת נ.מ. שצפיפותה דומה לזו של המצרים בסואץ".

עתה היה דיין מודאג במידה מספקת בדי לע־ שות שני דברים: בו ביום הועמד צה"ל בכו־ ננות בשתי החזיתות; ובאחד משלושת ימי־ חופשת ראש־השנה תוגברה חטיבת השריון ה־ מוחלשת המוצבת בגולן, על־ידי החזרת חיל־ המצב הרגיל. חטיבת השריון הזו, אשר הוח־ זרה לפני־כן למטה הכוחות המשוריינים בבאר־ שבע, הייתה זו, אולי, ההחלטה הישראלית ה־ מכרעת ביותר במילחמה, ללא גבורתה של חטי־ בה זו הייתה ישראל מובסת בקרב על הגולן. אולם, הדבר נעשה ללא כל פירסום.

דומה היה, כי הישראלים ביקשו להתעלם מבשורות רעות. אזהרתו של דיין בדבר ההיער־ כות הסורית לא זכתה כימעט לכל פירסום. ב־ ימי ראש־השנה לא הופיעו עיתונים בישראל; וכאשר דלפו הידיעות על הכוננות אחרי החג, תואר הדבר כ„נוהג שיגרתי בימות החגים". כן נאמר, כי תיירים יורשו להיכנס לרמה.

איש לא פירסם, כי ב־27 בספטמבר, יום לאחר ביקורו של דיין בגולן, שוגר מבסיס ואנ־ דנברג בקליפורניה לוויין־ריגול „סאמוס" אמ־ ריקני למסלול מעל למיזרח־התיכון. נראה, כי האמריקנים הגיעו למסקנה שיש לפקוח עין על המתרחש.

אזהרה מסאדאת

למחרת היום הוזהרה ישראל על־ידי סאדאת עצמו. ב־28 בספטמבר נסתיים נאומו של סא־ דאת לרגל יום־השנה השלישי למות נאצר ב־ מלים מוזרות:

„אחים ואחיות. בוודאי הבחנתם כי יש נו־ שא, אותו לא הזכרתי. כוונתי לנושא המערכה. עשיתי זאת במתכוון. אנו יודעים את מטרתנו והחלטנו להשיגה. לא נחסוך במאמצים ובקור־ בנות, כדי להגיע אליה. אינני מבטיח לכם דבר. לא אכנס לפרטים. אולם, אומר רק, כי שיחרור השטחים הינו המשימה הראשונה והעיקרית. הניצבת בפנינו. ברצון אלוהים — נשיג אותה. נגשים את המטרה ונשיג את המשימה. זהו רצון עמנו, זהו רצון ארצנו. זה גם רצון האל".

כל אשר אירע לאחר־מכן היה, אולי, סתם מזל־ביש. בו־ביום עוכבה רכבת עולים שנעה ממוסקבה לווינה על־ידי שני חוטפים ערבים. שהגדירו את עצמם כחברי אירגון „נשרי המה־ פכה הפלשתינאית". הם לקחו חמישה עולים ו־

גנראל איסמעיל: „היינו זקוקים במיוחד לכמה דברים — ליל ירח, בו יעלה הירח בזמן הנכון; לילה בו יהיו הזרמים בתעלה נוחים לצליחה; לילה בו לא יצפה האוייב לפעולתנו; ולילה בו לא יהיה האוייב מוכן לקרב"

הפגנה לפני המצלמה: חייל מצרי מנשק אדמת סיני, לאחר הצליחה

איש־מכס אוסטרי כבני־ערובה, ותבעו את סגי־ רת מחנה־העולים שנאו. הקאנצלר האוסטרי, היהודי ברונו קרייסקי, נענה לבקשה והניח ל־ חוטפים לצאת את אוסטריה. ישראל השתוללה מזעם.

האומנם הייתה זו פעולת־הסחה מבריקה? החוטפים היו אנשי אירגון ה„צאעיקה" ה־ פלשתינאי, הממוקם בסוריה ומנוהל על־ידי הצבא הסורי עד כדי כך שקצינים סורים חב־ רים בו. רק שבוע לפני פרשת שנאו הגדיר מנ־ היג ה„צאעיקה", זוהייר מוחסיין, מיבצעים כא־ לה כ„מעשי נערים, אשר אינם מצריכים אומץ מיוחד, ונעשים רק למען פירסום ותהילה". מה שינה את דעתו? על־כל־פנים, גנראל איסמעיל גאה ב„תוכנית הטעייה" זו.

אם הייתה זו הטעייה, הרי היא הצליחה להפ־ ליא. אין זה מוגזם לומר, כי עד לבוקר שקדם למילחמה הייתה ישראל עסוקה בעיקר בפרשת שנאו, מסוכן מזה — ממשלת ישראל וראשי הצבא והביון היו עסוקים בה.

היו אלו התפתחויות הרות־אסון לישראל. כי ב־30 בספטמבר הודאג המימשל האמריקני, המיוצג על־ידי קיסינג'ר, נוכח ההיערכות הער־ בית. אבל, הביון האמריקני הושפע עד מאוד על־ידי דיעות הביון הישראלי.

ברור, כי בתקופה זו היה פער מסויים בין הביון של ישראל וארצות־הברית לבין שתי ה־ ממשלות, טוען קיסינג'ר:

„ביקשנו מן הביון שלנו ומן הביון הישראלי שלוש פעמים בשבוע שקדם לקרבות לתת לנו הערכה לגבי העלול להתרחש. נענינו פה־אחד, שפרוץ פעילות האיבה הינו בילתי סביר עד כדי כך, שאין סיכויים שזה יקרה".

המציאות היתה הרבה יותר מסובכת.

מבחינה טכנית היה הביון מצויין. ישראל האזינה להכנות המצריות באמצעות מיתקני־ ההאזנה שלה בסיני, שאורישו על־ידי אמריק־ נים. אומנם, מצוד טילי ה„סאם" צימצם את אפשרותיה של ישראל לבצע טיסות סיור וצילום. אבל, בסוף ספטמבר מילא לוויין „סאמוס" ה־ אמריקני את החסר.

„איש לא טעה לגבי העובדות", אמר קי־ סינג'ר. „אבל, קל יותר לגלות עובדות מלג־ לות כוונות".

הישראלים, נכשלו בניתוח האיסטראטגיה הערבית. הדבר הוקחש על־ידי אחד החיילים ה־ מוסכים ביותר של ישראל — רב־אלוף חיים בר־ לב. אבל, קצין ביון ישראלי בכיר אמר לנו, שישראל הסיקה רק שהתקפה ערבית תיתכן „בעתיד הקרוב".

בתדריכים לכתבים זרים בישראל בעשרת הימים שקדמו למילחמה, הדגישו מדינאים ישר־ אלים בכירים את אמונתם, כי מנהיגי־ערב אינם מוכנים למילחמה. אכן, הם עלולים „לטעות ב־ שיקול" ולהתקוף. אבל, אין ספק שהם יובסו. באחד התדריכים אף נאמר, בנימה של ביט־ חון עצמי מופרז, כי ישראל אינה מעדיפה במילחמה. ועל־כן גם הערבים אינם מעוניינים בה.

הביון האמריקני הגיע למסקנה זהה בדרך אמפירית יותר. ב־30 בספטמבר קיבל קיסינג'ר, לפי בקשתו, הערכות של סוכנות־הביון המרכ־ זית ומחלקת החקר של מישרד־החוץ האמריקני לגבי המערך הצבאי הערבי. שום הערכה לא היתה חד־משמעית, כפי שטען קיסינג'ר. מחל־ קת החקר קבעה, כי אי־אפשר להסיק מסקנות מן ההיערכות הערבית. אבל, רק לאחר סקירת התמונה המדינית קבעו מומחי המחלקה, כי „יש ספק" אם תפרוץ מילחמה במהרה. אם־כי הם לא היו אופטימיים לגבי עצם פרוץ המילח־ מה. הערכת סוכנות־הביון המרכזית היתה דומה. ההיערכות הערבית הוגדרה כ„מבשרת־רעות". אבל, ביטחונה של ישראל לגבי כוונות הערבים נראה כמכריע.

גם מחלקת־החקר האמריקנית הושפעה על־ ידי השקפות הביון הישראלי. „המישגה שלנו היה בקבלת טענות הישראלים לגבי כוונות הערבים", נאמר לנו.

אבל, בשקלם את כוונות הערבים התבוננו אנשי המחלקה גם במתרחש באו"ם, שם נפתחה העצרת הכללית זה עתה. למרבה האירוניה הושפע גם קיסינג'ר מן ההתרחשויות בניו־יורק, שהצריכו מידע בילתי ברור זה.

באוזני שרי החוץ של ישראל וערב, שבאו לפתיחת העצרת, הצהיר קיסינג'ר, שהיה מעוטר בהילת מועמד לפרס־נובל לשלום, כי אמריקה שואפת לסייע להתקדמות מעשית לקראת הסדר במיזרח־התיכון. ארוחת הצהריים, שהוא ערך לנציגי הערבים ב־25 בספטמבר, הוגדרה כצעד ראשון בכיוון זה (למעשה, הוא הפעיל, עוד קודם־לכן, לחץ על ישראל). ואכן, דומה היה כי הוא השיג התקדמות מה בשיחות פרטיות בסוף ספטמבר.

„הערבים נראו שלווים ובטוחים בעצמם יו־ תר מתמיד," אמר פקיד או"ם בכיר, שעקב אח־ רי השיחות.

שרי־החוץ של ערב וישראל הסכימו בסתר, כי הם ייפגשו בנובמבר, אחרי הבחירות ביש־ ראל, תחת חסותו של קיסינג'ר, כדי לגבש הליכים שיוליכו לשיחות מהותיות.

מנתחי־הביון הוטעו. „עניינם של הערבים בדיפלומאטיה היה גדול עד כדי כך, שהולכנו שולל למרות הידיעות על הכנות צבאיות," אמר איש ביון אמריקני. „היו לנו המרכיבים הנכו־ נים. אבל, לא — שקלנו את סדר העדיפויות כהלכה".

גם קיסינג'ר, שקרא את הערכות הביון, סבר, שהערבים יתנו „שאנס" לדיפלומאטיה המיוחדת שלו. מאחר שכוונתו של סאדאת היתה תמיד ליזום יוזמות צבאיות ודיפלומאטיות מגבילות, ייתכן כי החזק בבני־שיחו של קיסינג'ר, שר־ החוץ המצרי מוחמד א־זיאת, היה באמת מעוניין בהתקדמות של הרגע האחרון — בדע־ תו כי היא תחסוך דם.

מלה אחת

באותו יום, ב־30 בספטמבר, עת קבע הביון האמריקני בהיסוס כי פרוץ־מילחמה אינו סביר, שלח שר־המילחמה המצרי, איסמעיל, את אז־ הרה לעמיתו הסורי, טלאס. לסורים לא נמסר התאריך של „יום י'" אבל, איסמעיל הודיע ל־ טלאס, כי המיתקפה עשויה להתחיל בכל רגע. נקבע, כי הספירה הסופית תצויין על־ידי מילה אחת ויחידה: „בדר".

בשעות הבוקר המוקדמות של יום ב', ה־1 באוקטובר, החלו הטאנקים והתותחים הכבדים הסורים, לנוע מעמדותיהם העורפיות להיערך מול המוצבים הישראליים, הטילים, עליהם הת־ ריע דיין, כבר הופנו עליהם והשתלבו למערך נ.מ. אדיר, לאורך כל חזית הגולן.

גם הישראלים שבמעוזי קו בר־לב הבחינו לפתע בפעילות מוגברת מאחרי ראמפות־החול של הגדה המצרית. ב־1 באוקטובר נראתה שיי־ רה של משאיות טילים נכנסת לאיסמעיליה. מדי פעם בפעם בקעה נהמתו של טור שריון קבוצות של קצינים מצרים התייצבו על שפת־ המים. לויטננט־גנראל מצרי נראה סוקר את השטח מנקודת־תצפית.

בימים שלאחר־מכן נעצו חפרים מצריים יתדות באדמה, על שפת־המים ודחפורים שיטחו את דרכי הגישה. אנשים בקימת אחרים לאורך התעלה נזהרו המצרים לשמור על חיים נורמא־ ליים. חיילים בלתי חמושים ישבו ליד התעלה ושיכשכו את רגליהם במים הקרירים. טראקטו־ רים המשיכו במלאכה החדגונית של בניית סו־ ללות מגן. גנן הופיע יום־יום כדי להשקות את גני הווילות העזובות בפרבר של איסמעי־ ליה.

היה זה יום: פחות חמישה.

ישראל לא חרגה משלוותה. מרומי נקודת־ התצפית על החרמון, בגובה של 2,300 מטרים, סקרו חיילים ישראלים את השטח מיזרחה, עד דמשק וראו את השיריון הסורי נע לאיטו ברמה המסולעת. הסורים ניצלו זאת בצידה מבריקה. הם נערכו במיבנה מיגננה. הטאנקים שלהם התחפרו כאומרים להתגונן בפני התקפה. הארטילריה הבינונית הופנתה לאחור, כאומרת לחפות על שטח סורי.

אפילו כמה יחידות סוריות, שהיו מוצבות בגבול ירדן, הועברו לגולן. „חיזוק בתחתית" זה נראה, לדיברי „מקורות מהימנים" בישראל, כ־ מחווה של רצון־טוב כלפי הירדנים, בעיקבות ההפשרה בין שתי המדינות. שום יוזמה סורית לא היתה צפויה.

למחרת, ב־2 באוקטובר, יום ד' מינוס ארבעה, גייסה סוריה את המילואים שלה. בעש־ רים וארבע השעות שלאחר מכן ראו משקיפי או"ם לאורך התעלה קצינים מצרים נותנים הו־ ראות לחיילים. הפקודה הועברה מלמעלה, דרך הארמיות, הדיביזיות והחטיבות עד לדרג ה־ גדודי. מיבצע „בדר" עמד להתחיל.

רק שישה ידעו

ביום ד', ה־3 באוקטובר, התכנסה ממשלת ישראל לישיבה בירושלים, שהוקדשה לפרשת שנאו. מרת מאיר חזרה זה עתה משטראסבורג, מקום שם קראה את נוסח נאומה על סיכסוך ישראל ערב בפני מועצת־אירופה ונשאה במ־ קומו נאום מאולתר על שנאו. היא חזרה דרך וינה, תוך ניסיון־נפל לשכנע את הקאנצלר קרייסקי לשנות את דעתו. על הממשלה היה להחליט מה לעשות הלאה. הסימנים המבשרים רעות של ההיערכות הערבית לא הוזכרו כלל, הם היו ידועים רק לקומץ עמיתים הקרובים ביותר של ראש הממשלה.

גם בקהיר נערכה ישיבת ממשלה תמימה למראה, בה נדון איחוד מצרים־לוב. גם במצרים נמנע המידע הצבאי מרוב חברי הממשלה. כיום ברור, כי פרט לסגל התיכנון, הרמטכ"לים ושרי הביטחון של סוריה ומצרים היתה תוכנית התיכנון ידועה לכל היותר לשישה אישים בעולם הערבי. קרוב לוודאי שברשימה זו היו סאדאת, אסד, המלך חוסיין ופייצל מלך סעודיה. נראה כי זה האחרון קיבל המידע בעת ביקור חשאי של סאדאת בארצו.

הסודיות היתה קפדנית לא פחות מאימוני המיתקפה. מפקד חיל ההנדסה המצרי, מייג'ור גנראל עלי מוחמד, גילה מאוחר יותר כי אנשיו תירגלו 300 התקפות על דמויים מדוייקים של מעוזי קו־בר־לב.

מוסיף איסמעיל: „בשדה האימונים שלנו היו זירמי מים, שמהירותם היתה דומה לזו של ה־ זרמים בתעלה".

הם אפילו תירגלו את צליחת התעלה עצ־ מה, באיזור אל־בלה, מצפון לאיסמעיליה. שם מתפצלת התעלה לשתיים, והמצרים החזיקו ב־ שתי הגדות של התעלה המערבית.

האחרונה — והקפדנית ביותר — היתה איס־ טרטגיית ההטעייה המצרית.

„בכל מילחמה יש שתי תוכניות," אמר איס־ מעיל לאחר־מכן," האחת תוכנית מיבצעית — והשנייה, תוכנית הטעייה, חושבני שהצלחנו ל־

(המשך בעמ' 19)

לחלק את המעמסה באופן שווה

מאת ברוך נאדל

„לגבי רוב האנשים המילחמה היא גם אסון כלכלי. אנו יודעים תמיד לחלק את הסכנה באופן שווה בין כל השכבות; אין אצלנו מיוחסים במה שנוגע להסתכנות במילחמה. הגיע הזמן לחלק חלוקה שווה גם את המעמסה הכלכלית. אחרת, נגיע בוקר אחד לנקודת השבירה האנושית..."

אור דימדומים אחרון רובץ על־פני מישטחי החול, על החפירות. הטאנקים השקועים עד צריחיהם במחפורות והזחלמים החבויים מאחורי תלים שהורמו בעזרת דחפורים. אנשי היחידה מתגודדים יחד. בשעה אחרונה זו של ספק־אור, משוחחים, נהנים מתחושת החברותא, בטרם בוא הליל. הלילה מתיר כל אדם לבדו, עם שאלותיו וספיקותיו, עם בעיותיו האישיות המטרידות. אבל עכשיו אפשר עדיין להיצמד איש לרעהו, לשאוב כוח ועידוד מהרגשת הריעות הגדולה, הריעות שאיש אינו מדבר עליה, כי היא כה מובנת מעצמה — ריעותם של חברים־לנשק.

זוהי שעת־רצון גדולה, כאשר הרוח קרירה, לא חמה כמו ביום ולא קפואה כמו בלילה, האבק נעלם, השמש אינה מסנוורת ואנשים מתרצים זה אל זה וקרבים איש אל רעהו. טאנקיסטים, חרמ"שניקים, עומדים בקבוצות, מדברים בקול נמוך, כראוי לשעה הגדולה, היפה, שעוד מעט קט תיעלם ולא תחזור. עכשיו יש להיערך לחניוני הלילה, להתכנסות ליד הכלים הגדולים, לשמירה, לשינה על מצע החול, הנראה כבר נוקשה כאבן לאחר שני חודשים תמימים.

בעוד הכלים נערכים בקול שאון לקראת הלילה, מכין המג"ד את עצמו ליציאה לחופשה בת 36 שעות. בג'יפ, אשר יוליך אותו בדרך בת שעה־וחצי אל שדה התעופה, הוא יישא עימו „שלל מילחמה", שהביאו לו אנשיו — רעשן אדיר, עשוי עץ, שמצאו חיילים על זחל מצרי. המג"ד מזכיר לסגנו את בעייתו של „התותחן של משה", הזקוק לניתוח „אורתו" מאוד. התור לניתוח נקבע לו עוד לפני המילחמה, נדחה, כמובן, ועכשיו הגיעה השעה לשחררו לניתוח זה.

המג"ד נראה צעיר מדי למשא הכבד הרובץ על כתפיו. פניו תמימים תמיד וזקנו, אותו גידל מאז פרוץ המילחמה, משווה להבעתו הכבדה בת קודר משהו.

מלחמה שונה

„במילחמה זו יש לנו בעיות מיוחדות", מסביר המג"ד. „התמשכות הגיוס מעוררת בעיות בקרב אנשים מסויימים. חייל שלי, שאשתו נמצאת במוסד לחולי נפש, ויש לו שלושה ילדים, סיפר לי, שאין מי שיטפל בילדים. התייעצתי עם מפקד החטיבה, שיש לו לב רגיש מאוד לבעיות אישיות של חייליו, והוא שלח סמלת סעד לביתו של האיש. הסמלת מעירה את הילדים מדי בוקר, מסדרת את הבית, שולחת את הילדים לבית־הספר ומחכה בבית עד שהילדה הגדולה, בת ה־12, חוזרת מבית־הספר. אבל, לכולם ברור שזהו סידור זמני. ומה יהיה אחר־כך?"

„אחרי שני חודשי גיוס ישנם עצמאיים קטנים שעסקיהם, פשוט, נהרסו — והמשפחות סובלות מחסור־רעב ממש. אם זה יימשך זמן רב, זה עלול להביא לתוצאות חמורות מאוד. הישוב חזה", מדגיש המג"ד, „לא הכין את עצמו למילחמה ממושכת, גם מבחינת המחשבה על האדם".

מג"ד השיריון ידוע בין חייליו כאדם קשה מאוד, נוקשה בכל הנוגע לבעיות צבאיות, כוננות קרבית ושמירת הוראות ביטחון. אבל הכל יודעים, כי הוא מקפיד עם עצמו יותר מאשר עם האחרים, וכי כל בעיה אישית המובאת בפניו, תירשם, תטופל, ואם אך ניתן יהיה למצוא לה פתרון — גם תיפתר.

עם ערוב היום, כינס המג"ד את מפקדי הפלוגות ואנשי מטהו באוהל המטה, המוקם בתוך מחפורת עמוקה, מאחר שלא נמצאו ביט־אות לכל הנוכחים. התיישב המג"ד על הארץ, וקציניו — על כיסאות, ספסלים ומיזרונים. האנשים מגודלי בלורית, זקן ושפם. מאובקים עד לעיוות דמותם בשל סופת־החול שהשתוללה אחרי הצהריים. נכנסים, מניחים על השולחן עוזים מכוסים באבק וחול, ומרימים את מישקפי האבק שלהם אל מעל למצחיות הכובעים. הם נענים להזמנת המג"ד, שותים תה שמימיו מלאים כלור וחול, מכרסמים עוגה מהחבילה שקיבל מפקדם מהבית, וממתינים.

המג"ד מעדכן את המפות, ואחר מתאר את פרישת כוחותינו, את פני השטח ואת מקומות איסוף הנפגעים. לפני שעה קלה נתקבלה הוראת כוננות גבוהה, וכל החופשות בוטלו, בכללן חופשתו שלו. אבל, אחד המ"פים עודנו תולה תקוות בסימן לטובה שראה בדרכו לכאן.

„החרמ"ש אופטימיים", הוא מספר. „השאירו בשטח את אוטובוס החופשות"...

„מי זה חשב שנצטרך לשבת חודשיים, בלי לראות את הסוף?" מלחיש מישהו.

„הפעם הכל שונה", משיב אחר בקול צרוד, קול הנשמע מאובק, כאילו.

„ייתכן שהם ייצאו להתקפה כוללת", אומר המג"ד, „ואז אנחנו נערכים כאן — זהו הקו הראשון", המג"ד משרטט בידו קו דמיוני על המפה.

קולו שקט, שקט מדי, פשוט, אפילו לא מסקני. אבל, יש משהו בטון הכבד, המאובק, החולי, האומר לכל הנוכחים, כי מכאן לא נזוז ויהי־מה.

רגישות לאדם

ליד המג"ד, גבה־הקומה, המזוקן והאיטי בדיבורו ובתנועותיו, נראה המח"ט כנער. המח"ט הוא נמוך, גופו כאילו מתוח תמיד, סנטרו בולט בעיקשות. שערותיו יורדות על מיצחו בתספורת־לא־תספורת נאפוליונית, וכולו אש תמיד להוטה ובוערת. אבל, כאשר מגיעים לדיון בבעיות האנושיות המצטברות והולכות, מתרכך המח"ט פתאום.

„הבעיות האישיות מתמידות מיום ליום", הוא אומר. „אני אוסף את האנשים מדי פעם, ומסביר להם שאנחנו יושבים פה, כדי שהמצרים לא יישבו בתל־אביב. כשאני מדבר איתם, הם מבינים את זה. ואז הם גם נשענים זה על זה, יושבים יחד, וכל אחד יודע שישנם עוד מאות, אלפים, כמוהו. אבל, כשבחור כזה, שיש לו משק, שנהרס, שיש לו 6.5 או 7 ילדים, הולך לישון, והוא לבדו בין השמיכות, הוא שוכח את מה שאמרתי. הוא שוכב לבדו על יד הטאנק, ואין לו התמיכה של החברים שלו. והוא זוכר רק את המיכתב שקיבל מהבית, שבו כתוב שאין בבית מה לאכול. כאשר ישנם מיקרים חמורים במיוחד, אני מעביר אותם אל מפקד האוגדה. הוא רגיש מאוד לבעיות כאלה. אבל זה לא בידיו. דרושה איזו מדיניות חדשה לגבי כל השאלות האלה".

„ישנם אנשים שהמילחמה לא נוגעת בהם, כמעט, מבחינה כלכלית", מוסיף המח"ט. „ויש גם בודדים שאפילו עושים ממנה כסף. לעומת זאת, לגבי הרוב המילחמה היא גם אסון כלכלי. אנחנו יודעים תמיד לחלק את הסכנה באורח שווה בין כל השכבות. אין אצלנו מיוחסים, מסתכנים במילחמה. הגיע הזמן לחלק חלוקה שווה גם את המעמסה הכלכלית. אחרת, נגיע בוקר אחד לנקודת השבירה האנושית, של כמה אנשים. וזה עלול להתפשט כמגיפה".

החטיבה עמדה במילחמה זו בקרבות שריון רבים, שבהם נדמה היה לא פעם, כי היא עלולה לקרוס, מול יתרונו המיספרי של האויב.

„היו לנו קרבות", אומר המח"ט, „שבהם שני הצדדים עמדו על סף שבירה. במיקרה מסויים, כשעלה עלינו האויב, הוא היה בעדיפות מיספרית של שישה טאנקים לכל טאנק שלנו. אנחנו נקלענו לשטח מחורבן, שבו ניתן להם לבטא במלואו את יתרון העוצמה שלהם. מכיוון שיכלו לפרוש את כוחותיהם".

הסמכות לסכן אנשים

„טוביה ז"ל", מספר המח"ט, „היה אז המג"ד שנע בראש. והוא נותר עם עשרה טאנקים, כשמולו עמדו מאה טאנקים ויותר. אחרי שעתיים של קרב הוא אמר לי: ,זהו זה. אני מוכרח לדלג לאחור'. אבל מאחור לא היה לו לאן לסגת. אמרתי בליבי: גם ממול עומדים אנשים. וגם להם יש סף שבירה, ואז אמרתי לטוביה: ,תחזיק. אל תזוז. הנה, המג"ד השני נכנס מימינך'. האויב המשיך ללחוץ ולהתקדם, והגענו למצב שהם נמצאו 50 מטרים מהטאנקים שלנו. אחרי הקרב עמד טאנק שלהם שרוף בשטח, ו־50 מטר ממנו עמד טנק שרוף שלנו".

„הם לחמו בנו כל פעם בשיטה אחרת — פעם שיריון עם חי"ר, פעם שיריון עם ארטילריה, פעם שיריון עם ארטילריה ומטוסים. הם ניסו עוד פעם ועוד פעם לאגוף אותנו. אבל אנחנו לא נתנו להם, ואז הם נשברו ונסוגו. הלחימה נמשכה באותו יום מעשר בבוקר עד חשיכה כמעט. לאחר שני ימי לחימה הם השאירו בשטח 70 טאנקים שאנחנו ספרנו".

„לא פעם", אמר המח"ט בכובד ראש, „אני חושב על הסמכות של מפקד לסכן אנשים ולומר: ,להמשיך', בתוך אבידות כבדות. אבל זוהי, בעצם, המילחמה — זהירות, זהירות ולבסוף הנכונות לקבל על עצמך סיכון. טוביה אמר לי, שהוא לא יכול יותר לעמוד על הגבעה ההיא, ואני דרשתי שיעמוד. ובסופו של דבר הוא נהרג שם, בערב. הוא נפגע על־ידי רסיס של פגז ארטילרי ונהרג במקום".

„ברור, שאש ארטילרית פוגעת ראשית כל במפקדים, העומדים מחוץ לטאנק. כשאתה עומד עם 25 טאנקים מול 150 טאנקים, ורק טאנק אחד שלך נפגע מטאנק שלהם, זוהי תולדה מכך שהמפקדים שלנו עומדים בחוץ, ויש להם יכולת לקרוא את הקרב במלואו. הם רואים האם היחידה תופשת שטח טוב, מה מטריד אותה, מה הבעיות שלה. את כל זה אינך יכול לראות במדפים סגורים. אני עשיתי את כל המילחמה הזאת על זחל, או על ג'יפ, ולא על טאנק. ולא עשיתי את זה מתוך איזו תפישת־עולם, אלא מפני שהגענו למיספר טאנקים כל־כך קטן, שלא רציתי לגזול טאנק אחד בשבילי. אני עסוק בקריאת הקרב, ואינני יכול לעסוק בירייות יעילות על טאנקי אויב. ואם אוריד טאנק אחד מתוך 20, זה אחוז נכבד".

„איך עומדים עם 25 טאנקים נגד 150? הדבר הראשון הוא האמונה ביכולת. לא [illegible] בקרבות שחששתי שאנחנו לא מסוגלים לנצח. והדבר השני הוא הסיפור הבנאלי — אין לך ברירה. אין לך מישהו אחר שיעמוד במקומך, אתה עומד שם עם 25 הטאנקים שלך, וזהו. הדבר השלישי הוא האחריות. אני ידעתי, שאם אני לא נשאר על הגבעה האומללה הזאת, כל טאנקים של האויב חודרים לתוך המערך שלנו ומתפרצים הלאה. האחריות היא שלנו אישית, וזה מה שהחזיק אותנו".

„ומלבד כל זאת, ההנהגה שלי היתה כל הזמן, שאם אנחנו עומדים להישבר, גם הם עומדים להישבר. זאת היתה דוגמא קלאסית. שמי שלוקח יותר נשימה, הוא יחזיק ויישאר. ואם אתה שואל אותי, מה מחזיק את החייל, אגיד לך. מחזיקים אותנו שני דברים: ראשית, החברים שלו שמסביב לו, ושנית, המפקדים שלו, שהוא סומך עליהם. הוא שומע את המפקד שלו, והמפקד ממשיך לתת פקודות אש, ממשיך לנהל את הקרב. זה מביא את החייל לאמונה ביכולת לעמוד במצב הזה, גם כשהמצב נראה לו קשה מאוד מאוד".

אדם מול אלוהיו

„צריך לזכור עוד משהו. היחידה שלי התנסתה במילחמה הזאת כמה וכמה פעמים במצב, שאנו מכנים אותו באימרה השגורה: מעטים מול רבים. אחרי שאתה יוצא ממצב כזה פעם ראשונה, אתה — הטאנקיסט, התותחן, מפקד־הטאנק, המ"פ, המג"ד, המח"ט — אתה מאמין ביכולת שלך לעמוד בזה. וכאשר המצב הזה חוזר שוב ושוב, גם הניסיון שרכשת, וגם העובדה שכבר היית במצב כזה ועמדת בו, נותנים לך את היכולת ואת הכוח לעמוד".

„אם להיות כן עם עצמי, המוטו המרכזי הוא: אין ברירה. אתה עומד לבדך בשטח, מול אויב, ואתה יודע שהעסק מוטל עליך, על הכתפיים שלך, על החטיבה שלך. לא היתה שום סיטואציה, שום מצב, שאפשר היה שמישהו אחר יעשה את זה. הרגשתי באופן אישי מאוד את חוסר־הברירה. וחוץ מזה אתה רוצה שהיחידה שלך תישאר שלימה. וזה מביא אותך כמפקד, אל הנקודה השנייה שדיברנו עליה: האחריות. מוטלת עליך אחריות כלפי האנשים וכלפי המשימה שהוטלה עליך, ולכן אתה מוציא מתוכך את כל כוחות הנפש והגוף, ומוציא אותם גם מאנשיך".

„יש אצלנו ביטוי של עמידת האדם מול אלוהיו. זוהי עמידה אישית לגמרי, שכולה שלך. אתה ניצב לבדך מול אחריותך האישית. (כמפקד) אתה בודד מאוד. אינך יכול לשאול אף אחד, אינך יכול להעביר את האחריות על כתפיים אחרות. ההחלטה היא שלך בלבד, ותוצאותיה נוגעות למאות ולאלפי אנשים".

הטלפון צילצל, הקשר הרים אותו ואמר: „המח"ט. בשבילך".

המח"ט אחז במכשיר, האזין, השיב בקול חותך, שוב האזין ואז הרים את קולו:

„כשהמח"ט מבטיח לאנשים שהם יקבלו את הציוד המגיע להם — הם צריכים לקבל אותו! ולא איכפת לי, איך תעשה זאת. אתה תשיג את הדברים ,ביי הוק אור ביי קרוק' (בכל דרך שהיא) ותדווח לי ביצוע. סוף!" קרא, כנוהג בשיחות אלחוט. הניח את השפופרת.

הוא התבונן בי במבט מתנצל־קמעה וניסה להסביר:

„מי שמותר לו לשלוח את אנשיו למקום שאולי לא יחזרו ממנו, בקיצור — למות, חייב להיות מסוגל לתת להם את כל מה שדרוש לחיים", הוא הנמיך את קולו והוסיף, „ואני חושב שזה נוגע לא רק למח"טים".

דיזנגוף וכל מה שהוא מסמל

מאת אביעזר גורן

הפער הנורא, ההולך ונוצר בין אלה שלחמו לבין אלה שנותרו מאחור, הוא התוצאה המחרידה ביותר של מילחמת יום־הכיפורים. החיילים בחזית, הנמצאים על מישמרתם 24 שעות ביממה, אינם יכולים להבין מדוע ממשיך העורף להתנהל בשאננות, באיטיות ובשלומיאליות, כאילו לא קרה דבר

כאשר אתה מתחיל לרדת — בפעם המי־יודע־כמה — בדרך המובילה אל מעברות־התעלה, נעשה בשרך חידודין־חידודין. על אף שאתה יודע, כי זה חמישה שבועות ויותר שוררת הפסקת־אש, בכל זאת מצפה אתה אינסטינקטיבית לשמוע את היליל המחריד של פגזי הקטיושה.

ואתה נזכר, שדרך זו, המאוספלטת והמורחבת עתה, נקראה פעם — לפני יובל שהוא חודש — בשם „ציר הדמים"; ושלדי מכוניות שרופות „קישטו" אותה משני עבריה. מצבה אילמת וצועקת לגיבורים האלמונים של המלחמה — נהגי משאיות האספקה ומשאיות התחמושת, „החשופים בלי צריח", שמהם עלו באש עם מכוניותיהם ומהם נטשום ונמלטו אחוריהם אל החולות. אבל אחר־כך חזרו ונהגו עוד ועוד שיירות ב„ציר הדמים"... ואתה נזכר גם בשמעון. „בעל העגלה" כסיף־השיער, ותיק כל מלחמות ישראל, שהיה כה מאושר ב„טראנטה" שלו מודל 42', כיוון ש„היא כל־כך חורקת ורועשת, עד שאין אני יודע אם יש הפגזה או לא ואין אני צריך לפחוד"...

שמעון, היום הוא ברשימת הנעדרים. יחד עם טרמפיסט אלמוני שנטל עמו בקבינה של ה„טראנטה", כאשר יצא ל„נאגלה" האחרונה שלו לפני כניסתה של הפסקת־האש לתוקף, אז, כאשר „ציר־הדמים" חטף את ההפגזה הגרועה מכולן... ואתה מנסה להתנחם בכך, שלפחות הוא לא פחד, כאשר פגע הפגז במשאיתו טעונת התחמושת...

„מגהצים" את השטח

לפתע, אתה כבר ב„חצר" נוראת־הזכרונות, [illegible] מגולחים למשעי ושלטים מצויירים כיד מיקצועית מנחים אותך אל המעברות — אל „גשר ברוך" ואל „גשר ג'וני" (ג'וני, שפני־הנער שלו והחיוך הילדותי שלו הסתירו כל־כך הרבה זכרונות דואבים: מאז הקרב בעמק־דותן ב־67'... ג'וני, שהיה כל־כך הרבה ביטחון בלחיצת ידו כאשר נפרדנו בצאתו אל המשימה ובאמרו: „הפעם זה יילך אחרת! אספר לך כשניפגש מן העבר השני, מחר..."). ולפתע אתה חש כי משהו חסר.

כל אותו רכב שרוף שניקד את צדי הדרך וסימן את „ציר־הדמים" — איננו. גיהצו את הנוף!

אולי יפה עשו. אולי מראה גרוטאות־הרכב המסוחמות שבצדי הדרך עשוי לצבוע את ליבם של כל ה„טוריסטים", הממלאים היום את הדרכים למצרים, ולתת להם הרגשה של אי־נוחות.

ועם זאת — אינני יודע, במשך עשרים וחמש שנים נצבט ליבנו מדי עלותנו ירושלימה ומדי ראותנו את שלדי הברזל עם זרי הפרחים הקמלים שבצדי הדרך. אינני סבור שנהיינו לישראלים פחות־טובים, או לבני־אדם פחות אנושיים, על־ידי תזכורת זו, של אלה שנתנו את כל אשר היה לאל־ידם לתת. להיפך. דור שלם התחנך לאורן של אותן הגרוטאות. ואם לשפוט לפי מה שהתרחש ביום הכיפורים ולאחריו — התחנך לא־רע...

אבל, עכשיו „מגהצים", מנקים את השטח. מדוע? עינו של מי צרה במצבה האחת אשר נותרה לשמעון ול„טרנטה" שלו? או — האם כבר רוצים לשכוח?

סיסמה כוזבת

כאשר אתה עולה משם וחוזר למקומות־ישוב, ואל רחוב דיזנגוף עם בתי־הקפה השוקקים אדם, ואל חנויות הנעליים שבהן נמכר תוך יממה משלוח שלם של יבוא מאיטליה במחיר 250 ל"י הזוג, ואל חנויות ההלבשה המציגות ללא בושה חליפת גבר ב־800 לירות, מתחיל להתגנב אל ליבך חשד נורא: לשכוח? האם אי־פעם זכרו?

פעם, בימי מלחמת־ההתשה, ניסינו להשקיט את מצפוננו בסיסמה: הם נופלים על התעלה, כדי שכאן ימשכו חיים נורמאליים.

איך־שהוא, הצלחנו להדביק בסיסמה כוזבת זו גם אותם, שלחמו, על התעלה. זוכרני אחד מהם, מפקד־טאנק צעיר ב„סדיר", שראיינתיו באחד התעוזים ב־1971 או 1972, בבוקר אחד שלמחרת גיחה אל האש, ולפני הגיחה הבאה. בתמימות של בן 20 אמר לי אז:

„אנחנו מקנאים ביושבי דיזנגוף? להיפך. למענם אנחנו יושבים כאן, כדי שבדיזנגוף אפשר יהיה לשבת בשקט..."

ילד טוב היה. שינן היטב את מה שהרביצו במוחו קציני־החינוך למיניהם (אבל היה לו מ"פ, סרן מזוקן וזעוף־פנים בשם גדעון, שכבר אז אמר: „שקר! אני מתעב את כל מה שרחוב דיזנגוף מסמל!..." אבל גדעון נחשב לתמהוני ויוצא־דופן: צנחן שעבר לשיריון כדי להנציח את זכר אחיו, שהיה מפקד פלוגת טאנקים ונפל בששת הימים, ומלא מרירות).

פגשתיו שוב בימים אלה כאחד ממוצבי השיריון מדרום לאיסמעיליה. לא הכרתיו. הוא שהוצרך להזכיר לי, כי הינו אותו משה'לה, אחד מ„אחי גבורי התעלה".

כבר לא „ילד טוב", זקן, בן 23, וכבר נשוי, וכבר מאחוריו — טיפול־בהלם וכל מה שגרם להלם.

ישבנו, וכדרך פגישות במצרים ובסיני ובגולן בימים אלה, העלינו שמות. כלומר, הוא נקב בשמות ואני העמדתי פנים כזוכר. ואחרי כל שם בא הפיזמון החוזר: „הוא הלך..." „הוא נעדר..." „הוא נפל ב..." וכאן באה מחרוזת של שמות־גבעות חסרי־משמעות, מלבד לאלה שלחמו ונפלו עליהן.

דיברנו גם על רחוב דיזנגוף ועל כל מה שהוא מסמל, ופניו של משה'לה נתכרכמו. דימיתי, שאני שומע את קולו של סרן גדעון באומרו:

„אני מתעב אותם!..."

אני לא מבין

תיעוב זה, והפער הנורא ההולך ונוצר בין אלה שלחמו לבין אלה שנותרו מאחור, הוא התוצאה המחרידה ביותר של מלחמת יום־הכיפורים.

את זאת — שום ועדה לא נתמנתה לחקור. אולם אולי המחדל הגדול ביותר של הנהגתנו הוא בכך, שהיא לא הצליחה לטעת בעם הזה את התחושה שהוא עם אחד. לא ניסתה...

בפעם הראשונה מאז תום מלחמת העצמאות אנו עומדים לפני מה שלא הוכנו לקראתו מעודנו: מלחמה ממושכת. עומדים לפני? אנו בעיצומה של מלחמה ממושכת! אך מה נעשה (בלשון הווה, בעבר תעסוקנה גא ועדות החקירה למיניהן) כדי להכשיר את האומה לעמוד בה? כדי שלפחות חלק מן המעמסה ייפול גם על העורף? — הכריזו על מלווה מלחמה „מראון"...

ביום שבו הודיעו לאנשי המילואים כי השירות שלהם יתמשך לפחות עוד שלושה חודשים, מסרו העיתונים גם על ה„סתימות" בנמלים. היינו יושבים במחפורת־טאנק אי־שם במישור הצחיח ממערב לאיסמעיליה (ולפנינו במרחק כ־2 קילומטרים ישבו השיריונאים המצרים במחפורת דומה. אנשי ההנדסה של שני הצדדים עסקו במיקוש ובגידור — וחשש־התנגשות היה תלוי באוויר). ודיברנו — וכפי שארע יותר ויותר לאחרונה, נסבה השיחה על אוזלת־היד בעורף ועל תחושת הניכור של החייל החוזר לחופשה.

„אני לא מבין", אמר הטען־קשר, „אומרים שלא נותרו בעורף די משאיות כדי להריק את מחסני הנמלים. אז מדוע לא מפעילים את המשאיות שיש 24 שעות ביממה? מדוע לא עובדים גם בלילה?"

„אתה באמת לא מבין", השיב התותחן, „אפשר להוציא סחורות מן הנמל רק בנוכחות המוכסים. הם לא עובדים בלילה..."

„מדוע לא?" התעקש הטען־קשר, „אנחנו לא עובדים גם בלילות?"

אינני יודע אם אומנם זוהי הסיבה לכך שאין מפעילים את המשאיות 24 שעות ביממה. אולי — אין די נהגים. אבל אם כך, מדוע אין מגייסים את אלפי, את ריבואות, הנהגים היושבים בעורף וממשיכים להסיע את מכוניותיהם הפרטיות המהודרות במעלה ובמורד רחוב דיזנגוף? ושולמית אלוני כבר התריעה על כך שבמלחמה זו — הנשים עשו פחות מאשר בכל מלחמה קודמת. במלחמת־השיחרור — נשים לחמו בקווים הקידמיים; עוד במלחמת־העולם — נשים גוייסו לנהוג במשאיות ולעבוד במחסני צבא ובבריטניה. גם בבתי חרושת. ובכל מקום בו יכלו להחליף את הגבר. אצלנו — הן אפו עוגות... דומה, שעל־אף העובדה שיש לנו אשה בראש הממשלה — תהליך שיחרור האשה מכבלי המוסכמות הולך אצלנו אחורה...

ואינני יודע מדוע בכל אירופה הושבתה התחבורה ליום אחד כדי לחסוך בדלק ואילו אצלנו — דומה כאילו אף יש יותר מכוניות פרטיות בכבישים מבעבר. „אימפוטנטיות" — אמר על כך האלוף עמית. אבל אימפוטנטיות היא מצב שבו רוצים, אך אין יכולים.

חוששני שאצלנו, אף אין רוצים. סהדי במרומים, שאין אני יכול להבין מדוע. האם מצבנו טוב יותר ממצבה של הולנד, שאחר הכל [illegible] בהבל פה — ובתשלום מס־שפתיים לערבים — להעביר מעליה את רוע הגזירה?

„לא רוצים להרגיז את הבוחר, ערב הבחירות", אמר מפקד־הטאנק במחפורה שממערב לאיסמעיליה.

מדוע אין עוצרים?

לנהג הטאנק, שם, באותה מחפורה, היה סיפור, הוא זה אך חזר מחופשה בת 48 שעות בצפון:

„עמדתי בתחנת החסעה על הכביש לירושלים. אחרי רמלה. היו המון חיילים — וחלפו על פנינו המון מכוניות. ברובן ישב הנהג לבדו, או עם נוסע נוסף אחד — ואף אחת מהן לא עצרה. אחדים מן הנהגים סימנו לנו בידם שהם נשארים בסביבה. מעולם לא ידעתי שיש לאן לנסוע, בסביבות רמלה. ברובן הגדול אף לא טרחו לאותת. פשוט, חלפו מבלי לעצור. עמדה על ידינו שוטרת־צבאית, להשגיח על התור. שאלתי אותה מדוע אין היא עוצרת את המכוניות — ואמרה שאין לה סמכות, רק שוטר אזרחי רשאי לעשות זאת. אז מדוע אין מציבים שם שוטר אזרחי? מדוע אין בימים אלה על כל נהג למלא את מכוניתו לפני שיצא לדרך? עצם העובדה שמכונית עולה ריקה לירושלים כיום אינה רק ביזבוז, היא פשע!"

„אז מה עשיתם?" שאלתי.

„מה עשינו? התלוננו יותר ויותר מרגע לרגע. התחלנו לדבר על כך, שאם עוד מכונית תעבור ולא תעצור — נגלגל חבית אל הכביש ונעצור מכוניות בכוח".

„ו...?"

„...והמכונית הבאה עצרה, ואני עליתי בה."

כדאי שמישהו ייקח סיפור זה לתשומת ליבו. לא תמיד יארע הנס, והמכונית „הבאה" תעצור. כשם שלא לעד יסתפקו חיילי החזית בכך שישובו מצרימה [illegible] למראה השאננים ברחוב דיזנגוף [illegible]

שדה תירס בכפר חקלאי בארץ גושן

כפריים על מטלטליהם בארץ גושן

האומנם גושן?

מאת שמעון דר

הדימוי של ארץ משקה ירוקת עד, ובה פלגי מים ושיטחי מירעה, אינו מתאים לכל האיזור, שנכלל במושג „גושן". אבל, גם הגנים הפורחים לאורך תעלת־המים המתוקים בארץ גושן מצויים עתה על סף קמילה מוחלטת, בעיקבות פיצוץ דפנות התעלה על־ידי המצרים, במטרה למנוע את התקדמות צה"ל

ביומה השני של מלחמת יום־הכיפורים, ניגשו אנשי המדור לידיעת הארץ של צה"ל להכין דפדפת על זירת קרבות חדשה, אשר בה עמד להירשם אחד מדפי הגבורה הגדולים של עם ישראל. השם „ארץ גושן" יוחס לאיזור הפריצה מערבה לתעלת־סואץ, איזור, שזכה גם לכינויים נוספים, כמו „פיתחת מצרים" ו„החיץ החקלאי".

בספר בראשית, מ"ז, א' כתוב: „ויבוא יוסף ויגד לפרעה ויאמר: אבי ואחי וצאנם ובקרם וכל אשר להם באו מארץ כנען והינם בארץ גושן". ואילו פרעה, הנותן את אישורו לבוא בני יעקב ולשהותם במצרים, טוען, שגושן היא מיטב ארץ מצרים. ואומנם, במיקרא מצטיירת לנו גושן כארץ מירעה פוריה, בה אין הבצורת שולטת לעולם, והיא משאת־נפשם של נוודים רועים, תושבי א"י וסביבותיה.

היכן שכנה גושן זו?

לדעת חוקרים שונים השתרעה ארץ גושן המיקראית בין ואדי תומילאת בדרום וצוען בצפון, או בין איסמעיליה וקנטרה של ימינו, שהמרחק ביניהן 35 ק"מ לערך, ואילו ממיזרח למערב, שטח של כ־50 ק"מ בין תעלת־סואץ לשטחי הדלתה הצפון־מיזרחיים. יכול היה להיכלל במושג של ארץ גושן.

מצבות ומיקדש

השם „גושן" הוא כנעני ככל הנראה, ואיננו ידוע מן המצרית הקדומה. הרועים הנוודים, אנשי א"י וסביבותיה, היו יורדים למצרים בשנות בצורת, ותמורת שירותים שונים, בעיקר ממיכסות עבודה בשירות מיפעלי הבנייה של פרעה, היו זוכים ברישיון־שהייה בארץ גושן.

לבד מן המיקרא קיים מקור נוסף, המאשר את ירידתם של רועים נודים מתחומי הארץ למצרים.

פפירוס מצרי קדום, הידוע בשם „פפירוס אנסטאזי ז'", הוא מסוף השושלת הי"ט של מצרים (לערך 1200 לסנה"ס), מהווה מיסמך רישמי של תחנת־גבול פרעונית, אשר שכנה במעבר ממצרים לסיני, אולי בקצה ואדי תומילאת של ימינו. בפפירוס זה מדווח מפקד מיבצר הגבול על נוודים עם עדריהם, העוברים מארץ אדום לכוון „בריכות פר־אתום" (פיתום) אשר בארץ גושן.

עדויות נוספות, בעיקר ארכיאולוגיות וגיאולוגיות, מסייעות לנו באיתור מקומה של ארץ גושן.

בשמות א', י"א, מסופר: „ויבן ערי מסכנות לפרעה את פיתום ואת רעמסס". את פיתום מקובל לנו לזהות היום עם תל אל־מסחוטה, השוכן במרחק כ־20 ק"מ ממערב לאיסמעיליה, באגן ואדי תומילאת. במקום נערכו חפירות ארכיאולוגיות כבר במאה הקודמת, ועל סמך הממצאים, שכללו מצבות מימי רעמסס ה־II ומיקדש לאל אתום, וכן כתובות מהתקופה ההלניסטית רומית — נמצא שבאתר שכנה העיר המצרית פר־אתום, הלא היא פיתום של לשון המיקרא. מן הראוי לציין, שתל אל־מסחוטה נראית מן השטח המוחזק בידי צה"ל, מערבית מאיסמעיליה. התל בולט בסביבתו בצבעו האדמדם־חולי ובכיפתו החשופה מצמחייה.

שאלת זיהויה של רעמסס העיר קשה יותר, ולפחות שתי הצעות באות בחשבון למיקומה: בתניס (צאן אל־חג'ר של היום), השוכנת בצפון־מיזרח הדלתה, במרחק 45 ק"מ ממערב לתעלת־סואץ, או בקנטיר, השוכנת מדרום לצאן אל־חג'ר.

שמונה זרועות

אם נתבונן במפה, או בפני השטח, כפי שהם כיום, נמצא, שהדימוי של ארץ משקה ירוקת עד, בעלת פלגי מים ושטחי מירעה, אינו מתאים לכל האיזור, שנכלל במושג ארץ גושן. רק ואדי תומילאת, או בשמו המצרי — „החיץ החקלאי" — מתאים לתיאור המיקראי. ורוחבו של הואדי, על צימחייתו הירוקה נע בין 1—10 ק"מ בלבד. היכן, אם כן, היתה ארץ גושן?

לשם כך עלינו לשוב אל ההיסטוריה, ולצטט היסטוריונים קדמונים, שטענו כי לנילוס זרועות רבות (עד שמונה), ולא שתיים בלבד, כמצרי היום. בעיקר חשובה לנו הזרוע השלישית של הנילוס, זו שנקראה „הזרוע הפלוסית", אשר חצתה ככל הנראה את ארץ גושן מכיוון קהיר של ימינו דרך קנטרה ועד לתל פרמה, או פלוסיון הקלאסית, אשר השתבשה בפי הערבים ל„בלווה".

הכל קמול

אישור לקיומה של זרוע זאת ניתן לנו מן האתרים הקדומים הרבים, המצויים כיום באיזור הביצות של א־טינה (מצפון מיזרח לקנטרה), ואשר עד לתקופה הביזנטית־ערבית הקדומה ישבו על זרוע הנהר, או בקירבתה. לפני כשנה ערכו חוקרים ישראלים בדיקות גיאולוגיות שונות, והצליחו לאתר את מהלכה המשוער של הזרוע הפלוסית. ומכאן, יקל עלינו לראות את השטח שבין איסמעיליה וקנטרה, האיזור אשר אי־פעם עברו בו תעלות מישניות של הנילוס, ואשר התאים להתכנות „ארץ גושן" המיקראית.

מושג על האפשרויות החקלאיות הטמונות בארץ גושן קיבל כל מי שסייר באיזורים של פרברי איסמעיליה ולאורך תעלות המים הראשיות והמישניות, המלוות את תעלת־סואץ לכל אורכה. „תעלת המים המתוקים" או „תעלת איסמעיליה" היא בת זמנה של תעלת־סואץ וראשיתה בצורך לספק מי־שתייה לחופרי התעלה, ורצון של שליטי מצרים להופכה לזרוע מקשרת בין הסואץ וקהיר הבירה. מי שתייה נגועים בבילהרציה סיפקה התעלה במשך מאה שנה בקירוב, אך כזרוע שיט מרכזי לא שומשה מעולם, כנראה בשל שיקולים פוליטיים וכלכליים של בעלי החברה הזרים. בשנים האחרונות עברו מי השתייה דרך מיתקני טיהור, ואילו המים הבאים מהנילוס, שימשו להשקאה והפכו מידבר שממה לגן פורח.

זה כחודשיים מאז פוצצו המצרים הנסוגים את דפנות התעלה, במטרה למנוע התקדמות צה"ל. קמלים רוב השטחים הירוקים. השטח כולו, שאין בו מישקעים טיבעיים, חוזר למצב בו היה נתון לפני מאה שנה, וישוב תוך זמן קצר להיות מידבר שממה. לאורך תעלות המים מצויות „עיזבות" — חוות או כפרים קטנים, בשפה הערבית של מצרים.

לכל אשר תפנה תמצא דקלים, תמרים, ואף דקלי קוקוס אצילים, מטעי מאנגו ישנים וגדולים ומטעי הדרים מתוקים מצויים בשטח. שדות תילס, אספסת, כרוב, בצל ושום, קיטניות שונות, שומשום, הם מן הגידולים הנראים באיזור כולו. מגדלים גם אורז, ואף ראינו כיצד דשים אותו במורג פרימיטיבי, אך כל השטחים הללו זקוקים לשפע מים ולידי אדם רבות, ואלה נעלמו.

ללא שינוי?

מצרים החדשה, זו שטענה, כי איכרית ופלחית נתונים במהפכה אגרארית וסוציאלית, אינה קיימת בארץ גושן. כאן חי לו הפלח כמקודם — הגבר לבוש „גלבית" לבנה, האשה בשחורים, ושניהם חולי עיניים. ביתו בנוי מלבנים מיובשות בשמש, גגו עשוי שכבות טיח וענפי עצים, והמאור בא מעששית נפט פשוטה, כלי־עבודתו עשויים בידי הנפח הכפרי — מגל או מורג לדיש, מחרשת העץ שולטת בכיפה, ו„בורג ארכימדס" שואב עדיין מים מתעלה אחת לחברתה. נכון, פה ושם רואים בית מודרני ומיתקנים חדשים יותר — אך אלה שייכים עדיין לאמידים ולבעלי הקרקעות. שלטי הטענה הרישמית אינם עדיין במצרים.

על שפת אגם תימסח

דומה, שהביצה החקלאי של מצרים לא השתנה זה דורות רבים. ואבותינו, אנשי תקופת התלמוד, הכירו אותו יפה. נצטט להלן מיסמך משלנו, שהוא בן למעלה מ־1500 שנה, המתאר היטב את התנאים החקלאיים־אקלימיים של מצרים: „ארץ־מצרים שותה מן הנמוך וארץ־ישראל שותה מן הגבוה. ארץ־מצרים נמוך שותה. גבוה אינה שותה. ארץ־ישראל נמוך וגבוה שותה. ארץ־מצרים נמוך שותה ואחר־כך גבוה. ארץ־ישראל שותה נמוך וגבוה כאחת. ארץ־מצרים גלוי שותה. שאיננו גלוי אינה שותה. ארץ־ישראל גלוי ושאינו גלוי שותה. ארץ־מצרים שותה ואחר־כך נזרעת. ארץ־ישראל שותה ונזרעת, נזרעת ושותה. שותה בכל יום ונזרעת בכל יום. ארץ־מצרים אתה עמל בה בפסל ובקרדום ונותן שנת עינך עליה. ואם לאו אין בכך כלום..." („ספרי", על ספר דברים, פיסקה ל"ח).

חפירה וניקוי

„ארץ מצרים שותה מן הנמוך" — כלומר, מהנילוס באה כל אספקת המים. גשמים כמעט ואינם יורדים במצרים.

„א"י שותה מן הגבוה והנמוך" — מי הגשמים היוו מקור המים העיקרי לחקלאי הארץ־ישראלי הקדום, אך גם המעיינות היו מקור חשוב.

„ארץ־מצרים נמוך שותה ואח"כ גבוה" — אולי הכוונה לחצבות, שראשיתן במקומות הנמוכים ו־אח"כ מובלים המים למקומות מרוחקים יותר.

„ארץ־ישראל שותה נמוך וגבוה כאחת" — הרים ועמקים מקבלים גשמים בעת ובעונה אחת.

„ארץ־מצרים גלוי שותה ושאינו גלוי אינה שותה" — הנילוס והתעלות הם מקורות מים פתוחים וגלויים, וזרימתם תלויה רק בגובה המים. שטח גבוה או מרוחק מן הנילוס ומזרועותיו, אינו מקבל מים, ובלשון המידרש: „אינו שותה".

„ארץ־מצרים שותה ואח"כ נזרעת" — רק לאחר שיספגו המים בקרקע והאיכר המצרי יכול היה לזרוע ולקוות ליבול. ולעומתה, ארץ־ישראל שותה ונזרעת, נזרעת ושותה בכל יום", ללא ציפייה לשיטפונות גדולים.

„ארץ־מצרים אתה עמל בה בפסל ובקרדום" — ללא עבודות אחזקה שוטפות וקשות של חפירה וניקוי ותיקון תעלות, לא יכלה מצרים להתקיים. ולכן, פסל וקרדום, כלי העבודות הבסיסיים של האיכר המצרי, הם סימני ההיכר הנוכחיים של החקלאות המצרית.

מה מריץ אותם לנחל״ים?

מאת יואלה הר־שפי

חמישה מתנדבים, חמישה עולמות, שהמלחמה האחרונה הוציאה אותם משלוותם המטרופולינית בארצות־הברית וקנדה והביאה אותם כתגבורת אל „המקום הכי נהדר בעולם" — המושב השיתופי של חוף ימת־ברדוויל

אין עוד בעולם מקום כזה. מי שבא לכאן — מתאהב בו" — חוזר ואומר מורגן, כשהבעתו ודוק האהבה שבעיניו ממלאים את מה שאיפוקו הצברי מונע ממנו לומר במלים נמלצות יותר.

אהבה בין אדם לאדמה, כמו אהבה בין אדם לאדם, היא עניין אישי לגמרי. מה שקוסם לאחד, דוחה את האחר. רבים ודאי היו מרימים גבותיהם בתמיהה ולא מבינים מה מצאו מורגן וחבריו באותה חלקת חול שלהם, כדי להתלהב ולהלהיב את זולתם.

לך תסביר מדוע אתה חושב, שמישטח זה דווקא, אחרי אין־סוף קילומטרים של מידבר, הוא לדידך „המקום הכי נהדר בעולם"; שהימה הזאת, הדומה לפיסת רקיע שנתקעה אל בין החולות, אינה לך רק מקור־פרנסה, אלא עולם מופלא של חוויות וכי אתה מתקשה לתאר לעצמך את חייך בלעדיהם.

נחל״ים, לחוף ימת ברדוויל. כמה עשרות צעירים וצעירות שהסכינו לחשוב על ביתם זה במושגים של קבע ולפתע הועמד כל עתידם כאן בסימן־שאלה.

חייבת האמת להיאמר, שלא יצאנו לנחל״ים על מנת לדון עם תושביו באותו סימן־שאלה. באנו כדי להיפגש עם קבוצת המתנדבים, שנשלחה לסייע להם על־ידי האגף למפעלים שנתיים של מחלקת־הנוער־והחלוץ בהסתדרות הציונית העולמית. אך, איך אפשר לשהות בנחל״ים מבלי להתמודד עם אותו סימן־שאלה מרכזי, המהווה כעת את מוקד החוויה. גם אם תנסה להתעלם ממנו. כמו גדם טרי בגופו של מצוע, שככל שאתה מקפיד שלא לכוון אליו את המבט — כך אינך מודע לשום דבר זולתו.

הקנדי מרוסיה

מסתבר, שאנשי נחל״ים, שהשליכו עוגן של ממש במקום ישובם, אוזרים אומץ להתמודד עם אפשרות של עקירה. חרף סכנת ההתחלשות שורה בין חברי המקום תחושה של איתנות, של צוותא, של המשכיות. אין אווירה של מרידה, של אכזבה, אין רפיון־ידיים.

כיצד השתלבו המתנדבים באווירה זו, כיצד הם מושפעים ממנה, מה מעשיהם בסיני, ומה, בעצם, הביא אותם לכאן?

החבורה שהגיעה לנחל״ים בחרה במקום הזה דווקא, מבין אופציות אחדות שניתנו לה בהגיעה ארצה, על סמך הבטחת המארגנים, כי זהו „נווה־מידבר קסום". כאשר מצאו רק מיבנים אחדים בלב מישטח צחוב ולא פאטה־מורגאנה של דקלים ומעיינות — התאכזבו קצת. אך לא לזמן רב. כיום הם מאוהבים במקום ובאנשיו ומתנהגים במרץ אחרי הצהרת מזכיר המושב השיתופי, משה מורגן, ש„אין מקום כזה בכל העולם".

בהתחלה הם היו ארבעה. לפני ימים אחדים הצטרפו אליהם שניים נוספים, אך בינתיים עזב אחד מן הקבוצה הראשונה לחזור לארצות־הברית, בגלל מחלת אמו. „הוא השאיר את כל הדברים שלו כאן. עוד מעט הוא יחזור", אומרים חבריו.

הם כה היטיבו להתאקלם, עד שקשה להבחין בהם בנוף האנושי של חדר־האוכל. רק אחד מהם נראה קצת „נחל״יסי", כשישבנו, יחד עם מורגן, בחדרם. התחלתי את ה„תחקיר" ממנו דווקא.

— מה שמך?

הבחור בעל הפנים הסימפאטיים, מגלה בחיוכו שתי שיני־זהב, הממוקמות באופן סימטרי משני צדי הפה: „יורי ולשר".

— מנין באת?

„מקנדה". הוא עונה באנגלית, במיבטא רוסי מובהק.

הוא בן 22 ולומד שנה שלישית הנדסת מכונות.

— מתי הגעת לקנדה?

„לפני שנתיים".

— מנין?

„מברית־המועצות".

הוא מחייך. כולם מחייכים. סידרת שאלות צפויה, החוזרת על עצמה בקביעות, שהגיעה לסיומה המפתיע. יורי ראה את המיתחי נוכח הצירוף המוזר של שמו הפרטי, ארץ־מגוריו הנוכחית ומיבטאו. הוא יכול היה לקצר את התהליך, להגיש את כל המידע בצרורות: „באתי מקנדה, אבל בעצם אני שם רק שנתיים, כי באתי מרוסיה..." או משהו כזה. אבל, יורי ולשר בא מברית־המועצות; הוא עונה רק על מה ששואלים אותו. וגם זה בקיצור.

ומדוע היגרה מישפחתו לקנדה ולא עלתה לישראל?

יורי מסביר, כי היתה לכך סיבה טכנית. בקנדה יש להם שאר־בשר בעל אותו שם־משפחה. כיוון שכך, קל יותר היה להם לקבל אישור יציאה מרוסיה, במסגרת איחוד־משפחות.

אבל אחרי שיצאתם מרוסיה — נשארתם בקנדה. האם נכון יהיה להסיק שמטרתכם העיקרית היתה לצאת את רוסיה ולאו דווקא לעלות לישראל?

„נכון".

ומה הניע אותו בכל זאת לבוא לכאן כמתנדב?

„רציתי לראות את ישראל כמו שהיא באמת. לא בעינים של תייר. יש לי פה גם קרוב־משפחה. יש לי גם דוד אחד..."

האם חשבת שאתה עלול להיקלע לי סכנת־חיים במלחמה?

„כן, חשבתי על זה".

ואף־על־פי־כן — באת. זה קצת מוזר שאדם מוכן לסכן את חייו כדי לראות מקום כלשהו, לפגוש קרוב כלשהו?

יורי מסמיק. „את רוצה לדעת למה באמת באתי לכאן? את הסיבה האמיתית? אני חושב, שקשה לי לענות על זה... אפילו לעצמי".

איך התייחסו ההורים אל ההחלטה שלך?

„בהתחלה שמרתי את העניין בסוד. אחרי שסיפרתי להם, נבהלו בהתחלה, אבל בסוף שמחו. גם אני שמחתי שהתנדבתי. יש לזה ערך בשביל עצמי".

איזה?

„נו", הוא מחווה בידו תנועה בלתי ברורה. „אמרתי לך, שקשה להסביר".

בוב אקשטיין, בלונדי מוצק, משופם ומתולתל, בן 22, התגלגל להתנדבות כמעט במקרה. אבל לגמרי בכוונות. הוא נולד במישיגן, ארה״ב, ומאז שעשו לו בר־מצווה לא היה לו שום קשר עם הממסד היהודי. הוא למד ארכיאולוגיה ובאחרונה עבד כמנהל של משרד קטן להעתקות־שמש. כאשר ראה בטלוויזיה שפרצה מלחמה בישראל, הרים את הטלפון וביקש מן המרכזנית שתקשר אותו „עם איזה שהוא מוסד יהודי". היא קישרה אותו עם המשרד של בני־ברית. הוא הסביר, שברצונו לתרום 40 דולאר למאמץ המלחמתי של ישראל או לבצע במהירות עבודות שיכפול בסכום כזה.

החלום של אבא

„אז שלחו לי שאלונים וביקשו לשכפל אותם בדחיפות. התברר שאלה שאלונים למבקשים להתנדב לעבודה בישראל. ביצעתי את ההזמנה. אבל עותק אחד לקחתי לעצמי. אמרתי לעצמי: הי, עצם, למה לא? חשבתי, שאביא יותר תועלת כמתנדב בישראל, מאשר כמנהל משרד להעתקות־שמש באמריקה".

איך הגיבו ההורים?

„אני קצת מגשים את החלום של אבא שלי", צוחק בוב. „הוא נולד בקונטיקט ובנעוריו היה ציוני פעיל. יש לו הרבה חברים בישראל מן התקופה ההיא. בקיבוץ שער־העמקים, בצבא, בכל מיני מקומות. אבא שלי נסע לארה״ב ללמוד חקלאות, כדי שיוכל להביא תועלת רבה יותר כחלוץ בארץ־ישראל. תוך כדי לימודיו פגש את אמא שלי, וזהו זה... כשסיפרתי לו שהחלטתי להתנדב, אמר: „אלוהים איתך, אני חושב, שזו החלטה טובה". כעבור ארבעה ימים, כאשר התקרב מועד הפרידה, התחילו ההורים לדאוג. אני בן יחיד. הבטחתי להם, שאין לי שום כוונות לחפש צרות לעצמי. ש„אהיה זהיר, שאשמור על עצמי היטב".

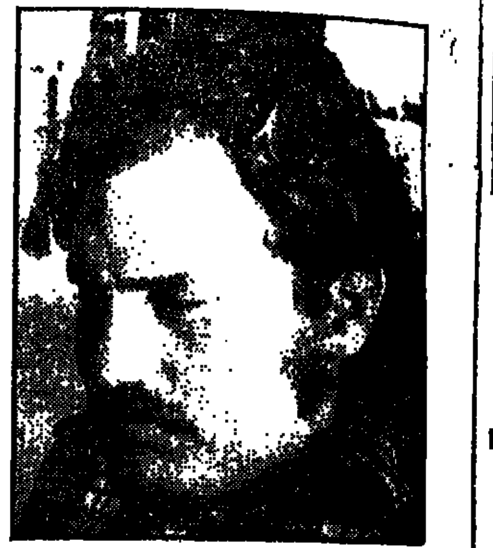
פול כהן
„לחיות מועיל — לא רק לעצמי"

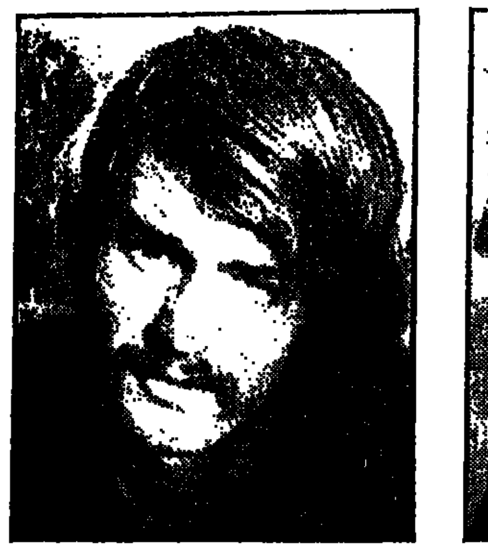
בוב אקשטיין
„עותק אחד לקחתי לעצמי"

ברוס פרלשטיין
„המילחמה נתנה לי זבנג בראש"

אייבן כץ
„איך זה קרה לנו שהופתענו?"

ברוס פרלשטיין בן ה־19 מסאן־פראנציסקו הגיע לכאן בחיפוש אחר „משהו עם משמעות". הוא לומד מדעי־הרוח. מצייר, מסתכל על העולם דרך משקפיו במבט חולמני וביקורתי מאוד של אדם חושב. בן 19. הוא חריף ושנון, מתוחכם ושבע־עולם, ויחד עם זה תמים ונבוך ונוח להכאיב. הוא תוהה ומתלבט ותר אחרי כיסא־המפלט משיגרת אורח־החיים האמריקני. ש„ככל שהוא משתנה, הוא נשאר הוא עצמו". נוסחת־הפלא של הנוער האמריקני מלפני זמן קצר — שאימצה את הסמים, דחתה את הדטרגנטים ופיתחה מערכת מישחקים ב„נדמה לי" — יצאה כבר מן האופנה וגם אילו היתה מקובלת עדיין, ספק אם היתה קוסמת לו.

המלחמה שפרצה בישראל פתרה בבת אחת את לבטיו: „ראיתי דיווחים מן החזית בטלוויזיה וכאילו קיבלתי ,זבנג' בראש — מיד החלטתי לבוא.

אייבן כץ בן ה־18 הוא תינוקא שבחבורה. דק וגבוה, בעל קלסתר חיוור ועדין, מנסח את מחשבותיו במשפטים מורכבים ומליציים. בכל כובד־הראש של בן 18, שזה עתה סיים גימנסיה. הוא מתבונן בעולם בעיניים ביקורתיות ומודע, כי התחיל לבוא. כיוון ש„בכסף לשינוי". „האמריקנים מנוכרים מסביבתם הטבעית", הוא מדקלם בחומרה.

אייבן הוא היחיד בחבורה שהוא בעל עבר ציוני ממוסד: היה חמש שנים בתנועת „השומר־הצעיר", אף ביקר בישראל לפני שנתיים.

„הופתעתי מזה שלא גוייסתם בעוד מועד", הוא מספר על תגובותיו לידיעות על פרוץ המלחמה, ומבלי להרגיש הוא גולש מלשון „אתם" ללשון „אנחנו" ומוסיף: „איך זה קרה לנו, שהופתענו?"

פול כהן הג׳ינג׳י ממרילנד, בן ה־21, הוא סטודנט לכימיה. הוא אינו ציוני ולפחות עכשיו אין לו תוכניות להשתקע בארץ. בכל זאת לא היסס להפסיק את לימודיו ולבוא. „החלטתי להתאכזב מדרך החיים האמריקנית. ביקשתי להביא תועלת; להיות מועיל למשהו אחר ולא רק לעצמי".

16 שעות עבודה

אייבן וברוס הגיעו לנחל״ים לפני חמישה ימים, האחרים — לפני כחודש. לא רק המתנדבים הוקסמו מן המקום ומאנשיו. זוהי התלהבות הדדית. חברי המושב חיכו לתגבורת המובטחת ברגשות מעורבים. עדיין טרי בזכרונם של רבים הרושם העגום שהותיר אחריו מבול המתנדבים ששטף את הארץ בעקבות מלחמת ששת־הימים: אנשים שונים ומשונים, שנכנסו למשקים ויצאו מהם כאילו היו פונדק־דרכים ומחלק ארוחות־חינם; טיפוסים מסוכסכים עם עצמם ומסתכסכים עם סביבתם; צעירים המכורים לסמים ואחרים הטעונים טיפול פסיכיאטרי. יש להניח, שכל אלה יחד לא היו אלא מיעוט בקרב מתנדבים בעלי כוונות ומעשים טובים. אך כיוון שאיש לא השכיל לברור את הבר מן התבן, הבאיש אותו מיעוט את ריח המפעל כולו והותיר במשקים רבים יחס של חשדנות כלפי מתנדבים ואורחים.

מסתבר, שהלקח המר נלמד היטב. הפעם הועדפה האיכות על הכמות. תחילה נבדקו הצרכים: כמה מתנדבים דרושים והיכן. האנשים נשלחו רק למקומות בהם היו דרושים לאחר מיון מוקדם וקפדני למדי.

המועמדים נתבעו להתחייב לשהות בת שישה חודשים לפחות ואף לממן את כרטיס הנסיעה הלוך וחזור. לאחר מכן נעשה צעד חדשני: במקום לקרוץ למועמדים בסיפורי נפלאותיה של ישראל ציירו להם תמונה קודרת למדי ואפילו מרתיעה. „אל תצפו שיקבלו אתכם בהתלהבות", נאמר להם. „יתכן מאוד שיתייחסו אליכם באדישות, ואפילו באיבה". „תצטרכו לעבוד קשה", אמרו להם. „ולא יהיה בזה שום דבר רומאנטי". בקיצור, נעשה מאמץ של ממש למנוע הישנות התופעה של 1967.

מדיניות זו הוכיחה את עצמה. „יום עבודה אצלנו — זה 16 שעות", מסביר מורגן. „אין אצלנו מקום לבטלנים. הענף היחיד שלנו הוא הדיג. בקיץ יוצאים לימה לפני עלות השחר וחוזרים בלילה. הזמן בוער. בחורף לא יוצאים לים. רק מתקינים הכל לקראת עונת הדיג הבאה. משפצים את הציוד. בונים דרכים לייעול העבודה. מתקנים רשתות. צובעים את הספינה. מקרצפים. משפצים. כל עבודה אצלנו היא עבודה של אנשי־מקצוע. לכן חששנו קצת מן המתנדבים. לא תלינו בהם תקוות גדולות. אבל התאכזבנו לטובה. חבר׳ה נהדרים. אחד־אחד. הגיעו לביצועים כמעט מקצועיים".

המתנדבים מזדהים עם גורל המקום. חרדים לעתידו.

בוב: „אתם סומכים יותר מדי על ארצות־הברית. אני חושש מאוד שתתאכזבו".

„אתם או אנחנו?" — שאלתי.

גם זה סימן־שאלה שטרם נפתר. יורי אומר, שאם הארץ תמצא חן בעיניו, הוא עשוי לחזור ולהשתקע כאן אחרי גמר לימודיו. „עכשיו אי־אפשר. כשהגעתי לקנדה הפסדתי זמן, כי הייתי צריך ללמוד אנגלית וצרפתית. לדחות עוד פעם את הלימודים. כדי ללמוד עברית. זה אי־אפשר. אבל אחרי גמר הלימודים — אולי".

משפחה אחת

השפה העברית נראית כיום קצת פחות מפחידה. מיקי — אחת מבנות נחל״ים הדומה לנער שובב — מלמדת את המתנדבים עברית, תוך שהיא מקפצת עם תלמידיה בחבל. גם תוך כדי עבודה קולטים מלים רבות.

עכשיו הגיעו לאתנחתא בעבודות והמשק מאפשר להם ברצון לצאת לחופשת היכרות עם הארץ. בדעתם לטייל שבועיים, להתרשם ולחזור. בעצם, יש להם גם משימה מיוחדת: דיג־בנות. רק 8 בנות נמנות עם חברי נחל״ים. החברים סובלים מחסרונו של המין היפה. המתנדבים — לא כל שכן.

„כאן כולם כמו משפחה אחת", מסביר בוב. „אבל האווירה סובלנית. אין מסגרות קשוחות ואין צווים מוחלטים. הכל כאן גמיש. זה היופי של המקום הזה".

אולי דווקא בגלל היופי הזה היו רוצים לחלק את חוויות עם איזו אחות. נחמדות. לאנשי המשק אין התנגדות. אדרבא, שיבואו. בנות, שהן בסדר — תמיד יימצא להן מקום.

מה עושות הבנות בנחל״ים?

בעונת הדיג לוקחים מדי יום שתי בנות להפלגה. הן עוסקות בכל עבודות הדיג, בדיוק כמו הבחורים. האחרות עובדות במטבח ובשירותים.

מורגן עצמו נמצא כבר שש שנים בנחל״ים. אליה הגיע כחייל בנח״ל. הוא וחבריו גאים על כך, שמאז הפך יישובם למושב שיתופי הם עומדים ברשות עצמם. „קיבלנו מן הסוכנות את הציוד. לאחר־מכן אפילו לא פרוטה שחוקה". בסוף שנת התקציב עושים את חשבון ההכנסות ומקצים 30 אחוז להשקעות במושב ואילו היתרה מתחלקת שווה בשווה בין חברי האגודה. נוסף לכך מקבל כל חבר, וגם מועמד או מתנדב העובד במקום, 350 ל״י לחודש להוצאותיו. אוכלים בחדר־אוכל משותף.

תקופת המועמדות בנחל״ים קצרה מן הרגיל. במקום קטן ומבודד כמו זה ניתן להחליט כעבור חצי שנה אם לומר לדבק טוב.

כאשר המתנדבים רוצים להתל במורגן, הם קוראים לו „בוס". אבל ה„בוס" האמיתי בנחל״ים היא כמובן טילי — התינוקת הראשונה והיחידה של המושב. בתם של שוש ורוני אבניטל. הזוג הנשוי הראשון והיחיד בינתיים במושב.

טילי מולכת בכל החבורה ביד רמה והבעיה היחידה של שוש בסוגיית הביבי־סיטר היא — לקבוע את התור. בימים אלה, כאשר מדי ערב נערך מישחק כדורסל מלהיב ישראל־אמריקה, כלומר נבחרת נחל״ים נגד נבחרת המתנדבים — גם אז לא נמצאה טילי נזוחה.

סביב לעצלותה של טילי חוזרת ומתגלגלת השיחה כמאליה לעתידו המעורפל של המשק.

„אין טעם להתעלם מהמציאות", אומר מורגן. „אם יחזירו — נצטרך לחפש לעצמנו מקום אחר, כקבוצה איננו מאמינים שנתפרק. אולי נצטרף למקום קיים. אבל, עדיף, לדעתי, שנישאר כפי שאנחנו. כבר התחילו לדבר איתנו בעניין הזה..."

„מבחינה כלכלית זה יהיה קשה. התמחינו בדיג בימת ברדוויל. את הידע הזה אי־אפשר ליישם במקום אחר. מבחינה זאת נצטרך להתחיל הכל מהתחלה..."

„אבל אם להחזיר — אז רק תמורת שלום. אם זה לא יהיה תמורת שלום אולי נרים קול־מחאה. איני יודע כמה זה יעזור. אבל מקום כזה לעזוב? רק תמורת שלום".

מורגן: „אין מקום לבטלנים"

בריגיטה: אורחת מיקרית משבדיה

ה„בוס" האמיתי: היא טילי, התינוקת הראשונה — והיחידה בינתיים — של נחל״ים

שוש ומיקי: בנות שהן בסדר — תמיד יימצא להן מקום.

נווה אמירים
שלוות הכפר בקרבת העיר

הרחק מסאון העיר וצפיפותה מקימה "נווה" את "נווה אמירים": רובע אקסקלוסיבי ברמה אמריקאית, באיזור המבוקש ביותר של ישראל־הרצליה על גבול רמת השרון. כדוגמת אחותה הבכורה "נווה אביבים", מצטיינת "נווה אמירים" בתכנון קהילתי מודרני העושה אותה לרובע היפה והחדיש ביותר באיזור.

הסתכל במפת האיתור:
* במחצית השטח מוקדש לגנים ומדשאות ומרווח גדול מפריד בין הבניינים.
* שום כביש ראשי אינו עובר בשטח הפנימי, אולם כל מכונית תוכל לחנות ליד דירת בעליה.

התכנון כולל:
1. בית ספר.
2.5. גן ילדים.
3. מרכז ספורט.
4. בריכת שחיה.
6. מרכז מסחרי.
7. גן ציבורי.
8.9. חניה פרטית.

הדירה לדוגמה תוצג בקרוב.

פנים הדירה כולל:
* הפרדה בין אגף ההורים לחדרי הילדים לנוחות המשפחה. 2 חדרי רחצה בכל דירה.
* יחידת הורים: חדר שינה עם שטיח מקיר אל קיר. חדר אמבטיה וחדר ארונות.
* סלון רחב ידיים עם אפשרויות אירוח מצוינות ובצמוד לו - חדר אוכל.
* המטבח - חלומה של אשה!
* חדרי ארונות - לנוחות וחסכון ברהוט.
* מרפסות מכל צד - לאוורור מירבי!
* מים חמים והסקה מרכזית בשיטת ה"SLANT FIN" האמריקאית.
יתר הסידורים המודרניים-למלפון, אנטנה מרכזית, מקלט, חדר כביסה, מעליות וכו' - הם בבחינת מובן מאליו.
וכל אלה - ברמת הבניה והתגמיר שהפכו את "נווה" למושג במחרבות הדיור.

דירה ב"נווה" - השקעה לדורות!

נווה חברה לבנין בע"מ
חברה בת של החברה לנכסים ובנין בע"מ
ת"א 62,646, רח' ארלוזורוב 53, טל' 240122
פתוח בימים א' ב' ג' ה' בשעות 8 - 1 לפנה"צ, 4 - 6 אחה"צ; בימים ד' ו' בשעות 8 - 1 לפנה"צ.

שביט על הכוונת

מאת בינה ברזל

גוף שמימי, בעל זנב ארוך, מת־קרב במהירות עצומה אל כדור הארץ. קוהוטק, כוכב השביט, שנתגלה בחודש מארס השנה על־ידי אסטרונום צ'כי, המתגורר בגרמניה ונקרא על שמו, עושה את דרכו אל עבר השמש במהירות ש־בין 80—180 ק"מ לשניה. הוא משמש אבן שואבת לסקרנות אנשי המדע, ולאלפי סיפורי־שביט מבשרי אסונות או ני־סים, שנתאספו במהלך ההיס־טוריה. מקובלים בישראל כבר חישבו חישובים, ומצאו רמזים על הקשר שבין הופעת השביט דווקא בימי חנוכה לבין הו־פעתו של משיח בן יוסף.

וזוהי שעת התוכנים. ההז־דמנות הגדולה להיווכח בנכו־נותן של קביעות מדעיות, ה־הזדמנות ללמוד סודות נוספים מן החלל. סוכנויות הידיעות מתחילות לדווח בתדירות גדו־לה והולכת על מסלולו של ה־שביט, על גודלו, על סודם של כל כוכבי השביט ושל קוהוטק בפרט. ספינת־החלל האמריק־נית, המתלבטת בבעיות המח־סור בדלק, מוותרת על צילו־מים מתוכננים של כדור הארץ ועוסקת בתצפיות על קוהוטק. אנשים בכל העולם מתחילים לטלפן אל הפלאנטריומים המ־קומיים בשאלות. גם אל מר הקה, מן הפלאנטריום התל־אביבי מתחילות להגיע קרי־אות טלפון: איפה ומתי אפשר לראות אותו מה זה, בעצם, אחרים שואלים שאלות נפח־דות: האם יש אמת בסיפורים על הקשר שבין כוכבי שביט לאסונות?

טווח הסכנה

מרכזי תצפית בכל העולם מכוונים את הטלסקופים הג־דולים שלהם אל פאתי מיזרח לפני עלות השחר, ועובדיהם שמחים על ה„תודעה הכוכ־בית". האוחות באנשים. החלום הישן — לשלוח ספינת־חלל אל שביט כלשהו, כדי לבדוק מקרוב את הרכבו, ואולי אף להחזיר לארץ חומר שביטי־אורגינלי — מפעים את החו־זים בכוכבים.

לפתע, בתחילת השבוע יצאו סוכנויות הידיעות בידיעה מפ־תיעה: „קוהוטק איננו, התפו־צץ ונעלם". אכזבה מובנת בין התוכנים. אבל, התפוצצות היא אפשרית בהחלט. שכן, כוכבי שביט עלולים להגיב בצורה בלתי שיגרתית על השפעות כוחות־משיכה של כוכבי־לכת, לידם הם חולפים, או על הש־פעת השמש, ההופכת אותם לגרעין עיקש מוקף הילת גז ענקית וזנב. עשרים וארבע שעות לאחר הידיעה על הת־פוצצותו של קוהוטק, יצא ד"ר וויליאם דויטשמן, ממיצפה ה־כוכבים הסמסתוניאני בהר־ווארד — שהוא מרכז התצ־פיות העולמי בקוהוטק — כי הודעה: „להד"ם. קוהוטק חי ו־קיים. ומתקדם, בינתיים, כפי שניצפה מראש על ידי התוכ־נים".

ואם הוא אכן מתקדם לפי ה־ציפיות, הרי מי שיתאמץ מאד, או יצטייד במשקפת, יוכל לר־אותו כבר בימים אלה בפאתי מיזרח, מיד לפני עלות־השחר, כשהוא הולך וגדל עד ה־27 ב־דצמבר. ב־28 לחודש הוא ייע־לם מאחורי השמש. וארבעה ימים אחר־כך יופיע שוב מצי־דה השני, בצד מערב של הש־מים מיד לאחר השקיעה כש־הוא ברור יותר וגדול יותר.

להופעתו המרשימה ביותר מצפים במחצית חודש ינואר, כשבסופו יעלם לחלוטין מטווח עין בלתי מזויינת.

אלה, כאמור, המסלול והמ־הלך הצפויים. אך אין חוכם חכם — אומרים מומחי מער־כת הכוכבים — שיהיה מוכן להמר על התנהגותו הצפויה של שביט, על גודלו, או על גורלו, לאחר שהוא מתקרב ל־טווח הסכנה של השמש.

אי־אפשר להתנבא על הת־נהגותו של כוכב השביט — שיש המניחים אף שהוא מעין כוכב־לכת זעיר יחסית — אך אפשר לעשות זאת לגבי הת־נהגותה של האנושות כלפיו: תערובת של סקרנות והיער־כות מדעית מחד גיסא וחש־שות ופחדים, הנעוצים באמו־נות תפלות, שייחסו בני־אדם במשך אלפי שנים להופעתם של שביטים מאידך גיסא. חו־סר המידע המדעי השאיר הו־פעת טבע זו כשהיא בלתי מוסברת.

מגיפות דבר

כיום יכולים התוכנים לספר לנו על מקורם של השביטים, על מסלולם — שהוא משתנה באורכו משביט לשביט ולצפות מראש הופעתם של מאות שביטים. הם יכולים לתאר ל־מעננו את מרכיביהם הכומיים של השביטים — גופים שמי־מיים, המורכבים ממימן קפוא ומחומרים אחרים ולהסביר את נסיעתם השחררת בחלל. או־לם, עוד לפני כמאתיים שנה היתה אימה תופסת באנשים, שעה שראשי האש בעלי זנבות החנית המפחידים היו חוצים את השמים. „גזים העולים מן האדמה" כינו אותם היוונים. שעה שאנשי אירופה חשבו תחילה שהם מגיעים אלינו מן החלל שמחוץ למערכת השמש שלנו.

רוב האנשים לא העסיקו עצמם בחקר מדעי: האם הש־ביטים בישרו את חורבן ירו־שלים, את קבורת פומפי, את מגיפות הדבר הנוראות באי־רופה ואת מותם ונפילתם של מלכים? — שאלו.

יוסף בן מתתיהו, היסטוריון חורבן הבית, כתב באחד מספ־ריו, כי כוכב שביט שהופיע ב־שנת 68 לספירה בישר את חו־רבן ירושלים ונפילת המיקדש שאירעו כידוע ארבע שנים ל־אחר מכן. בשנת 79 לספירה ייחסו את התפרצות הר הוו־זוב, שקבר כליל תחת זרמי־הלבה שלו את פומפי והרקו־לנום, להופעת שביט. הופעת שביט במאות מאוחרות יותר,

בינג בינאל

„כוכב שביט בישר את חורבן ירושלים ונפילת המיקדש" – כתב יוסף בן־מתתיהו; בשנת 79 לספירה יחסו את התפרצות הוווזוב להופעת הכוכב; גל פחדים והיסטריה שהתעורר באיטליה בעיקבות הופעת שביט נרגע רק לאחר שבאחד הכפרים נולד עגל בעל שני ראשים – אלה הן רק חלק זעיר מים האמונות התפלות, הקשורות להופעת הגוף השמיימי הזוהה בעל הזנב הארוך. עד סוף החודש ייראה באזורנו כוכב השביט „קוהוטק", המעורר כבר עתה התרגשות בקרב שוחרי האמונות התפלות, ועוד יותר – בקרב אנשי המדע, המנסים „לצוד" אותו במכשיריהם המשוכללים

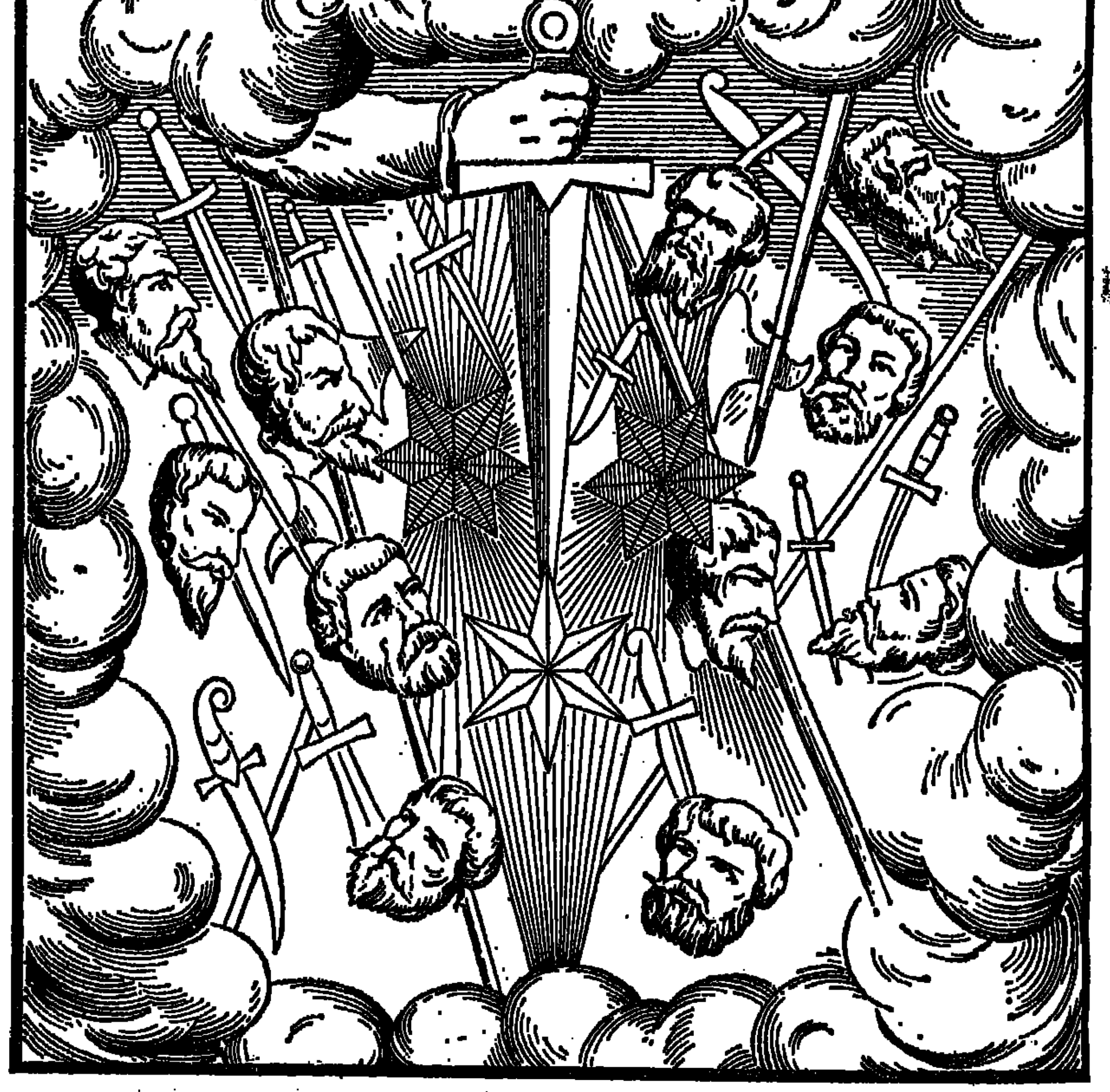

שביט שנת 1528, כפי ש„ראו" אותו החוזים בכוכבים

גרמה לגל פחדים והיסטריה באיטליה, שנרגע רק לאחר ש־נתגלה, כי באחד הכפרים ליד רומי נולד עגל בעל שני רא־שים. במאה השניה לפני הס־פירה כתב סופר בשם דיון קסיוס, כי בשמים הופיע בא־חת הלילות כוכב שביט, ומיד אחר־כך מתה אגריפה מלכת רומי. הסיפורים רבים, כשם שהופעות שביטים אינן נדירות לאורך ההיסטוריה. בשנת 451 נראה כוכב שביט, ואנשים טענו, כי בעקבות הופעתו נח־לו ההונים מפלה מוחצת מידי הרומאים. בשנת 1837 לספירה הפחיד כוכב שביט ארוך־זנב את לודוויג מלך צרפת, עד ש־קרא לאיצטגנינין ואמר להם: „יודע אני, כי כוכב שביט ב־שמים, והוא מאיים עלי ועל ארצי".

כמאתיים שנה קודם לכן, ב־שנת 1618, הופיע בשמי רוסיה שביט, שזנבו נמשך מעל לגר־מניה. גם כאן נבהלו המלך ו־שריו מאד, אך האיצטגנינים הרגיעום וטענו, כי רק הזנב הוא מבשר הרע, ומאחר שהז־נב מתנפנף מעל לגרמניה — יפלו כל האסונות והמגיפות עליה. בימי הביניים חישבו ו־מנו פגעים וצרות, שמביא ש־ביט על העולם, וביניהם: מח־לות, מלחמות, אסונות־טבע, רציחות ומותם של אנשי־שם ושליטים.

תפילה נוצרית, שחוברה ב־שנת 1456 — שלוש שנים ל־אחר נפילתה של קושטא בידי הטורקים — מעידה על התו־שות בני־אדם כלפי השביטים. באותה שנה הופיע שביט גדול ובהיר בשמים, והנוצרים הת־ייחדו בכנסיות וביקשו: — „אלוהים, הצילנו מידי השטן, הטורקים והשביט" ואילו משו־רר קדמון כתב: „מה מזור ה־כוכב / הוא יביא לעולם מל־חמות וצרות ורעב / למושל — את המוות / למדינה — נקמה / לערים — אך חורבן ושממה..." וכן הלאה כיד ה־דמיון השירי הנפחד והפרוע.

הגדול מכולם

לאמיתו־של־דבר, אין השבי־טים מזיקים, אם כי תוכנים חישבו אפשרות של פגיעת השביט בכדור הארץ, העלו־לה לקרות אחת, למאה אלף שנה. אבל, אפילו יגע זנב השביט בכדור הארץ — כשם שקרה בשנת 1910, כשזנבו של שביט „הלי", „ליטף" את כדור הארץ — לא יקרה דבר.

זנב שביט, כראשו, מור־כב מגזים בדלילות כזו, שאין הוא עלול לגרום לאסון בהת־נגשות. „הלי" הוא בין השבי־טים המפורסמים ביותר בעו־לם, ולו היסטוריה ארוכה. ל־דברי האסטרולוגים, הרי הוא הוא השביט, שבישר את מו־תה של אגריפה, את חורבן ירושלים, את ניצחון הרומ־אים על ההונים ואת כיבוש אנגליה בידי וויליאם הכובש. בהופעתו בשנת 1910 טענו ר־בים, כי בישר את בוא מלח־מת העולם הראשונה, שפר־צה ארבע שנים אחר־כך. או־לם, ככל ש„הלי" קשור ודבוק באמונות תפלות, הרי הוא אף מוכיח את נצחונם של אנשי המדע בתצפיותיהם. היה זה תוכן בשם הלי, שערך טבלת תצפיות על שביטים ידועים. ואסף את כל המידע הנתון עליהם במשך מאות שנים. ו־או, לפתע כשהופיע בשנת 1682 שביט גדול בשמים הו־דיע: „אם אינני טועה, יופיע שוב בשמים בעוד 76 שנה, כי זהו מסלולו". „זהו אותו כוכב שראו תוכנים רבים לפ־ני". הוא לא טעה. השביט הו־פיע כמצופה, והצדיק את כל חישוביו של הלי, שסיכם את 28 הופעותיו של השביט ב־אלפיים השנים האחרונות, ו־אף זכה ששמו נקרא על ה־שביט. לפי חישובים אלה יו־פיע הלי שוב בשמים בשנת 1985.

מבין חמישה־שישה שבי־טים, המופיעים בשמים מדי שנה, רק שניים הם השביטים שכבר נראו בשמים ומסלולם ידוע, ורק אחד אפשר לראות גם בעין בלתי מזויינת, אם כי בצורה חלשה מאוד. רק לעיתים נדירות באמת מופיע שביט בולט ומזהיר, שאורו מתחרה באור הירח. קוהוטק צפוי להיות אחד הגדולים ב־שביטים, ואולי הגדול ביותר, אם — כאמור — לא ישנה את מסלולו, יעלם, יתפוצץ, לא יפתח את מלוא גודלו, או יתפצל. בינתיים ידוע, שזהו ביקורו הראשון בחלק הפנימי של מערכת השמש שלנו, וש־לא כשביטים אחרים, בעלי מסלול קצר — מסלולו ארוך מאוד, והוא יחזור אלינו ב־עוד 75 אלף שנה. לשם הש־וואה, שביט „אנקה", שהוא בעל המחזור הקצר ביותר, מ־גיע אלינו כל שלוש שנים ו־חצי, ויש שביטים, שמסלולם הוא בן שש שנים, כמו ש־ביט „ביילה" שמסלולו היה בן שש שנים, עד שנבקע יום אחד לשניים, אל מול עיני התוכנים. כעבור שש שנים הופיע „ביילה" שוב בצורת שני פלחים, ושש שנים מאו־חר יותר — בצורת מטר של מטאוריטים. נראה, כי הוא התקרב מדי לשמש, והתפוצץ. הגרעין הקפוא של כוכבי ה־שביט, המורכב מקרח ומסתי־רי חומרים שונים, הו־פך לגאזים, שחלקם נסחב אחריהם כזנבות. מאחר שאין בכוח השביט לאסוף אליו את זנבו לאחר הביקור אצל ה־שמש, הוא הולך ומתמעט עם כל ביקור, עד שסופו לגווע. ל־אחר עשרים אלף שנה או מאתיים אלף שנה — תלוי באורך מסלולו.

זנב מתפצל

כמעט כמו כל שביט, מורכב קוהוטק מגרעין, מראש ומ־זנב. גודל גרעינו הוא ברא־דיוס של 15 עד 20 ק"מ ומ־צעים, שגודל ראשו המקסי־מאלי יגיע לראדיוס של כ־תשעים אלף ק"מ וזנבו יגרר אחריו לאורך של כ־45 מיל־יון ק"מ. (ישנם שביטים, ש־זנבם מגיע לאורך 250 מיל־יון ק"מ). לזנב השביט תכונה מוזרה: כשהשביט מתקרב אל השמש, הוא גורר את הז־נב אחריו, וכשהוא חוזר מן השמש — הוא מתקדם כשזנ־בו לפניו. כל עוד הוא נודד בחלל הקפוא החשוך והקר, הריהו גוף קפוא, שאינו מח־זיר אור. התקרבות אל הש־מש גורמת להתחממות הגר־עין, להיווצרות גזים זוהרים, ולהיווצרות ראשו השעיר של השביט, וזנב הנוצות שלו. ש־עיתים הוא מתפצל לשניים, לשלושה ואף לשישה זנבות.

אסטרונומים נזהרים, כא־מור, להתנבא על גודלו של קוהוטק, אם כי הם מוכנים לומר, ש„אולי הוא יתחרה באורו בירח". אולם, הם מו־כנים היטב לתצפיות בו, ב־עיקר בשל העובדה, כי עברו כבר תשעה חודשים מאז נת־גלה — וזמן מספיק כדי ל־הכין ולהתכונן. אפילו הטסת צוות אנשי החלל אל מעב־דת החלל האמריקנית הוש־התה הפעם, מתוך כוונה ש־הם יהיו בחלל שעה שקוהוטק יהיה במרחק הקרוב ביותר לכדור הארץ. תצפיות בינ־לאומיות מתוכננות בשביט־האורה. מטוסים מגביהי־טוס ובלונים הם אך חלק מן הצ־יוד לקבל את פניו של הש־ביט וזנבו. שעה שבמעבדת החלל עצמה הוכנו עשרה מכשירים מיוחדים לבדיקות שונות של השביט, הטלסקופ הענקי של הספינה, שיועד ל־מחקר השמש, יכוון אף הוא את עדשתו אל מול השביט.

יום לפני היעלמו של הש־ביט מאחורי השמש ויום ל־אחר שובו מתוכננות שתי יציאות של אנשי ספינת ה־חלל מן הספינה אל החלל, כדי לאפשר להם צפייה נוחה יותר. בתקופה, החשיבות ה־רבה שמייחסים אנשי המדע למחקר השביטים נובעת מה־נחתם, כי השביטים עשויים מאותו חומר ראשוני, שממנו נבראה כל מערכת השמש שלנו. חומר, שנשמר בתנאי חלל במצב טוב. שלא, ל־משל, כמו אבני הירח, שעב־רו שינויים רבים. לכן יכולה בדיקת החומר הזה לגלות לנו סודות רבים על עולמנו. וד־הו למעשה, עצם הענין.

האם קוהוטק ישפיע באיז־שהו אופן אחר על האדמה? אומר ד"ר קרל הניס, אחד המדענים, שהכינו את תצ־פיות בשביט ממעבדת החלל: „השפעתו של השביט קוהו־טק על האדמה תתבטא רק במידה בה ישפיע על רגשות האנשים שיצפו בו".

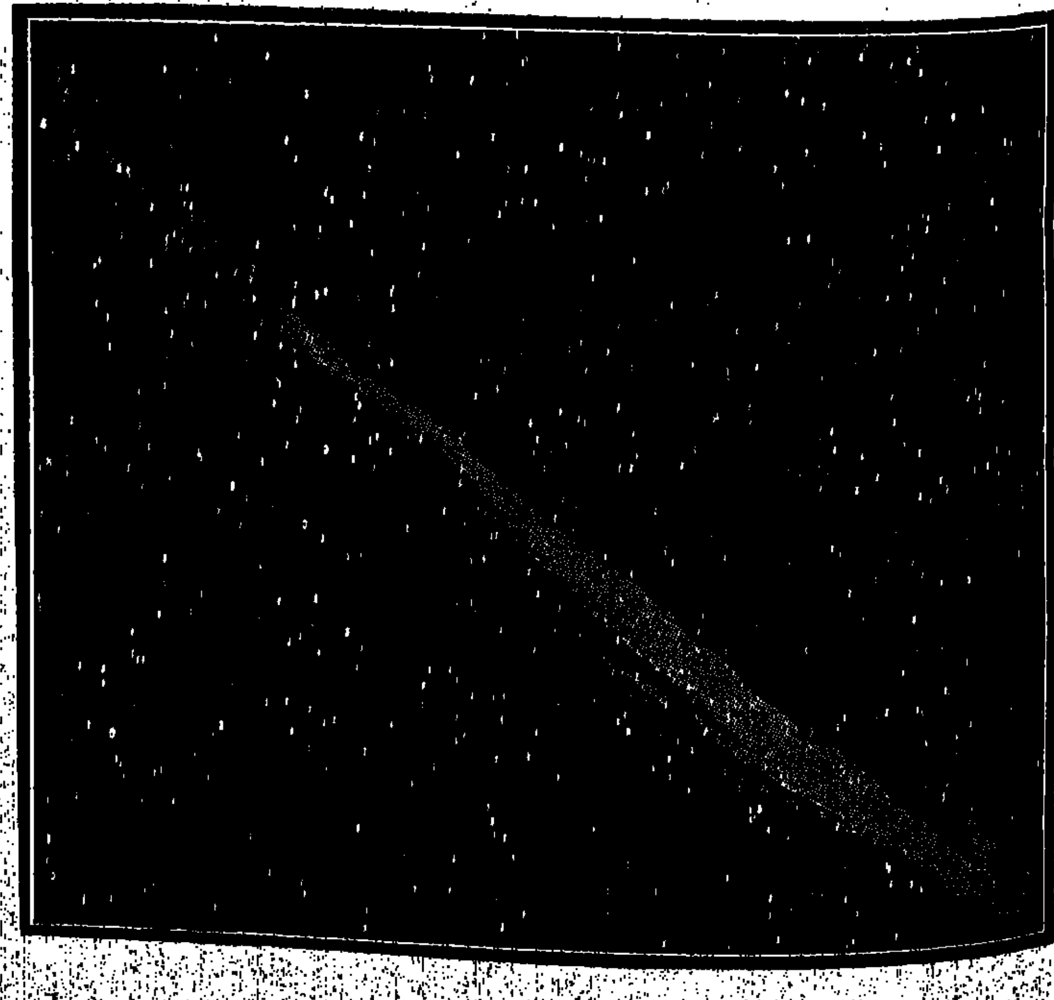

שביט „מורהאוז" שנראה לאחרונה בשנת 1908

אין דבר הנצמד לגופך טוב יותר מ-Lee

מכנסי החורף החדשים והחליפות
הצבעוניות של LEE העשויים
ג'ינס או קורדרוי, חובקים את גופך
ונותנים לך הרגשה נפלאה
ומראה נפלא עוד יותר.
בואו למדוד
את דגמי החורף של LEE,
למשש את האריגים המעולים,
ולהתרשם מהתפירה והגימור
המושלמים של כל דגם.
LEE יותר אופנתי
LEE יותר צבעוני
LEE ראשון עם יותר נסיון.

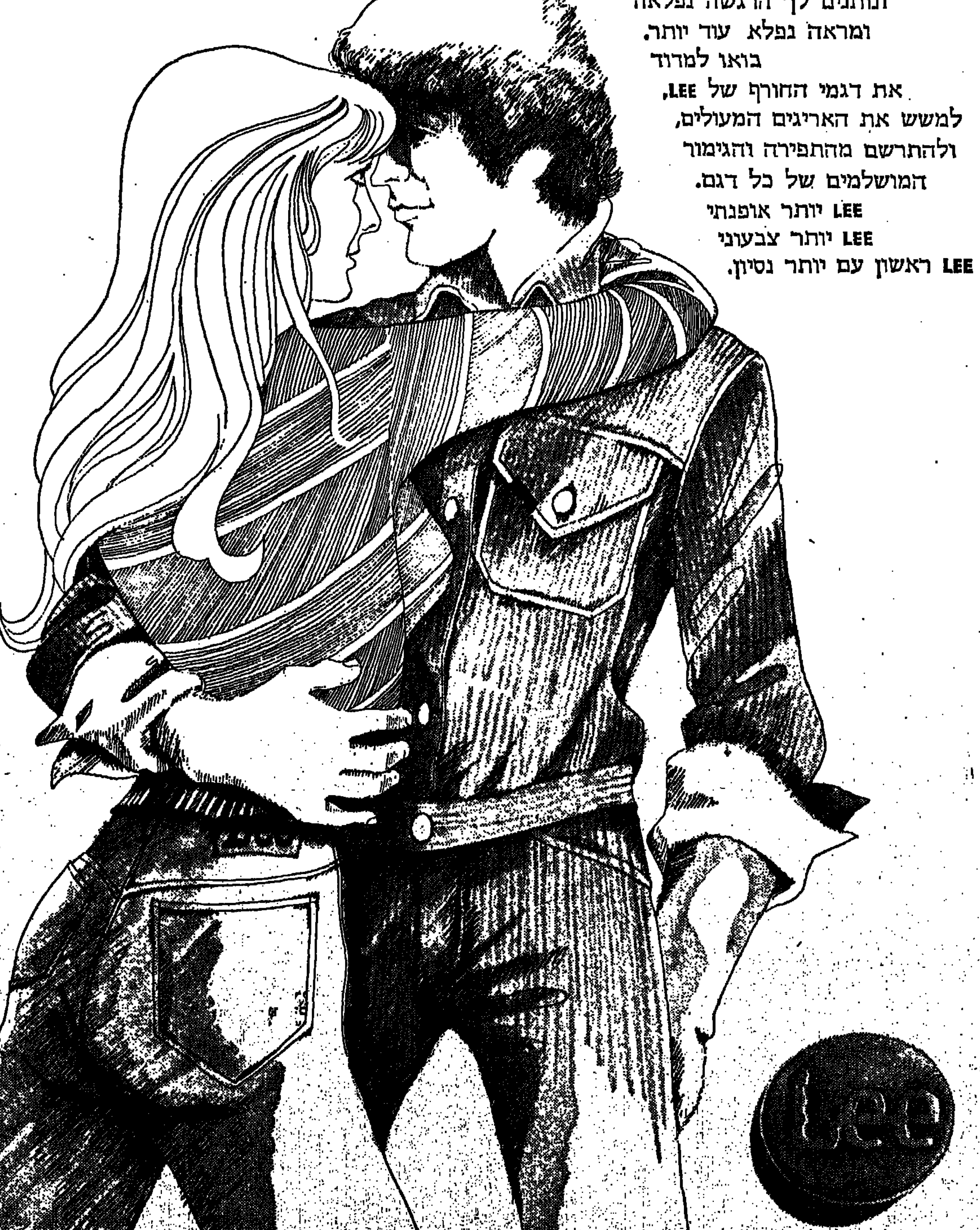

עושה אנשים יפים

אהרון בכר

מכירה פומבית

המתנבאים בע"מ

מכל החבורה העליזה והססגונית של קוסמים, נביאים, ספיריטואליסטים, אסטרולוגים ורואי-ניסתרות, אין אפילו ברנש אחד לרפואה שלא חזה מראש את המילחמה הזאת. ערב ראש-השנה, כלומר פחות משבועיים לפני האסון, הופיעה רוח־רפאים מיסתורית בדירתו של אחד מהם והדהימה שם את הנוכחים בסיפור על המיל־חמה המתרגשת לבוא. הבשורה המדהימה נשמעה תחילה כאי־הבנה מצערת. ספיריטואליסטים הם, מטבע הדברים, אנשים שראשם נתון בעולמות אח־רים, אבל, אפילו הם ידעו שמצבנו מעולם לא היה טוב יותר. הם חזרו, איפוא, ושאלו את מר רפאים אם הוא בטוח במה שהוא אומר.

— מילחמה! — חזר הבר־מינן בקולות מן ה־בטן — מילחמה באמצע הצום!

— אלוהים — אמר בעל־הבית — הרי הוא מת־כוון ליום הכיפורים!

הסאלון הפך עד מהרה לזירה של מחול שדים והנוכחים האיצו באורח משם לספר ויחי־מה ובלי הקדמות מיותרות מה צפוי במילחמה הזאת.

— האופציות פתוחות — אמר זכרונו־לברכה ותתיישב על הכורסה — אבל יהיה מחדל!

— אלוהים! צווחה בעלת־הבית בקול דקיק — איזה מחדל, לכל הרוחות!

—מצטער — אמר הז"ל — סוב יודיצה. אין לי סמכות להיכנס לתחומי חשיפוט של ועדת חקירה!

למחרת הוציא בעל־הבית את מדי החאקי שלו מן הארון ארז את התרמיל הצבאי והחל בספירה לאחור, בעת שהאנשים לביבו התהלכו שאננים, ביזבזו כספים, עשו חיים, ישבו בבתי־קפה מתוך ביטחון שמצבנו, שמעולם לא היה, ימשך לנצח. היה הוא בין הבודדים שראו את המצב לאשורו. הצרה היתה, שאיש לא לקח אותו ברצינות.

בדיוק בשעה שתיים, בצהרי יום־הכיפורים, יצא איש שמן אל מרפסת ביתו בתל־אביב. השכנים ראו אותו מציץ בעצבנות ניכרת בשעונו. איש לא שם לב אליו, מפני שאין בכל השיכון כולו אדם שפוי אחד שלקח אותו ברצינות. כולם ידעו, שלאיש ה־שמן על המרפסת היו ציפורים בראש וכי הדבר היחידי שקרא אי־פעם בעיתון הוא מדור ההורוס־קופ. אבל כולם ראו אותו באותו יום גורלי מרים את עיניו מן השעון וקורא במלוא גרונו: „ע-כ-ש-י-ו!" רגע ארוך לפני שבכל רחבי העיר נש־מעה צפירת אזעקה.

הסיפור נשמע אולי דמיוני, אבל האיש עצמו הוא מציאותי מאוד, עם שתי רגליים על הקרקע המוצקה, ג'וב מכובד במישרד, משכנתא וכל הגו־חיות. אחד כמוך וכמוני. שאלתי אותו אם רוחות של מתים גילו לו את הסוד.

„שטויות", אמר, „אני נראה לך מסובב? ה־ספיריטואליזם אינו אלא אמונה תפלה. אלה ש־מסובבים כוסיות על הלוח, פשוט דוחפים אותן אל האותיות המתאימות. הכל בלוף!"

„אולי זכרונו־לברכה היה אצלך בביקור אישי?" העזתי.

„אף אחד. הכל היה כתוב בשמיים. עליך להרים את ראשיך אל השמיים ולעקוב אחר תנועות הכו־כבים. הכל כתוב שם, ועליך רק לדעת לקרוא. שים לב לתרשים הזה. אתה רואה את מרקורי? ובכן, הוא סטה פתאום מן המסלול סטיה מסוכנת לצד מארס בתערימו אגב כך על החמישיה הגדולה של הדובה הקטנה. שאלתי את עצמי מה זה יכול להיות. החישובים שלי הראו על ועדת חקירה. הלכתי לאחור וגיליתי מחדל. חשבתי לעצמי מה זה יכול להיות? אבל מייד ראיתי שאין הרבה אפש־רויות. סטיה כזאת במזל סרטן אינה משאירה הר־בה אופציות. הבנתי שזוהי מילחמה!"

*

המילחמה, שנעלמה מעיניהם של ראשי המודיעין, נראתה היטב באופק המש־חור של ספלוני קפה הפוכים, על כפות ידיהם של בני־אדם מודאגים, בלחשים סודיים שנלחשו במאו־רותיהם האפלוליות של ידעונים ובעלי־אוב, בגבו־

אותיהם של יודעי תורת הניסתר ובפרקי תנ"ך, ש־בהם מופיעים שחור על־גבי לבן מילות המפתח הע־לה, צבא, מלחמה, שבויים, מחדל, מודיעין זעירא, מצרים, סוריה, סיני, גושן, ויום הכיפורים. אילו רק טרח מישהו לפתוח בזמן את ספר יחזקאל, היה מוצא שם אפילו את חזון העצמות השבורות.

אולם, הנבואה המוסמכת ביותר על המילחמה המתרגשת לבוא היתה בידיהם של קבוצת אנשים, המקדישים את שעותיהם הפנויות לטיולים אבסט־ראליים בעולם הזה ובעולם הבא. כדי לצאת למסע כזה, אינך זקוק לכרטיס־טיסה או להיתר־יציאה ואיש לא יגבה ממך מס־נסיעות. מומחים הסבירו לי, שכל מה שעליך לעשות הוא לשכב רילקס על־גבי ספה נוחה, לעצום לאט־לאט את העיניים ו־להניח לנפשך לפרוח מתוך גופך ולהגביה עוף אל ה־ספירות העליונות. משם כבר ישלחו אותה אכספרס אל כל מקום שליבם חפץ. מסע אבסטראלי עשוי להיות משעשע ובר־תועלת, אלמלא הסכנות שבצדו. ברנש ספקטי או בלתי־מנוסה כמוך, עלול להפריח את רוחו אל־על ולאבד עימו כל קשר. וכך, בעוד גופך שרוע על־גבי הספה בעיניים עצומות, כשהבעה של רוגע עילאי נסוכה על פרצופך, משוטטת לה נש־מתך בעולם מבלי יכולת לחזור ולנחות בך. זהו מצב ביש מאוד ובני ביתך עשויים להיות מופתעים למצוא אותך שרוע חסר נשמה, מבלי להבין כיצד זה הלכת לעולמך בריא כמו שור.

אלא, שאנשים מנוסים ועתירי מסעות מרתקים טוענים, שהסיכון בדרך־כלל כדאי. נשמותיהם הטו־עות של אחדים מהם נקלעו למצרים חודשים אח־דים לפני המילחמה. אחרי סיבוב קצר בחוצות קהיר וביקור מרתק באיזור הפיראמידות, נכנסו נשמות אחדות לביקור־פתע בחדר הישיבות של הקאבינט המצרי. איש לא הבחין כהרף־עין שמילאו את חלל החדר והקשיבו בדריכות לדיונים. הנשמות הטו־בות האלה היו מופתעות לשמוע את סאדאת מדבר שם בגלוי על ההתקפה המתואמת שלו נגד ישראל, על הטילים שבדעתו להפעיל נגד השאננים הישראליים, על הגשרים שבהם יצלח צבאו את התעלה ועל המועד המדוייק של הפתיחה באש.

נשמות תועות אינן יכולות לעשות שימוש רב במידע שברשותן. אולם ברגע שחוזרת כל נשמה לשכון בתוככי הגוף שלה, מתעורר הבן־אדם כמו מתוך חלום עמוק והידיעה הוודאית על המילחמה העומדת לפרוץ מפעמת בתוכו. תחילה הוא שומר על כך בסוד כמוס, כדי שהשכנים לא יצחקו ממנו. אחר־כך הוא מתחיל לספר לפחות שמץ מן הידוע לו, אבל הספקנים שסביבו תולים בו עיני־עגל ו־אומרים: עזוב שטויות, אתה והחלומות שלך! על מה אתה מדבר? דיין אמר שעשר שנים לא תהיה מילחמה.

ואז פורצת המילחמה, אבל כולם אומרים לו שלא קונץ, מפני שלפי תורת ההסתברות, היה קיים, בכל זאת, סיכוי של עשר לאחד שתפרוץ אי־פעם מילחמה. הוא הימר על האפשרות הפחות סבירה וזכה. איש אינו רוצה להאמין לו שהוא שמע על כך מפי סאדאת עצמו, וכי צפה מראש את כל מהלכיה של המילחמה הזאת. עובדה, שראו אותו שבוע לפני יום-כיפור משתובב בעיר בלי מצב־רוח. הוא חשב כבר אז על ההרוגים ודאג לשבויים, למרות שידע כי אלה ישוחררו בקרוב מאוד.

*

מלחמת יום הכיפורים היתה כה ודאית ובלתי־נמנעת, עד כי אין בעיר הזאת אף לא מכשף מתחיל אחד, שלא ראה וחזה אותה מראש. מובן מאליו, שלכל אחד מהם יש צבא מע־ריצים, המוכן להישבע כי במו אוזניו שמע מפיו לפחות רמז דק על מה שעתיד להתרחש בצהרי יום הכיפורים. מובן מאליו, שעל רקע זה עלתה לפתע קרנם של המתנבאים בע"מ. טרקליניהם של הספי־ריטואליסטים, הכירומנטים, מחשבי החישובים, ורואי הניסתרות, מוצפים עתה באנשים מודאגים, המתעלים מעל לצרותיהם הפרטיות ומבקשים לדעת מה יהיה. מה יהיה בעתיד הבא של סאדאת? מה אומרים הכוכבים על ועידת השלום בז'נבה? האם יש עוד סיכוי לחידוש השיחות בקילומטר ה־101?

הכוכבים, ספלוני הקפה ורוחות־הרפאים מאו־חדים עתה סביב הדיעה, שהמילחמה הבאה היא אפשרות ריאלית שיש להביאה בחשבון, אם כי ב־מאמצים דיפלומאטיים ראויים לשמם אפשר בהח־לט למנוע אותה. אם היא בכל־זאת תפרוץ, זאת תהיה מילחמה אכזרית מאוד, לאין שיעור קשה ואיומה מזו שקדמה לה, אבל כרגיל נצא ממנה כשידנו על העליונה. המצרים ינסו להפציץ את תל־אביב, הסורים ישלחו טיל לעבר חיפה, אבל חיל־האוויר יצליח לנטרל את האוייב ומרכזי האוכלו־סיה בישראל לא ייפגעו. בתום הקרבות העקובים מדם ישרור סוף־סוף השלום המיוחל, אם רק ידעו הצדדים להעריך כראוי את השלום ולעשות למענו את הוויתורים המתאימים.

ההצלחה הפנטאסטית של החוזים והנביאים למיניהם לצפות מראש את המילחמה הזאת ואת המהלכים המדיניים שבעיקבותיה, העלתה עד כדי כך את מניותיהם, עד כי אין כמעט ישראלי, שאין לו לפחות איזה זקן נידח משכונת מאה־שערים ש־לא ניחש לו מראש את המלחמה, או לא מצא לה סימוכין ותימוכין בספר דניאל, המחולק עתה חינם לכל דורש על־ידי מסדרים של מסיונרים המבקשים לרכב על הגל החדש. כל אחד מתגאה לו עכשיו עם הקוסם הפרטי שלו בכיס הקטן, הפותר לו את בעיות העתיד הלוטות בערפל ומסייע לו למצוא את דרכו בעולם המסובך והמסופסך של ימינו.

*

על רקע המציאות הישראלית המבושפת, אין פלא שהביטוי הנפוץ ביותר בעיר הוא עכשיו צירוף־המלים המקסים „אמרתי לך", או הווריאציה הקולקטיבית שלו, „אמרנו לכם". כי אחרי הכל, מאז שחרב בית־המקדש, הבוי בתוככי נשמתו של כל ישראלי נביא קטן.

(המשך מעמ' 7)

תכנן את ההטעייה בדרג האיסטראטגי ובדרג ה־גיוס, ולקבוע את העיתויים שלה במקביל "אלה של התוכנית המיבצעית".

כך למשל היתה סוכנות לביון המרכזית מגיעה למסקנות שונות, אילו ידעה כי איסמעיל שלח חטיבה בבוקר והחזיר רק גדוד — שליש ממנה — בלילה. הדבר נעשה כדי ליציר רושם שהכוח היה באימונים וחזר לאחר סיומם. ל־מעשה נשארו שני שלישים של הלוחמים ב־עמדות־קרב.

„כמו כן הקפדתי להשהות את ציוד הצליחה שלנו ככל האפשר", מספר איסמעיל. „הוצאת ציוד מן המחסנים במועד מוקדם יותר היתה מספיקה כדי להבהיר לאוייב את כוונותינו. אפי־לו בנינו ארגזים מיוחדים לחלק מן הציוד, כדי שאיש לא יוכל להבחין כי המשאיות הנושאות אותו הן של חיל־ההנדסה. כאשר הגיע הציוד אל התעלה, בלילה, הוטמן מייד בשוחות, שהוכנו לציוד זה".

העיתון „אל אהראם" אף פירסם הודעה, כי קציני הצבא המצרי הורשו לבקש חופשה לצורך „עומרה" (עלייה לרגל זוטא).

אליבי סביר

אכן, ההסוואה המצרית היעילה ביותר היתה מיבצע הסחה מזהיר: לדיפלומאטים זרים בקהיר נאמר, כי מצרים מתכוננת לפשיטת־תגמול יש־ראלית בעיקבות פרשת שנאו.

האליבי היה סביר. הוא היה יכול להיות אפילו נכון. יש לנו מידע המרמז, כי ארבעה ימים לפני פרוץ המילחמה תיכנן הרמטכ"ל ה־ישראלי פשיטה כזאת.

ב־4 באוקטובר — יום י', מינוס שניים — ניתן לסוכנויות־הביון של ארצות־הברית הסיכוי האחרון. המליאה שלהן, מועצת־הביון של אר־צות־הברית נפגשה במטה סוכנות־הביון־המרכ־זית בלאנגלי, מדרום לוושינגטון, ודנה בשא־לה אחת: התפרוץ מלחמה?

מאז הערכות ה־30 בספטמבר ביקשו קי־סינג'ר ועוזרו לענייני המיזרח התיכון, ג'וזף סיסקו, תדריכי ביון־יומיים כימעט. עתה ביקש קיסינג'ר הערכה מלאה נוספת.

אבל, בה־בשעה שסוכנויות הביון, שהש־תתפו בישיבת המועצה היו מודאגות, היה ה־ביון הישראלי עדיין משוכנע בהבנתו את כוו־נות הערבים. בנוסף להערכתם הגבוהה לגבי הביון הישראלי הרגישו, אנשי הביון האמריק־נים בוודאי, כי מאחר שישראל עלולה לשלם את המחיר הכבד ביותר תמורת כישלון — יש לדעתה מישקל יותר.

הנושא העיקרי היה הכוונותיהם הצבאיות הגוברות של הערבים. יש משמעות לכך, ש־דווקא קבוצת־הביון הקרובה ביותר אל היש־ראלים — סוכנות־הביון־הביטחונית של הפנ־טאגון — הטילה ספק אפילו באופי המאיים של תכונות אלו (שלושת אנשי המפתח בענף ה־מיזרח־תיכוני של ארגון זה הועברו מאז ל־תפקידים אחרים).

בשעת אחר־הצהריים מאוחרת דיווחה מח־לקת המחקר של מישרד־החוץ לקיסינג'ר, כי הסוכנויות קבעו פה אחד שמילחמה מיידית אינה מתקבלת על הדעת.

מידע זה הועבר לקיסינג'ר כאשר החל ב־סיור־התיכון יום ו' — היום בו הוכחה קירבתה של המילחמה עוד יותר. בליל יום ה' הוצבו מחסומים סביב רובע זאמלק הקהירי — אי הנילוס, בו מרוכזים דיפלומאטים זרים. שיירות של מכוניות־שרד הסיעו את מישפחות היועצים הרוסים אל נמל־התעופה, אל פינויין. הרכבת האווירית, מדמשק החלה שעות מיספר לאחר־מכן. בינתיים, בשעות הבוקר של יום ו', נערך מיערך הסורי מחדש — למערך התקפי. היה זה יום: מינוס אחד.

תעלומת 30 השעות

שלושים השעות האחרונות שלפני המילחמה היו השלב הקריטי ביותר באי־כוננותה של ישראל. היו אלה גם השעות המיסתוריות ביו־תר. כל אשר התרחש הביך את ממשלות ארצות־הברית וישראל. הסיבה: ישראל בוששה, אפילו בשלב זה, להכיר בסכנת המילחמה; וכאשר היא הכירה בכך, סוף־סוף, שיכנעה ארצות־הברית את גולדה מאיר שלא לנקוט בכל פעולה.

אכן, הצבא הישראלי ניסה להתכונן באותה תקופה. יום ו' הצבא היה בכוננות זה תשעה ימים מאז ביקורו של דיין בגולן. עתה, ב־11 בבוקר, העלה הרמטכ"ל את הכוננות לדרגה הגבוהה ביותר. כל החופשות בוטלו, ולחידות [illegible] אתראה בדבר אפשרות של גיוס־מילואים. [illegible] כמה קציני־מילואים בכירים הוזהרו. ה[illegible] שהיה עתיד לצלוח את הסואץ, גנראל [illegible] („אריק") שרון, הוזעק בשעה 11.30 [illegible] עבודתו, אל מטה פיקוד־הדרום. עד [illegible] הקיץ האחרון פקד שרון על חזית ה[illegible] אחר, פרש ועבר לפוליטיקה. אבל, הוא [illegible] לפקוד על כוח־מילואים. עתה, הוצגו [illegible] תצלומי האוויר של מערך ציוד הצליחה [illegible] ליד התעלה.

„אמרתי לקציני הדיוויזיה שלי, כי חושבני שהמילחמה תפרוץ תוך יום או יומיים", אמר שרון לאחר־מכן.

במקומות אחרים היו פרצות בכוננות. קציני הצבא הסדיר, וביניהם מפקדי חטיבות, לא הוז־הרו כלל. אולם, הכוחות המזויינים של ישראל התכוננו לבאות.

ומה עשתה ממשלת ישראל?

התשובה המדהימה היא, שנראה כי גולדה מאיר וחברי ממשלתה לא עשו דבר עד יום ו' בערב — וגם אז הם החליטו שלא לגייס מילואים.

מקור צבאי אחד רמז לנו כי נערכה פגישת־שרים בילתי רשמית בבוקר יום ו', וכי לאחריה הוגברה הכוננות. אבל, כל המקורות האחרים עומדים על כך, שלא היתה כל פגישת שרים עד הערב.

בממשלת ישראל, כמו גם בממשלות אחרות, מתעלמת הדוקטרינה של אחריות קיבוצית מן העובדה שאומנם כל השרים שווים, אך יש שרים שווים יותר. „המיטבח של גולדה" — כפי שמכנים הישראלים את חוג־השרים הפנימי — משתנה בהרכבו מפעם לפעם. אבל, בשעה 17.30 של יום ו', כאשר ירדו הדימדומים והחל יום הכיפורים, נפגשו ארבעה שרים בלישכתה של הגב' מאיר בקרייה התל־אביבית: מרת מאיר עצמה, סגנה יגאל אלון, שר הביטחון משה דיין, והשר בלי־תיק ישראל גלילי, איש סודה של גולדה מאיר, אשר כמעט ואינו מוכר מחוץ לישראל. מייד לאחר תחילת הישיבה הצטרפו אליהם הרמטכ"ל לשעבר, שר המיסחר והתעשייה רב־אלוף בר־לב והרמטכ"ל רב־אלוף אלעזר.

השאלה המכרעת היתה אם יש להפר את שלוותו המקודשת של יום־הכיפורים על־ידי גיוס מילואים. ההכרעה נפלה נגד גיוס כזה. לפי הגירסה הרשמית לא חלק על כך איש. האמת היא, שהרמטכ"ל דרש גיוס אך נשאר במיעוט — ורתח מזעם.

אילו גוייסו המילואים

„אילו גוייסו המילואים של ישראל, עשרים וארבע או ארבעים ושמונה שעות מוקדם יו־תר", אמר אלעזר ב־11 בנובמבר, „היתה המיל־חמה נראית בצורה שונה". אבל הוא הוסיף: „ההחלטה נתקבלה בדרג הפוליטי־צבאי הגבוה ביותר... לעולם לא נדע אם המילחמה הייתה פורצת, אילו גוייסו המילואים".

נראה, כי בהחלטה זו מילא דיין תפקיד מכריע. מרת מאיר רמזה על כך, באמרה בשידור טלוויזיה ב־10 בנובמבר: „כאשר בא אדם המוסמך להציע גיוס — הסכמתי מייד". האדם המוסמך היה שר־הביטחון.

דיין לימד סניגוריה על עצמו בפני קבוצת קצינים, ב־14 בנובמבר, באמרו, כי הוא לא חשב באותו יום ו' שתפרוץ מילחמה. הוסיף הוא: „לא הייתי היחידי שחשב כך. לא שמעתי איש אומר שהמילחמה עומדת לפרוץ כן ביום".

היתה זו האמת. השרים היו תחילה מוט־רדים על־ידי יציאת הרוסים יותר מאשר על־ידי ההערכות הצבאיות. אלעזר ביקש רק לנקוט באמצעי זהירות.

בשבת בשעה 04.00 נופצה שאננות זאת. מיתקני ההאזנה ישראליים ואמריקניים קלטו אותות ברורים של הכנות סופיות למילחמה. המטכ"ל הישראלי הגיע למסקנה, כי „המילחמה קרובה ובילתי־נמנעת"; ואלעזר הציע, שחיל־האוויר הישראלי ינחית מהלומת־מנע עם שחר.

גולדה מאיר התנגדה לכך. היא חששה מפני תגובת ארצות־הברית.

„כמה ידידים יישארו לנו אם נעשה זאת?" שאלה היא.

הרמטכ"ל, ואילי גם בר־לב, טען בהתרג־שות (לדיברי מקור ישראלי): „בכל פעם שאנו נאלצים להביא בחשבון את השקפותיהם של אחרים — עלינו לשלם על כך בדם".

אבל, מהלומת־המנע של 1967 מצאה את חיל־האוויר המצרי חשוף בנמלי־התעופה שלו ואילו הפעם היתה המהלומה מכוונת אל אוייב דרוך, המוגן על־ידי מסך־טילים קטלני. היש־ראלים היו יכולים, לכל היותר, לשבש את ההכנות הערביות למשך שעות מיספר — ב־מחיר של אבידות איומות.

הוויכוח הוכרע על־ידי שגריר ארצות־הב־רית בישראל, קנת קיטינג. הוא הועיר משנתו בשעה 06.00. הוזעק לפגישה עם הגב' מאיר, הזהיר אותה כי אם תהלום ישראל ראשונה, תקשה דעת הקהל העולמית על אמריקה לספק לישראל ציוד מילחמתי. נראה, כי הוא ניסח זאת בסיגנון דיפלומאטי יותר: „אם תימנע יש־ראל ממהלומת־מנע ותאפשר לערבים לספק הוכחות ניצחות להיותם התוקפנים, תחוש אר־צות־הברית בהתחייבות מוסרית לסייע לה".

אבל, האיום נשאר בעינו.

על־כן, החליטה גולדה מאיר להסתכן. מובן מאליו שאלעזר קיבל רשות לגייס מילואים. אבל, ייתכן שטענתם של הערבים היתה נכונה. ייתכן שהם התכוננו למילחמה בפחדם מפני מהלומה ישראלית. גולדה מאיר החליטה להר־גיע אותם.

השגריר קיטינג קיבל שדר דחוף אל קיסינג'ר. השר האמריקני נתבקש לבשר לערבים, כי ישראל אינה מתכוננת מהלומה וכי אין להם בקים ידאגה.

אם קיוותה הגב' מאיר שקיסינג'ר יציל את המצב — ציפתה לה אכזבה.

אמר קיסינג'ר מאוחר יותר: „נאמר לנו... כי ישראל עצמה אינה מתכוננת לתקוף. אבל הדבר לא למנו, בהכרה, כי התקפה ערבית קרו־בה לבוא".

קיסינג'ר שכב לישון

והוא הוסיף בטון מעורר רחמים: „כמו כן לא היעלתה האפשרות של פעולות־איבה בשום שיחה עם שום צד מן הצדדים באוים במשך השבוע האחרון".

בחצות ליל ו' כבר קבע הפנטאגון, כי מיל־חמה עלולה לפרוץ. אבל, נראה כי הדבר לא נאמר לקיסינג'ר. על כן העביר קיסינג'ר, ה־בטוח בכישרונותיו והמעודד על־ידי מידע מיר־שן, את ההודעה הישראלית לערבים ללא דאגה יתרה. אחר, שכב לישון בחדרו, בקומה ה־35 של „וולדורף טוארס" כשהוא צופה לקראת סופשבוע של מסיבות במנהאטן.

בישראל היתה השעה 07.00, השחר עלה על סיני. יום בא.

בשעות ההכנות הקדחתניות שלאחר־מכן התנחמה ישראל, לפחות, בעוצמתו של קו בר־לב. היא לא ידעה, כי בשעות הלילה, בעוד שריה מתווכחים, צלחו אנשי קומאנדו מצרים את התעלה ויצקו בטון אל תוך הצינורות המוליכים ממיכלי־הדלק של קו בר־לב אל הזרנוקים שעל שפת־המים. הנשק הסודי העיקרי של ישראל נחסם. אי־אפשר היה עוד להצית את התעלה.

בינתיים, גררו המצרים אל החזית את הנשק הסודי שלהם, שהיה פשוט לא פחות. האיס־טראטגיה הישראלית היתה מבוססת על האמונה שמהנדסי מצרים יזדקקו ל־12 שעות כדי לפרוץ את סוללות החול של קו־בר־לב בדחפורים, בטרם יוכלו לבנות גשרים, ובינתיים תוכל יש־ראל לגייס את המילואים שלה. אבל, עוד ב־אמצע שנת 1971 גילה קצין־הנדסה מצרי צעיר, כי סילוני־מים בלחץ גדול עשויים לפרוץ את החול במהירות כפולה מזו שחושבה על־ידי הישראלים. עתה התכוננו המצרים להשיט מאות צינורות ומשאבות כבאים אל מעבר לתעלה.

ביום השבת, בשעה 14.00 של ה־6 באוק־טובר, פתחו כוחות מצרים וסוריה במיתקפתם המתואמת, הקרויה „מבצע בדר". ישראל הופ־תעה — ללא צבא האורחים שלה — וללא קו ההגנה העיקרי שלה.

קווים ודמויות מן הקווים

כתב וצילם: יהושע ג'קסון (ג'קי)

צייר המערכת ג'קי, הצטרף בימי המלחמה הראשונים אל יחידת חיל־הים, ובילה ימים רטובים על כלי־השייט. לאחר מכן, כדי להתייבש קצת, ירד לאיזור התעלה. מן הים והמידבר הביא עימו צרור רישומים, צילומים וחיוכים

שטי"ל ישראלי „נעול" על כוונת תותח של סטי"ל ישראלי אחר — למטרת צילום בלבד

חיל־הים תפס מוראל

בטח ידע מה שהוא עושה, זה ש־שלח דווקא אותי, ירושלמי־לשעבר, הפוחד עד היום מן הים, לשרת על סטי"ל בחיל־הים.

כל הדרך אל בסיס חיל־הים שיח־זרתי לי בראש את כל תנועות־ה־שחייה, כמו שראיתי בסרטים הדו־קומנטאריים על האולימפיאדה...

כמו שלחצתי את ידו של הקצין שהקביל את פני, ומסר לי על מה שמצפה לי — אמרתי לו: „הכל, חבי־בי, טוב ויפה — אבל, אני ירושלמי."

„לא נורא", הרגיע אותי הקצין, „אצלנו, אתה לא צריך לדעת לשחות. מה שיכול לקרות לך, זה פגישה עם טיל, ואז — צריך לדעת לעוף"...

בכלל, האנשים היחידים המהלכים אחרי המלחמה הזאת גאים כמו טוו־סים — הם אנשי חיל־הים.

„בחיל־האוויר", טוענים היום ה־ימאים, „כל טייס שעב מעשר גיחות מוצלחות רשאי ללבוש ליום אחד מדים של חיל־הים..."

ומחייך בשביעות־רצון סמל בלונ־דיני צעיר: „עד עכשיו אמרו, של־צה"ל יש זרוע אווירית, זרוע יבש־תית — ופרוטזה ימית... עכשיו הו־כיחה הפרוטזה, שהיא בעלת אגרוף־מחץ הרסני למדי"...

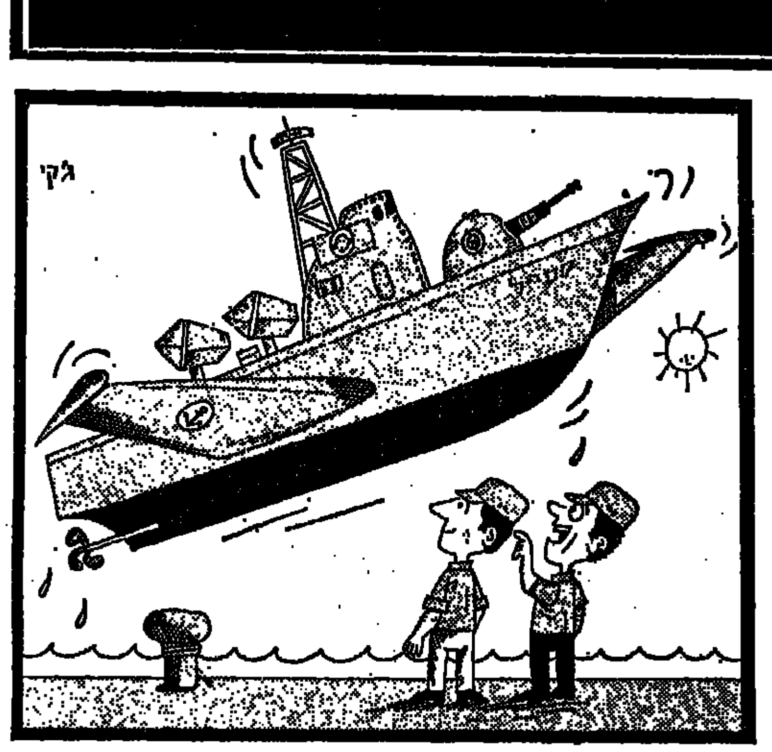

„מעכשיו, כשישובו לבסיס אחרי פגיעה באוייב, יוכלו גם הסטי"לים, כמו המטוסים, לעשות „בז" ותיפוף באוויר"

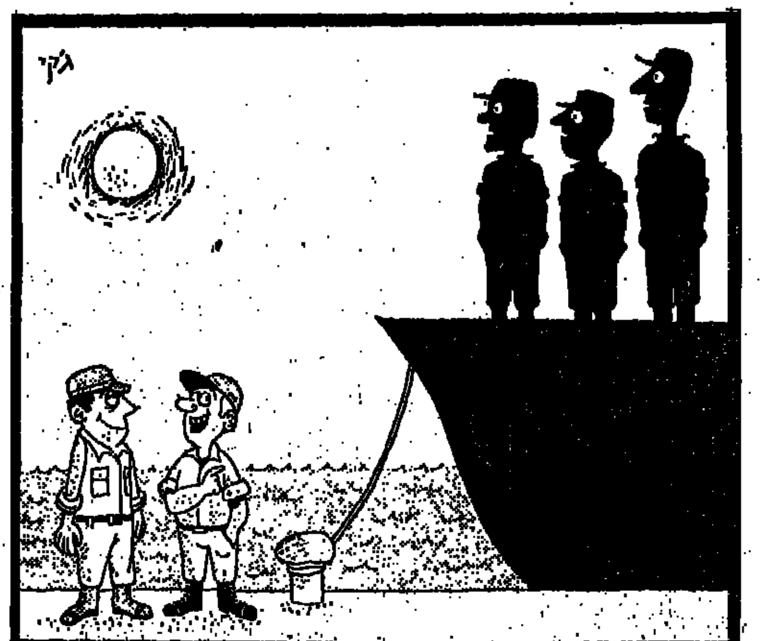

„הם חזרו מהפלגת לילה"

„מי יאמין לי, כשרק זרקתי את פצצת־העומק לים היא עפה ישר מהמים — עלי"

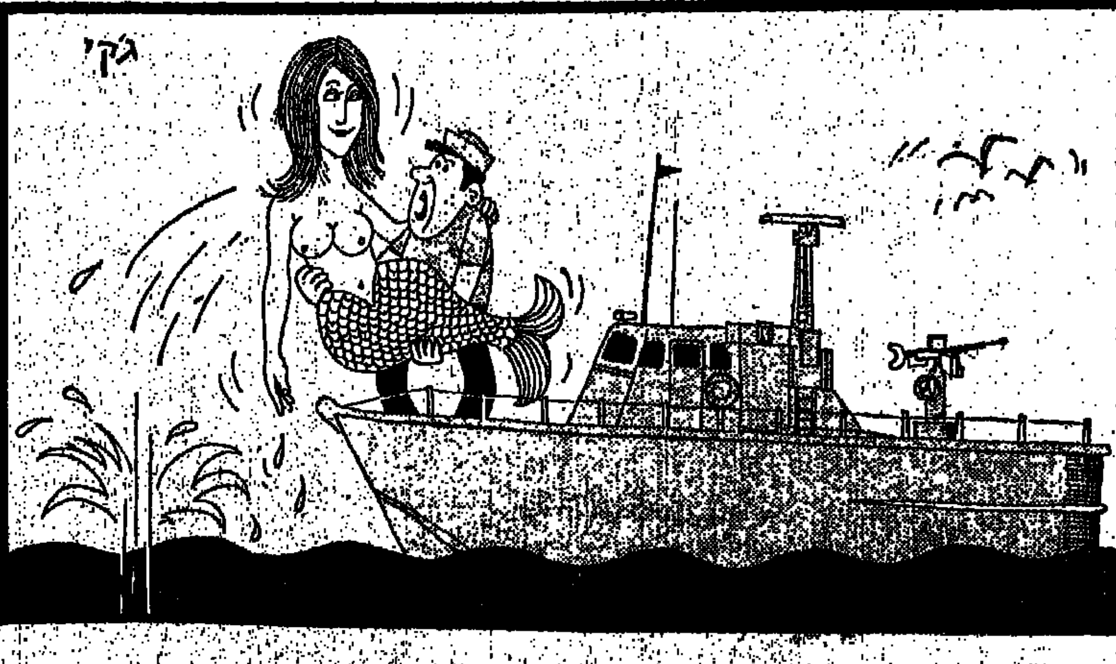

בעיקבות המשיח

אפריקה — זה מצלצל אקזוטי. ג'ונ־גלים, טרזן, סטנלי וליווינגסטון — וכ־מובן, גם אריות, פילים, ג'יראפות ושאר ידידים חביבים מספרי־מסעותיו של דוקטור דוליטל...

אבל, במקום יערות־עד וגשמים טרו־פיים, הפגישה הראשונה עם אפריקה היא המון יהודים לובשי־חאקי, מזוק־נים — וכתובת־בגיר על קירו של מה שהיה פעם האנגאר־מטוסים מצרי: „ברוכים הבאים לארץ גושן".

ובעודני מפליג בדימיונות על חיות־פרא — צצו מולי חיות מסוג אחר. שתי חיות — ליתר דיוק. החיה הרוכבת, עצומה בממדיה, עונה לשם מיקי כץ, אזרח ישראלי מגוייס. תחתיו, כמעט מתפגר מהעומס — חמורון קטן, שיצא ישר משבע השנים הרזות...

מפה לאוזן, באפריקה, הולכת שמו־עה, שבצה"ל הורכבה יחידת־רכב־שלל נוספת, המורכבת מחמורים — מצריים או סובייטיים, לא ברור — שהשם שלה בצופן, הוא „יחידת המשיח"...

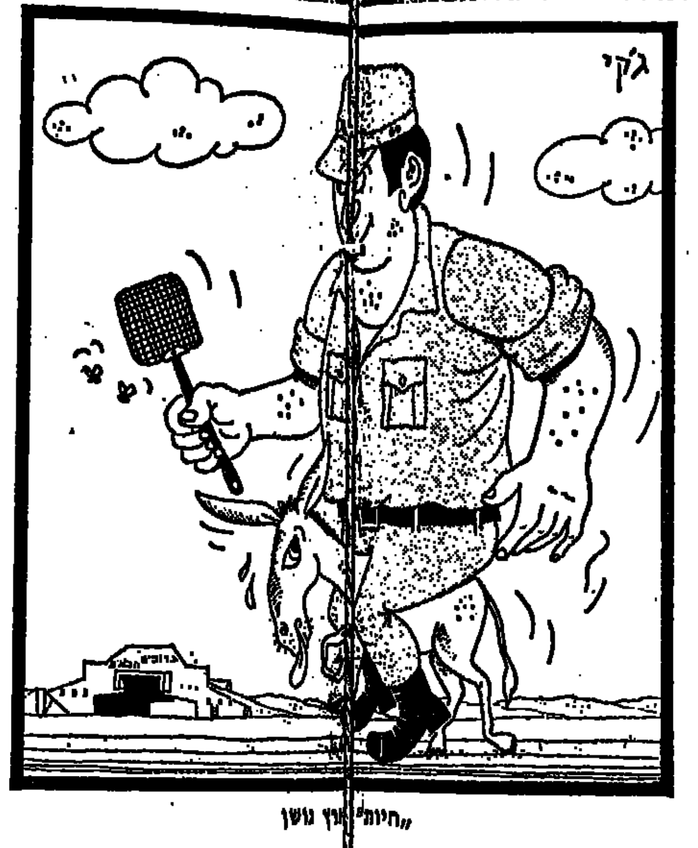

„חיות" ארץ גושן

המכה ה־11

הזבוב אינו נזכר בין עשר מכות מצרים. אבל, זאת, כנראה, משום שמשה רבנו, בלידתו, כבר מצא את הזבוב שו־רץ במיליוניו בארץ־היאור. מי יודע, אולי היתה זו אחת הסיבות, שהניעוהו לזרז את העניין הזה של יציאת מצ־רים...

ובכן, הזבוב המצרי הוא אוייב בל־תי־ניתן לכיבוש. הוא וחבריו פועלים בשיטה הסינית. ככל שתהרוג בהם, כן יתרבו. הם אמיצים כמו שדים והם מת־נפלים על כל אברי הגוף גלים־גלים, ל־לא פחד וללא משוא־פנים.

הנפת זרועות לכל הכיוונים, פעילות ספורטיבית ותכסיסים של ציד, משפי־עים על הזבובים כמו כוסות־רוח על־מת. ותיקי אפריקה מביטים עליי ברח־מים רבים: „אתה חדש פה, הא?"... מצחיק.

לא ברור איך המצרים הסתדרו עם הזבובים, למרות שמחבטי־זבובים היו חלק מציודם האישי. צה"ל מקווה ל־אמצעים יותר משוכללים. אולי — מק־ווים החיילים — כללה הרכבת־האווי־רית האמריקנית גם טילים נגד־זבובים.

ואם כן — האם זה עשוי לעזור?

האדמו"ר שדון

ואם כבר מדברים על החבריה כאן, אז אריק שרון הוא מפקד האוגדה הי־יחיד, שיש לו בחצר מיפקדתו חסיד צמוד. לא סתם חסיד — חב"דניק אמי־תי. עומד אותו חסיד, צעיר ממוצא אמ־ריקני, ומפציר בכל הניקרה בדרכו ל־הניח תפילין ולומר דבר־תפילה.

ההצלחה של החב"דניק — יוצאת־מהכלל. אני עצמי ראיתי קצין, בן קי־בוץ, שמעולם לא ראה בית־כנסת מבפ־נים, מניח תפילין: „אולי", אמר אותו קצין, „יש אלוהים בשמיים"... גם זאת עושה המלחמה לבני־אדם.

ברם, ליתר ביטחון סירב אותו קצין רב־מעללים להניח לצלמו בשעת מע־שה...

מזכרות בסאלון

הישראלי המצוי בטוח, שלא יאמינו לו שהיה באיזשהו מקום, אלא אם כן יביא מזכרת כלשהי. יש לו גם איזו אמונה מיסטית, שהמזכרת משמשת לו אמצעי להפיכת העבר הבינוני ביותר לזיכרון מסעיר.

מכיוון שאותו ישראלי מצוי בימים אלה במידבר, והמידבר אינו עשיר ב־מזכרות — אז... מחפשים מזכרות בכוח.

למשל? למשל — הכובע הצנח... שלי. נוסע הבן־אדם בג'יפ, הרוח מע... פה לו את הכובע. עד שעוצרים את ה... ג'יפ — מאה מטר מאכסימום אחרי מקום הנפילה — כבר עט על האביזר... נוסע של ג'יפ שבא ממול, הישראלי... המצוי היושב בו כבר חוטף את הכובע... מזכרת או לאזן עוד לפני שאני מספיק לפתוח את הפה. אומר לי הישראלי ה... מצוי: „אני ראיתי את זה קודם" ב... אותו רגע, עוצר בחריקה עוד ... וממנו מציץ ראש: „כן", מאשר ה... ראש, „אני עד. הוא ראה אותו קודם"...

או, למשל, הסיפור ב„מרצדס־נג'... שהתגלגלה איכשהו לאפריקה. ביום ה... ראשון של הפסקת־האש, בשעה שבעלי... הרכב ישבו לאכול, באה הפגזה. כשיצ... או, ראו שהמכונית אינה כשירה לתנו... עה והלכו לחפש גרר. חיפשו, חיפשו... מצאו. חזרו עם הגרר — אבל לא... מצאו אותו. כלומר, מצאו רק שלד של... אוטו. הכל גילחו: גלגלים, צמיגים, ר... פוד, רדיו, כפתורים וידיות. נשאר ר... משהו דמוי־אוטו — כמו במערכון של הגששים.

מעניין, אחרי המלחמה, בסאלון של איזה ישראלי, על המיזנון, יתנוסס שיאר למזכרת — ועל הקיר, במקום ציור מקורי, מיספר של רכב ישראלי. ובעל הבית, בליל־חורף, ימטם את מק־טרו ויפטיר: „אלה הזיכרונות שלי מהמצרים, ממלחמת יום־הכיפורים"...

זהירות, שבוי!

אם בתחנה המרכזית זה לא נעים, כשהאוטובוס חומק לך לפני הרגליים, במידבר, לפנות ערב, שורץ מצרים — זה בכלל לא נעים.

זה בדיוק מה שקרה לי בשעת דימ־דומים, איי־שם מערבה לפאיד. הבן־אדם מצפה בסבלנות לאוטובוס, בו נשארו חפציו האישיים. האוטובוס מגיע, אך לרוע מזלו הוא ,שובר' ימינה לדרך צד־דית, המתרחקת מאות מטרים מן המקום בו עמד. לא הועילו הצעקות והקריאות. גם היריות שירה הבן־אדם באוויר, לא עצרו את האוטובוס שנעלם בחסות ה־חשיכה.

נותרתי בודד, מוקף שלדי שיריון מצרי, והלילה יורד. הרהרתי במצרים, המנסים בשעה זו, לפלס דרך לעבר כוחותיהם. אך לא הייתי היחיד, שחשב על המצרים בשטח. עובדה: קומנדקר, שאת רעש מנועו שמעתי מרחק מטרים ספורים ממני, נסע באורות כבויים. על־כל־פנים, הקומנדקר הגיע אלי, כגוש שחור, ורק ברגע האחרון הדליק את פנסיו. ליתר ביטחון הרמתי את הי־ידיים...

„שבוי!" שמעתי צעקה מהמכונית, ומישהו קרא בערבית „תעל הון" (בוא הנה).

התקרבתי ואמרתי: „אני משלנו".

„חבל" אמרו הבחורים, והסתכלו ב־חמדה על אקדחי.

אריק שרון מוקף בחייליו בגדה המערבית של תעלת־סואץ

כוחו של הרגל

הצטרפתי לימים אחדים אל יחידת סיור, אשר במיסגרת משימותיה, פקדה את כל קווי הפסקת־האש בדרום. תוך נסיעה, מגלה לי פצי בחיר הבלורית, כיצד שב רק יום קודם לכן מחופשה בת יומיים. אותה בילה לראשונה בחיק משפחתו, אחרי תקופה של למעלה מ־שלושה שבועות, של לחימה וחיים ב־תנאי שדה. „האמן לי", הוסיף, „אני סוף סוף בביתי, ואיני מצליח לישון על מיטה. פרשתי את שק השינה שלי לצד מיטתה של אשתי — וכך נרדמתי"...

* חזרנו, כשכיוון פנינו — סואץ. ל־אורך איזור החיץ החקלאי. אבני הגבול מציינות את מידת ריחוקנו מסואץ. דני מקיבוץ דן, מצביע לעבר הדק־לים, הקזוארינות וכל הירק השופע ל־אורך הדרך ואומר: „אני לא תופס את ההיגיון של המצרים: לעזוב את כל הירק הזה, ולתפוס ערימות חול משע־ממות וצחיחות בעבר השני של התעלה — קשה להבין"!...

* הפעם נסענו במידבר בשטח מי־שורי, איזור בו מצויים בסיסי טילים — רובם דמי, והנה איי־שם בריקע, בולט לו ג'יפ הניצב דומם. אנו מתקרבים אליו ומזהים דמות בודדת, רכונה. מת־קרבים יותר. אולי, הוא זקוק לעזרה. אבל, הוא לא מתרגש. הסתבר לנו, ש־החייל הצעיר גילה מיצבור של מיש־חות נעליים מצריות, והוא ניצל את ההזדמנות — וציחצח את נעליו המאו־בקות.

כנר על הגל

„תראו מי פה", אמרו אנשי חיל־הים בנמל הדרומי עדבייה. „כנר על הגג". ובאמת, היתה זו הפתעה נעימה לפגוש שם את חיים טופול, שנטש את ערפילי לונדון כבר ביום הראשון של המלחמה — ושימש לאורך כל החודשיים האחרונים כ־מלווה לעיתונאי־חוץ מטעם דובר צה"ל.

הימאים עטו על ההזדמנות להצ־טלם אתו (בתמונה למעלה) („יהיה מה להראות לנכדים") — אבל טו־פול גמל להם לא רק בחברתו, אלא בארוחה מיוחדת, על סיפונה של „דבורי", אותה בישל במו־ידיו.

ההיסטוריה חוזרת

„איך הכלים האלה עובדים?" הפניתי שאלה פרובוקטיבית לעבר צוות של טנק שרמן. החיילים מגוד־לי הזקן, שרובם כבר עבר את שנות ה־30 שלהם, השיבו כמו במקהלה: „כשם שאנחנו נלחמים, גם הכלים האלה עושים את מלאכתם". ואחד מן החבורה הוסיף: מה היו עושים איתנו, אילמלא הטנקים האלה? „אל תזלזל בטנק הזה" אמר, כשהוא מלטף את השרמן ה„נושם והגומ־לני", זה לבד חיסל שישה טנקים מצריים מדגם „טי־62" (הטנק ו־אנשיו — מימין).

ומפקד הפלוגה חייך ואמר: „כמו שאתה רואה, הטנקים האלה הם היחידים שמרגישים פה, באפריקה, כמו בבית. שהרי, הם שבו לזירה בה התחילו במלחמת־העולם השנייה את ההיסטוריה שלהם".

„אל תנסו להעביר את ,טי־62' לארץ! המ"צ בגשרים מחרימים את כל המזכרות!"

חידון הסמלים — מודעות ושמות

איך להשתתף בחידון!

סמלים: כפי שתראה מודפסים בעמוד זה מטול סמלים וסיסמאות ומתחתם מספרים. כן מודפסים בעמוד זה הסברים לסמלים וליד כל הסבר מספר. עליך למצוא — ולציין ברשימה (תלוש) שבעמוד זה, מספר ההסבר לסמל המתאים. את הפתרונות יש לשלוח לת.ד. 9155 ת"א עבור חידון סמלים.

זהו השישי בסידרת החידונים המתפרסמים בגליונות ימי שישי של „ידיעות אחרונות". זכותך להשתתף בכולם. אתה יכול לשלוח לנו תשובותיך לחידון אחד, לכמה חידונים או לכל החידונים. כרצונך. הזוכים יוגרלו בין המשיבים נכונה עשרות פרסים יקרים וכן פרסי ביניים שבועיים.

כל פתרון יש להכניס במעטפה נפרדת.

עובדי „ידיעות אחרונות" ומשפחותיהם וכל הקשורים בחידון, אינם רשאים להשתתף.

בהצלחה

כל שבוע - פרס מיוחד!

1000 ל"י במזומן

השי מוגש לקוראים ע"י
בנק המזרחי המאוחד

פרס הביניים יוגרל בין הפותרים נכונה את חידון הסמלים.

מעטפות המשתתפים בהגרלת הביניים יכללו גם בהגרלה הסופית

אל תחכה! שלח פתרונך מידי!

המכונית החסכונית „פיאט 127"

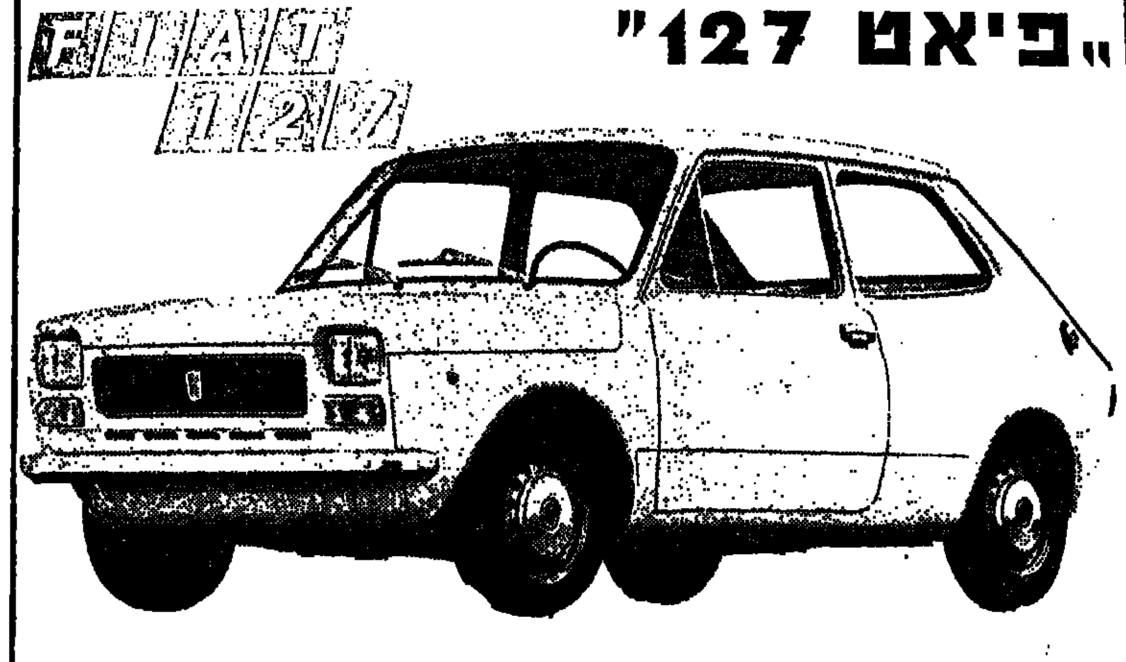

10 מגהצים אינפרא-קל אוטומטיים
מתנת
אמקא

5 טוסטרים פיצה אוטומטיים
מתנת
אמקא

2 קונבקטורים (מוליחום)
תוצרת דימפלקס, אנגליה
בעל הטרמוסטט האלקטרוני הבלעדי.
מתנת מ. ט. קולטון בע"מ

פרסים ממבחר מוצרי פילקו

PHILCO
פילקו תמיד-באיכות עולמית

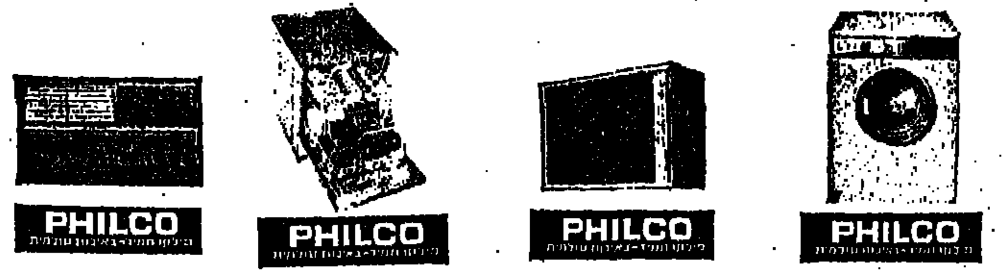

50 חבילות שי
ממבחר מוצרי
מימי לגבר
של יצהר

10 חולצות
ניבה
בעיצוב
גדעון
אוברזון

פוליסת „מיכלול דירות"
על סך 20,000 ל"י
לשנה אחת
שי סהר, חב' לבטוח בע"מ

10 בגדי־ים
דיוה

פינת ילדים
שולחן וארבעה כסאות
מפלסטיק צבעוני עליון
מתנת:
גולה
עיצוב וריהוט
קיבוץ
שער הגולן

20 חבילות שי
מבחר תכשירי הקסם
Natural Wonder
לטיפול ואיפור אופנתי

טייפ קסטות עם רדיו
AIKO
מתנת „אודין"

חסכי כסף — חסכי זמן! סרגי את כל בגדיך ובגדי משפחתך על מכונת אמפיסל 8 פלוס!
במחיר
הצמר בלבד

טייפ קסטות למכונית!
אוטורברט
ASEC 601
EVADIN
מתנת „אודין"

שעון צלילה לגבר
RICOH
מתנת „אודין"

1. המרגרינה המובחרת עשויה שמנים צמחוניים מובחרים. טעמה טבעי ורענן, למריחה על הלחם, לטיגון, בישול ואפיה. מכילה ויטמינים A+D.

2. החנות הגדולה בחיפה להלבשה ולהנעלה לנשים ולגברים. בית ה' קרנות 3/.......

3. מכונית היוקרה שאינה יקרה, מתוצרת אלפא־רומיאו. אלפא־סוד — רחבה במימדים, מרשימה בביצועים, עשירה בחידושים.

4. „יופי עולמי" עם חברת הקוסמטיקה הגדולה בעולם שהגיעה השנה לישראל. תמרוקים, בשמים ושמני אמבט לנשים ולגברים.

5. הסמל אשר מראהו מעורר בכם זכרונות של טעמים מזרחיים ותימניים. „מסעדת ציון" רח' פדויים 28, כרם התימנים, טל' 58714 — 57323 תל־אביב.

6. „מקס" — מפעל לבגדי עור בעכו. מבחר עשיר של בגדי עור ורמש אופנתיים. דגמים חדשים ואלגנטיים לכל המשפחה. עד כה לייצוא בלבד (למעלה ממיליון דולר). כעת גם בבתי האופנה בישראל להשיג, בת"א, כל־בו שלום, בירושלים, המשביר לצרכן ובמפעל בעכו אזור התעשיה — טלפון 04-911532 — 04-913618.

7. סמל שבעת הכוכבים של „ציט" מתנוסס על 150 תאורות ותאורות בשורותיה של חברת חשמל הלאומית.

8. הנעל עם סגנון, הנעל עם מעוף מוקסין מקורי, מיטב הטיגנון, מירב הדמיון. האופנה האחרונה. נעל „יגואר" אמיתית של „המנסר".

9. אטרקס — קרם הידיים הידוע בטיבו בעולם הבלעדי בעל הפעולה הכפולה. אטרקס מכיל סיליקון להגנה וגליצרין לטיפוח הידיים.

10. אקלימט — החברה המאוחדת לחימום, מטפלת בכל שיטות החימום וההסקה בדירה, בתעשיה, בחקלאות. אקלימט התנור הנפוץ ביותר באירופה והנמכר ביותר בישראל.

11. אייקו — טייפרקורדרים, טייפ קסטות למכוניות ולבית. תוצרת יפן. סוכנות בלעדית בישראל: אודין, אבן גבירול 18, ת"א.

12. תנורי החימום החשמליים ביותר בעולם.פ. אשר נבדקו ואושרו על ידי 48 מכוני תקנים ברחבי תבל, היחידים עם אחריות לשנתיים וביטוח ל־8 שנים.

13. בחזית וגם בעורף כולנו נהנים מ־TAMI - שימורי איכות — ללא חומר משמר מיוצר ע"י פרי טעים. הדרה.

14. המכונית ש־80% מנפחה מנוצלים ל־5 נוסעים ומטענם — בעלת מנוע של 903 סמ"ק והנעת קדמית. המכונית העממית של פיאט.

15. סולוג אוהב ילדים. סולוג, מפעל לבגדי ילדים ותינוקות הנבחר שנים רבות במקום ראשון במשאל העם.

16. „הקלה החוק" שוכה בכל משאל דעת הקהל מאז נוסד. בשל מערכי־הבשר הכשרים והמשובחים מתוצרתו.

17. שמורי גרן מפעל השימורים בקיבוץ גת יס. מייצר שמורי דגים ירקות ופירות באיכות מעולה, המשתקים בישראל ובעשרות ארצות בעולם.

18. ביטוח בפניקס הוא ביטחון, בטחונך בפניקס הוא גם חסכון. זוהי סיסמת הפניקס הישראלי, חברה לביטוח, לפניקס סניפים וסוכנויות בכל חלקי הארץ, סוכני הפניקס יועצים נאמנים.

19. דיאולן כותנה אריג תערובת דיאולן עם כותנה האריג האידיאלי לחולצות, שמלות ולבנים עדינים. מתכבס בקלות ללא גיהוץ שומר על צורתו ומאריך ימים.

20. הסלון היחיד המספק אך ורק ככלות. בו תוכלי לקבל את הכל תחת מעין אחד, צמח מעולה, מבחר שמלות כלה. דיזנגוף 158, ת"א. מחירו מחוקיים. כי אין לנו סניפים.

21. דיאולן לופט, האריג המתאים לכל אשה, קליל, נעים ואינו דורש גיהוץ, מתכבס בקלות (גם בבית במכונת כביסה), אינו דורש גיהוץ ושומר על צורתו לאורך ימים.

22. שמשון, החברה הראשונה בישראל לביטוח חיים. שמשון, מומחים לביטוח חיים. סניפים: בירושלים, חיפה, באר־שבע, רחובות ונתניה. המשרד הראשי: מונטיפיורי 27, תל־אביב.

23. ללכת עם... להרגיש בלי... זה קו החזית של הנרי ה־8 שכבש את השוק הישראלי בשנה האחרונה. הנרי ה־8 (ישראל), אופנת אינטימית מעולה של חזיות ותחתונים. המכירה בסלונים המובחרים ברחבי הארץ.

24. פיברוטקס בע"מ, יצרני וילונות דיאולן, כבס ותלה. 3 מטר רוחב. ניתן לכבס גם בבית.

25. כח 600 — תכנית החסכון של ב.ל.ל. הנותנת מענק כיס.

26. אופנת בגדי גברים — מרכז האופנה האקסקלוזיבי והגדול בירת בשרות הגבר בארץ.

27. הסמטים לקיר — הטובים ביותר בארץ ובעולם.

28. בנק ישראלי לתעשיה — יד בנקאי המרשי שלך.

29. בקנותך חולצה, בגדי עבודה, ג'ינס, בגדי ספורט — שים לב לסמל זה. סנפוריזה מבטיח את בגדיך נגד התכווצות, קימוט והתפררות אפילו אחרי מספר רב של כביסות.

30. מוצר איכות של מרחצאות חמי טבריה. מלחי אמבט — לטיפול בבית, לטיפולי המשך, לחולצת מחושי מאמץ, להרגשת רעננות ורגיעות.

(סוף בעמוד 23)

שים לב!

גזור טופס זה וציין את מספרי ההסברים. המתאימים לפי ההוראות המופיעות בראש החידון.

לכבוד ת.ד. 9155, תל־אביב

עבור „חידון הסמלים מס' 6"

14.12.73

שם פרטי: .... שם המשפחה: ....

רחוב: .... מספר: ....

עיר: .... סלפון: ....

סמל מס'	מתאים להגדרה	סמל מס'	מתאים להגדרה	סמל מס'	מתאים להגדרה
1	....	13	....	25	....
2	....	14	....	26	....
3	....	15	....	27	....
4	....	16	....	28	....
5	....	17	....	29	....
6	....	18	....	30	....
7	....	19	....	31	....
8	....	20	....	32	....
9	....	21	....	33	....
10	....	22	....	34	....
11	....	23	....	35	....
12	....	24	....	36	....

מרכז ההסברה
שרות הפרסומים

מה ידוע לך על הבחירות בישראל? רצונך במידע בכתב בנושא זה — פנה אל שירות הפרסומים במרכז ההסברה, רחוב קפלן, הקריה, ירושלים או אל לשכות מרכז ההסברה בתל־אביב, בחיפה, ובבאר־שבע.

(המשך מעמוד 22)

31. חזית האיכות והאופנת התראשה נערה וגברת, ללא תיקון. מוצר בעל מוניטין בינלאומי. מעכשיו גם בישראל.

32. שמן המנוע המתאים לכל מכונית, לכל מנוע, בכל תנאי הפעלה ובכל מזג אויר. מוצר איכות של „סונול".

33. אסם — יצרן מזון, מייצר מוצרי בצק, מרקים, תבשילים, רוטב, קמח תופח, אינסטנט פודינג, גלי בוק, שייק, מיקצף ועכשיו ביסקויט אסם.

34. סכין משקפי מגע, ג'ורג' ווצק, פנות, התאמה וייצור של עדשות ומח ועדשות קונבנציונאליות. תל־אביב, בן־יהודה 100, טלפון 221214.

35. תוכנית החיסכון לילדים ונוער של בנק דיסקונט ובנק ברקליס דיסקונט „אגורי" — התוכנית המארגנת לחוסכיה מבצעי פרסים מגוונים. מספר פעמים בשנה.

36. מועדון הנשים האידיאלי בו תלמדי: תפירה, בישול, שזירת פרחים, ציור, מלאכת יד, טיפוח הגוף וקורסים מקצועיים, ברמה בינלאומית בקוסמטיקה ודוגמנות. שד' ווסילר 94, תל־אביב.

יהודית אופנת הריון

היי נאה בשמלות הריון מהמבחר הגדול ב„יהודית"
טיב ושרות מעולה
ת"א, רח' הכרמל 39 (בית שלישי מפינת אכנבי)
טלפון 56980
פתוח כל היום

איך להירדם ללא גלולות

שיטתו של ד"ר דוד מ. טרייסי

הפסק לבלוע כדורי שינה ולהרעיל את עצמך! שיטתו של הפסיכולוג האמריקאי, ד"ר טרייסי תרחיק ממך את סיוט חוסר השינה ותלמדך כיצד להירדם במהירות בדרך פשוטה וטבעית ללא כדורים וסמים.

שלח — 15. ל"י ל„לילך" — בית הוצאה לאור, ת.ד. 2606 רמת־גן והשיטה תשלח לביתך כראר חוזר.

מים חמים והסקה

לבתים משותפים לועדי בתים!

ניתן לקבל שרות למתקן ההסקה שבביתכם, החל מ־3.78 ל"י לחודש לכל דירה.

בהזדמנות זו ברצוננו להתנצל על כך שלא יכולנו להיענות לכל פניותיהם של לקוחותינו החדשים עקב המצב.

הסקה ושרותים בע"מ

אספקת מים חמים והסקה מרכזית לבנין
תל־אביב, רח' לה־גרדיה 24, טל. 34876.

הרשמי לבית הספר
לקוסמטיקה

בהנהלת הגב' הלן פוגל
הבוגרת תקבלנה דיפלומה רשמית מבי"ס Dr. LATOUR DE PARIS

18 שנות נסיון בהוראת קוסמטיקה בשילוב ידע חדיש ומעודכן מפריז

לפרטים נא לפנות אישית:
תל־אביב: רח' פרוג 5, טל. 232378
מול קולנוע „חן"
בימים ב' ג' ד' 9.00—11.00
בימים א' ג' ....
ירושלים: טלפון 68923
בימים א' ב' ד' 20.00—21.00
חיפה: טלפון 642628
בימים א' ג' ה' 19.30—20.30
הרשמה מיידית

לתשומת לבו!

גב' קורה

מגלה עתידות ידועה, אינטרנציונאלית מהטלוויזיה הישראלית, תנחש לכם את עתידכם (שמחות וצרות), בקלפים, כף היד, כתב, חול, אש אסטרולוגיה, כ"כ יכולה לתת לכם יעוץ (עזרה) בנשואים, אהבה, כסף ומחלה.

מראיינת בימים א', ב', ג', ד', ה', ת"א, רח' גאולה 19, קומה ב' (אלנבי—מוגרבי), בין השעות 19—11.

SAAB SAAB SAAB SAAB

המכונית השבדית הבטוחה והחסכונית ביותר

12 חודשי אחריות
15% הנחה בביטוח

הספקה במשך חודש דצמבר
שרות בכל חלקי הארץ

סע בטוח סע בסאאב

ליאונקרס בע"מ, קרליבך 29, ת"א
טלפון 283771 — 294897

SAAB SAAB SAAB SAAB

שמלות הריון

חליפות, חולצות, מכנסים ארוכים, טרפנים ושמלות ערב
פתוח כל היום ללא הפסקה.

MASHA * מאשא

תל־אביב, רח' המלך ג'ורג' 4 א', קומה ד' פינת מרכז בעלי מלאכה 2, ע"י אלנבי. טל. 282515

אופנת עודד

רח' מונטיפיורי 43 * טלפון: 623138

מודיעה על מכירה של דגמי קולקצית חורף 1973/74.

שעות המכירה — 9.00 — 16.00.

בפעם הבאה - תן פרקר!

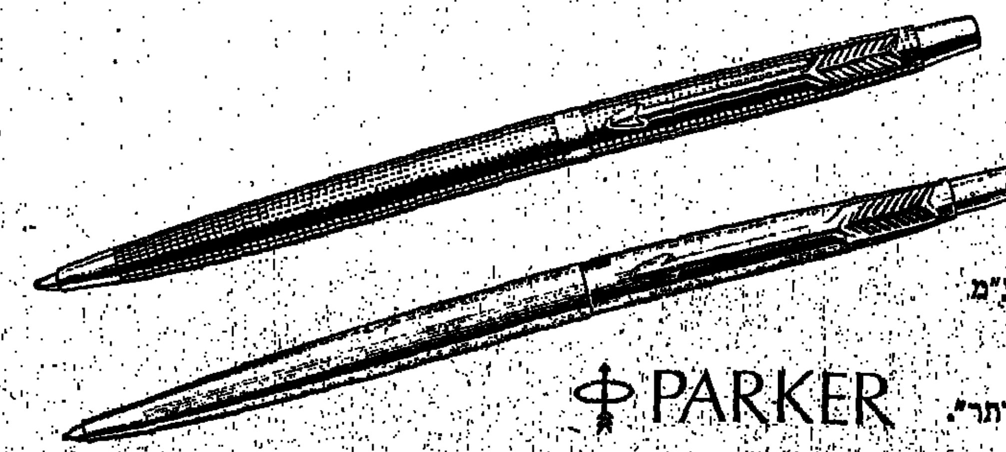

בפעם הבאה - תן פרקר!

וודאי נתת משקה טוב, אך הוא נגמר.
לו היית נותן את ה"אינטרנשיונל קלסיק" של
פרקר היה נשאר אצלו לפחות עשרים שנה.
המתנה לחגים ולכל מאורע - פרקר.

להשיג בחנויות המובחרות למכשירי כתיבה.
למטרות פרסומת: המפיצים הבלעדיים: א. את י. אליהו בע"מ
רח' אלנבי 140, תל־אביב, טל: 625139.

העטים המבוקשים ביותר בעולם.
ב־197ג זכו בישראל במשאל דעת הקהל וב"קניה הטובה ביותר".

PARKER

בריאות:

דייאטה של מלחמה

מאת ד"ר ב. עמוס

דייאטה של מלחמה? לכאו־רה לא קיים מושג כזה. ב־חנויות ניתן להשיג מכל־טוב, ולחיילים מספק הצבא את כל מחסורם. אך מסתבר, כי תוך תקופת המלחמה והכוננות, סי־גל לעצמו רוב הציבור "דייאטה של מלחמה". איש איש, וה־דייאטה שלו. אולם המשותף ל־כל תפריטי המלחמה, הן בער־רף והן בחזית הוא שכולם בלי־תי־מאוזנים.

האשה העצבנית המצפה ל־בעל; האם הדואגת לבנה, האב החרד לבנו. כולם דוחקים את נושא האוכל לקרן זווית. ה־תוצאה: יש נשים, אשר מתוך חוסר תשומת־לב נתונות בבול־מוס אכילה. הן דואגות ואוכ־לות, אוהבות ואוכלות, חושבות ואוכלות, מאזינות לרדיו, קור־אות עיתון ואוכלות ומשמינות ללא השגחה ללא תשומת־לב. האוכל בא למלא את החלל ה־חסר, להשכיח את הדאגות, ל־הקטין את החרדה.

נשים אלה תתפלאנה למצוא עצמן בסוף המלחמה כשהן שמנמנות יתר־על־המידה. שמנ־מנות אולי אפילו יותר מן ה־מידה האהובה על הבעל השב מן המלחמה, וחבל!

חשיפה למחלות

כדאי שהבעל ידע, כי בבית מצפה לו אשה אוהבת, חרדה, ויפה; ולא אשה שתעורר בו חשק לצוב אל המידבר.

בניגוד לאשה האוכלת ומש־מינה מדאגה, תמצאו את ה־אשה המרעיבה את עצמה ואת ילדיה. היא אינה עורכה דייאטת רעב במתכוון, היא פשוט מזניחה את נושא הקנ־יות, הבישול, והמזון. מה לה ולאוכל, כאשר בני משפחתה האהובים רובצים בטווח הסכ־נה? מה לה ולבישול מטעמים, כאשר האהובים עליה אוכלים חול?

זהו בערך הלך המחשבה של האשה המזניחה את נושא ה־מזון, והתוצאה: האשה מרזה, ילדיה יורדים במשקל, וכולם חשופים למחלות החורף הבא עלינו לטובה.

אם תוסיפו לכך שילשול עצ־בני, או הקאות בשל מתח נפ־שי, הרי הירידה במשקל חו־פכת מהירה ודראסטית, עד כדי סכנה לבריאות. גם אשה זו חייבת לזכור: בעלך וילדך חפצים ברעייה בריאה, ואמא במצב טוב. בעלך החוזר מן הצבא מצפה לפגוש אותה אשה אהובה שעזב בבית. היא חפץ לדעת כי ילדיו אוכלים ולבו־שים היטב. שיטת ההזנחה אי־נה רצוייה לך, לילדייך, ול־בעלך. וזו גם אינה "שיטה" היכולה להתמיד לאורך־ימים. הרי יום אחד תיגמר המלחמה וכיצד תיראי ביום הזה?!

במקום שימורים

ואחרון־אחרון חביב: הוא ה־חייל בשדה, הסובל "מדייאטה של מלחמה". לא מרצון כמובן אלא מאונס. עובדה היא, כי החיילים בשדה, בעיקר ביחי־דות קטנות, הזונחם העיקרית היא מנות־קרב — ושימורים. שימוריב למיניהם. ביסקבאות עגיות ועשוחות. בקבוקות וקופסאות וקבניות. האוכל טעים ומזין, אולם חסרונו העיקרי בפיצוט ירקות ופירות טריים, ובפיצוט אספקה יומית טרייה של חלב, גבינה לבנה וכד. נוסיף לכך את המתח, הפציעות הדייספט, וחוסר תשומת־לב החייל לצורכי הגוף. והנה לנו חייל הניזון מדייאטה בלתי־מאוזנת ודלת ויטאמינים.

לחיילים ניתן לייעץ כי ישת־דלו לגוון את תפריטם, ככל האפשר במסגרת ההגבלות. ולמשפחה שבעורף מיכלין ל־האכיל את החייל היצב לחופ־שה מיטב פירות וירקות ה־עונה ולהצטייד להספק לו בבית את כל אותם מזונות ומאכלים אשר חסרו לו בשדה.

בכל ימות השנה יש לאביבה ארציאלי, תפקיד מוגדר מאוד: היא אם לשתי בנות, בגיל 12 ו־14, והיא רעייתו של עובד משרד החוץ, הנמצא בשליחות בניו־יורק. בימי חירום אלה — יש לה תפקיד חדש: אביבה, אשר נרשמה בלשכת מתנדבים בירושלים, הופנתה לביתח"ר "נעלי ירושלים" שם היא משחילה שרוכים ומדביקה ביט־נות לנעליים. עבודה אפורה, רחוקה מאורות הזרקורים ומ־התעניינות הציבור בומים אלה. "הלוואי והיו לנו עוד כמוה", אומרים מנהלי ועובדי המפעל, נוכח מסירותה, זריזותה ותפוקתה הגבוהה...

תזונה:

ארוחה במחיר סביר

מחלקת ההדרכה של ויצ"ו, עומדת לפרסם מדי שבוע תפ־ריט לארוחה מזינה, שאינה יקרה, ולתהום בצורה זו את חלקה למאמצים שאנו עושות כדי לצמצם ולחסוך בתקציב משק הבית.

התפריט הראשון כולל:

*

מרק כרובית

½ ק"ג כרובית, 1 גזר, 2 כפות שמן, כף אבקת מרק, מלח, פלפל, 3 כפות קוואקר.

מרסקים את הגזר בפומפיה דקה ומאדים בשמן, מוסיפים פרחי כרובית (את החלקים ה־גסים מרסקים בפומפיה או שו־חנים), יוצקים ליטר מים, מר־תיחים, מוסיפים קוואקר, מתב־לים באבקת־מרק, מלח, פלפל ומבשלים עד שהכרובית מת־רככת.

*

דג כסיף ברוטב מזרחי

½ ק"ג דג כסיף, מלח, פל־פל, 2 בצלים בינוניים קצוצים, ¼ כוס שמן, כפית פלפלת מתו־קה, ½ כפית פלפלת חריפה, 2 שיני שום, ¼ כפית כמון, קורט קימל טחון, 100 גרם (קופסה קטנה) רסק עגבניות, מעט סוכר ומיץ לימון, 2 כו־סות מים (בערך).

מחלקים את הדג למנות ד־ממליחים קצת. מטגנים את ה־בצל בשמן בתוך סיר שטוח עד שיתחיל להצהיב. מוסיפים שום מעוך ורסק עגבניות ובצ־לים חוץ. בחישה במשך דקות ספורות. יוצקים כוס מים, מתבלים ומבשלים כחצי שעה. כשהרוטב מתחיל להסמיך, מו־סיפים לסיר את נתחי הדג, יוצקים מים עד מעל לדגים ומבשלים על אש קטנה, כשעה. סמוך לגמר הבישול, מוסיפים מלח, סוכר ומיץ לימון לפי הטעם.

*

ספגטי ירוקים

200 גרם איטריות ספגטי, 50 גרם מרגרינה או חמאה, שן שום כתושה, 2 כפות פטרו־זיליה קצוצה דק, 2 כפות שמיר קצוץ דק, כפית אבקת מרק.

מבשלים את האיטריות במי מלח ומסננים, ממיסים את ה־מרגרינה, מוסיפים אבקת מרק ויתר התבלינים ומערבבים עם הספגטי. מגישים חם.

*

רפרפת שוקולד

3 כוסות חלב, ½ כוס סוכר (בערך), 2 כפות אבקת קקאו, 3 כפות אבקת רפרפת וניל, חמצית וניל או רום.

מרתיחים 2 כוסות חלב, מו־סיפים קקאו מעורב בסוכר, ול־אחר מכן אבקת רפרפת בלולה בכוס חלב קר. מרתיחים תוך בחישה, מורידים מן האש ו־מתבלים בווניל או ברום.

מחלקים את הרפרפת בעודה חמה לצלוחיות ומקררים היטב לפני ההגשה.

"ויטי אפרתי" — [illegible]

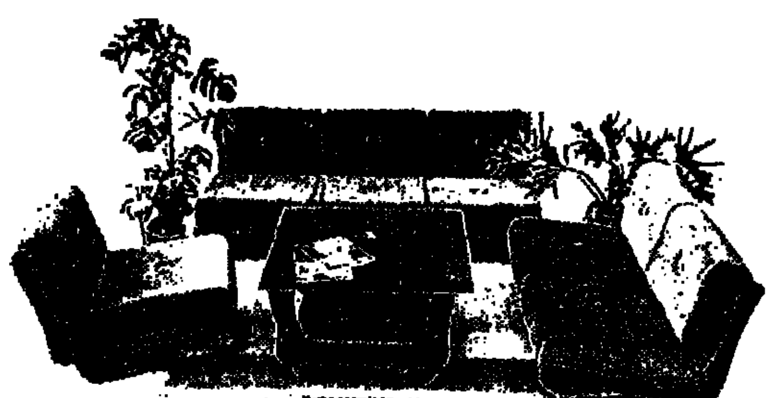

דגם "אמבסדור"

25 שנים

רהיטי אפרתי מזמינים אותך
לבוא ולראות
מבחר רהיטי איכות
במחירים ללא תחרות.

רהיטי אפרתי
תל־אביב, רחוב הרצל 107
תל־אביב, תחנה מרכזית [illegible]
חולון, ליד קולנוע ארמון [illegible]

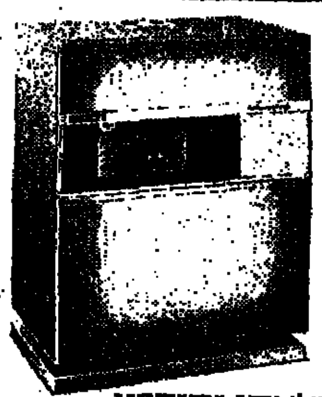

תנור
אויקל
מס' 1 בחימום
מבחר דגמים בסיגנון קלאסי ומודרני.
רשת סוכנים בכל רחבי הארץ.

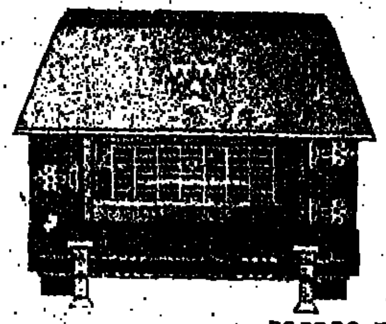

אויקל בע"מ
הנדסת חימום ואיוורור
ת"א, רח' פינסקר 70, טל. 283236-7-8

עם תנור אויקל בבית, החורף נשאר בחוץ

מכירה (פרטים אצל סוכנינו)

תל־אביב: אויקל, פינסקר 70, תל־אביב. טלפון 283236/7/8
חיפה: למפל, מוריה 126, טל. 241200
ירושלים: גלעדי, הבלין 8, טל. 227988
ק. שמונה: עזרא, אזור התעשיה, טל. 40157
צפת: ציוני נמקה, ירושלים 73, טל. 30496
טבריה: "כלי" אלחדיף 1, טל. 20602
עפולה: ברס, הנשיא 7, טל. 22863
נהריה: אלישע, מ. מסתרי 17, טל. 920139
עכו: פלג, רח' הרצל 18, טל. 911966
קרית טבעון: פשר, אלונים 87, טל. 934444
קרית מוצקין: פלג בע"מ, שד' השופטים 13, טל. 732323, 717349
פרדס חנה וזכרון: משונוב, טל. 77349
נתניה: מיקי, הרצל 35, טל. 23097
חדרה: שוייצר, טל. 22112
רמת־גן, בני־ברק, גבעתיים וקרית־אונו: נוטמן, עוזיאל 110, טל. 746838
פ"ת: זייף, ברקוביץ 4, טל. 913646
כפר־סבא: כהן, וייצמן 84, טל. 923916
רמת־השרון וגוש תל־מונד: סיגנל, רמת־השרון, סוקולוב 60, טל. 776661
הרצליה, ראשון לציון, רחובות: אחים צור, טלפון 777358
גדרה, אשדוד, אשקלון וקרית־גת: בוסקה, טלפון 051-91107
באר־שבע והדרום: שלח, פסי אויקו, טל. 167
ערד: אדרי יצחק, חשכות 14, טל. 97431
נווה־מונסון: א. חנאי, טל. 756158
לאנשי התיישבות העובדת, קנית בארגוני הקניות הארציים

אוסטריה דה אנטוניו
מול מלון השרון, הרצליה פיתוח — טל. 932880
שמחה להודיע שבכולתה לארגן אירועים:
חתונות ומסיבות
אולם פרטי לצלילי גוטיקה — ערוך לרשותכם עד 80 איש

בב"ס לגזירה ותפירה
נפתחים קורסים חדשים
ההרשמה מ־3 אחה"צ עד 7
א י כ נ ש ט י י ן
תל־אביב, רחוב פינסקר 9

דחף. סטודיו אור. צילום איתמר

על בולים ובולאים

מאת שלמה שמגר

חתני פרס נובל

בשבדיה הופיעה השבוע הסידרה המסורתית לזכר חתני פרס־נובל מלפני ששים שנה. המכובדים השנה הם: הייקה קמרלינג־ווארנס (פיסיקאי הולנדי); אלפרד וורנר (כימאי שוויצרי); שארל רובר רישה (רופא וחוקר צרפתי); רבינדרנט טאגורה (משורר והוגה־דעות הודי). שני הראשונים מופיעים יחד בבול אחד.

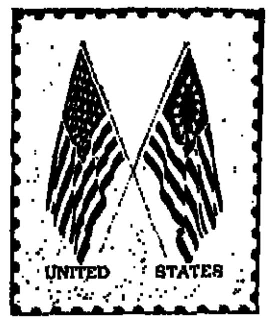

היו בו 13 כוכבים בלבד, מסודרים במעגל.

*

משטר קולוניאלי

בפפואה וגיניאה החדשה הונפקו שישה בולים למלאת 25 שנה לבולים הראשונים של הטריטוריה. הבולים מציגים בולים היסטוריים מתקופות שונות של המשטרים הקולוניאליים באי.

*

יום הבול

ברומניה הונפק בול לרגל „יום הבול 1973". הציור לקוח מתמונתו של א. ווירונה „העלון".

*

רדיו אוסטריה

ב־8 בינואר יונפק באוסטריה בול למלאת 50 שנה לשידורי הרדיו בארץ זו.

*

סוחרי בולים

בבלגיה הופיע בול ליובל אגודת סוחרי־הבולים בארץ. הבול, המחובר לשובל, נושא את דיוקנו של מייסד הארגון ברנרד פורניון.

*

המלאך גבריאל

קפריסין הנפיקה שלושה בולים לחג־המולד. אחד מהם מראה ציור של המלאך גבריאל ע"פ ציור־קיר מכנסיית הכפר פאנאיה־טור־אראקה.

*

תחרות חריש

באירלנד הונפק בול לרגל התחרות הבינלאומית בחריש, שנערכה השנה בהשתתפות עשרים מדינות.

*

חבר המחתרת

בהונגריה הונפק בול לזכרו של ברנבס פשטי, עסקן קומוניסטי הונגרי שהיה חבר המחתרת הצרפתית, חזר לארצו ב־1943 והוצא להורג ע"י הנאצים בדצמבר 1944.

*

יצוא טורקי

בטורקיה הונפקו השבוע שישה בולים לעידוד היצוא החקלאי. הבולים מראים את מרצי היצוא העיקריים של טורקיה: כותנה, צימוקים, תאנים, הדרים, טבק ואגוזים.

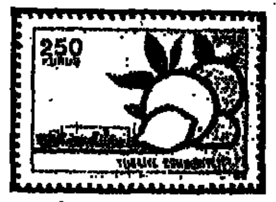

*

צפורי האיים

באיי קיימן הופיעו ששה בולים מוקדשים לצפורים מקומיות.

*

הדגל האמריקני

ב־5 בינואר 1974 יופיע בארה"ב בול בן 10 סנט, שיראה את הדגל האמריקני הנוכחי, בן 50 הכוכבים, ואת הדגל הראשון של ארה"ב, ש־

שחמט

מאת אורי צחור

כוכבים באירופה

אירופה שוקקת פעילות שחמטאית. ביחוד נערכות תחרויות לרוב בספרד. במדריד נערכת עתה תחרות חזקה. שבה הוליך, לאחר הסיבוב העשירי, אולמן עם 7.5 נקודות. אחריו: הורט ופורמן (מאמנו של קארפוב) — 7 כ"א, קארפוב וטוקמאקוב — 6.5 כ"א, פורטיש — 6. ליובוייביץ' ובראון — 5.5 כ"א. כן נערכו מספר אליפויות לאומיות.

להלן משחק נאה מאליפות דנמרק.

נמכיש המלכה

לבן: בריגק קלאוסן
שחור: אינגרבלב

1. ד4 ר5ת 2. ג4 ד:ג4 3. פ־ג3 א6 4. ה3 פ־ו6 5. ר:ג4 ה6 6. א4 פ־ג6! (עתה על 7. פ־ג3 יתכן 7...ר־ד6 8. ה4 ה5!) 9 ד:ה פ:ה5 10. פ:ה5 ר:ה5 11. מה:ד8+ מ:מה 12. ר:ו7. השחור יכול להחזיר לעצמו רגלי שאיבד ולזכות בעוד אחד. אך זאת תוך סיכון ניכר) 7. פ־ו3 ר־ד6 8. פ־ג3 פ־ו3 9. ה4 ה5 10. ר־ו5 ח6 11. ר־ה4 ר־ו4 12. ד:ה5 פ:ה5 13. ר־ה2 פ־ו6 14. ר־ג3 ר:ז3 15. ח:ז3 צ־ה8 (לשחור יתרון רגלים, באגף המלכה, העשוי להקנות לו עדיפות בסיום) 16. מה־ג2 מה־ד7 17. צ־ה1 מה־א5! (תוקף יוזמה) 18. ר־ו1 מה־ה5 19. פ־ה2 צא־ד8 20. 31 ר־ד7 21. צא־ד1 ר־ג6 22. מה־ג2 מה־א5! (תימרון לדוגמה. השחור מחליש את מערך חיילי היריב לפעו יצירת מיתקפה) 23. צ־ד4 צ:צ

24. מה:ד4 פ־ח5! 25. בא 4ג מה־ו5 26. 41 (על 26. בא 5 א:ב 27. א:ב ר־ד7 28. מה:ד7 ?! בא 28... מה־ג5: מלווה במט) 26...פ־ו3 27. צ־ד1 ח5 38. בא 5 א:ב5 29. א:ב5 ר־ד7 וו, מה:ד7?! מה־ה3(x 30. ר־ג4 30). ה:ה מה:ה5)...30 ר־ג5 31. פ־ד5 ג6 32. 41 ! (מיצוה בדוחק הזמן). 32...ג:ג4! 33. ו:ו5 33. ו:ו ואו 33. מה:ג4 גוד 34. ה:ג ד־ג 35. צ:ד7 צ־ג8! (והשחור זכה) 33... פ־ה2 + 34. מ־ג2 פ:ד4 35. פ־ו4 צ:ה4 36. פ־ד3 צ־ה2 + 37. מ־ו1 ר:ו4! 38. צ־ג1 ב:ג5 39. פ־ו4 פ־ו5x.

בן־גוריון בשחמטאי

המנהיג המנוח דוד בן־גוריון ז"ל שיחק בנבחרת שדה־בוקר בשחמט בתחרויות כנגד משקים בנגב. היה זה לאחר פרישתו הראשונה מתפקידיו כראש הממשלה ושר הבטחון. התכונות המאפיינות אמנים בכירים: עקשנות ודביקה יסודית ומקפת טרם ביצוע, נמנו גם על תכונותיו של בן־גוריון.

הציור השבועי לילד

מאת ג'קי

היכן בן המכבים?

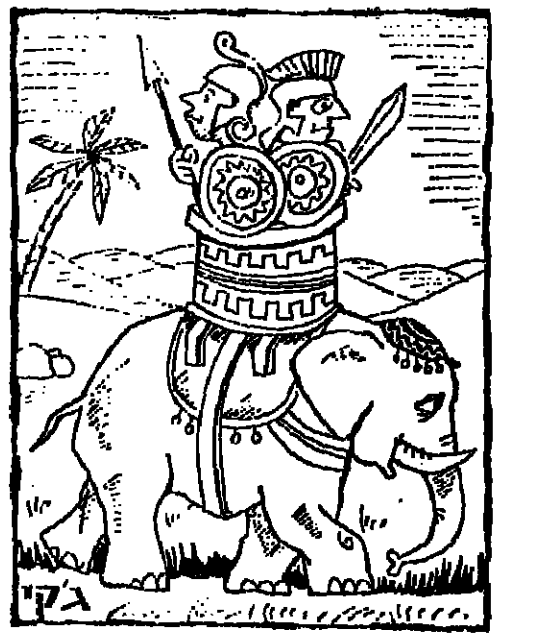

שני היוונים הרכובים על הפיל, הרים בעיניהם אחרי ילד קטן, בן־מכבים שיצא יריב אחר מעיניהם. התוכלו אתם, ילדים, לגלות (אך לשמור בסוד) היכן נסתתר הילד?

אם מצאתם — צבעו יפה את הציור, הדביקו על גבי גלויה ושילחו למערכת „ידיעות אחרונות", ת"ד 20227, ת"א, המדור לילד, עד לתאריך 23.11.73. ציינו בכתב־יד ברור שלכם הסיפור והכתובת. למצטיינים עד גיל 9 (בעזרת ההורים) יחולקו פרסים.

על פתרון הציור „היכן הכרב?" זכו בפרסים הילדים הבאים:

פרס א' — יצחק רוזמן, בן 9, רח' יד־אליעזר, נס־ציונה.
פרס ב' — כוכבה בומבכיה, בת 9, רח' בר־כוכבא, באר־שבע.
פרס ג' — שמעון מזרחי, בן 9, רח' גדליהו, יפו.
כן זכו בפרסים: יהודה קיו, ת"א; שלמה בבאי, ר"ג; ליאת חן, בת־ים; דפנה עובד, אשדוד.

תשבץ 7 ימים

מאת הלל הרשושנים

מספר 514

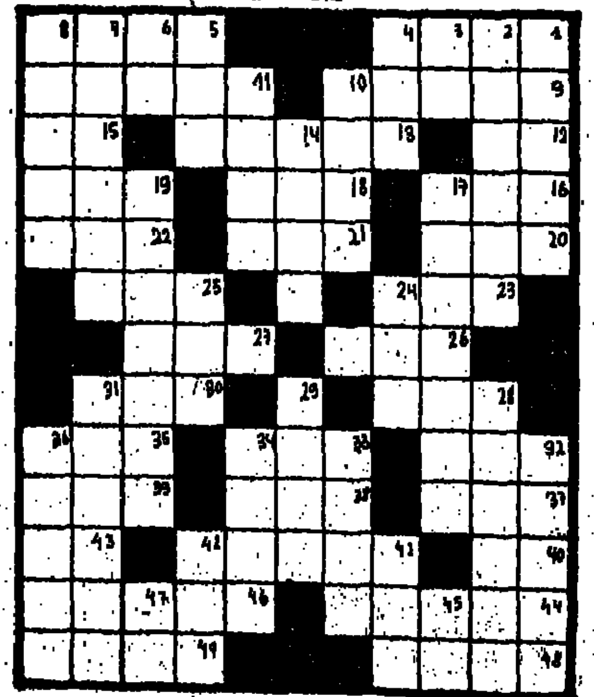

41 פרסים: פרס א' — 20 ל"י ועוד 40 פרסי ספרים

את הפתרון יש לכתוב בכתב קריא על צדו האחד של הנייר או על תגזיר התשבץ ולשלוח עד יום ה' הבא לפי הכתובת: „הלל הרשושנים", תשבץ השבוע מס' 514, ת"ד 20327, תל־אביב.

במאוזן — מימין לשמאל

1) אחת מבנותיו של צלפחד בן־חפר 5) תרגים, „מודל" בלע"ז 9) תורת המספרים שאינם שלמים; תורת העברים 11) תיכף ומיד 12) מנמנם 13) אי באוקיינוס ההודי; בירתו: קולומבו 15) מלח גוף 16) הר־הרפון מכוסה בו 18) עובד בקווי השמל או בקווי טלפון 19) כינוי לאלישע בן אבויה 20) חודש עברי — הוא חודש זיו 21) הטעמה, הדגשה 22) בשבת פרושה היא על השולחן 23) קוסף תמיד בראש 25) קרש 26) מחוז 27) אומן מומחה לקישוט דירות, „דקורטור" בלע"ז 28) נגד 30) לגל העוף 32) חלק חשוב בדירה 33) המורייבר 35) תרומה; ראשית התבואה שנמסרה לכוהנים 37) שבט ישראל שלא היה משועבד במצרים 38) מלך הבשן שישב באדרעי 39) חיש 40) סופר אידי מפורסם 41) יסוד כימי, משקלו האטומי 226.05; „רדיום" בעברית 43) בא בימים 44) חיק 46) נהר ברוסיה הנופל לים השחור 48) ריקוד 49) עישה תמיד את תחסד — מחידושי הלשונאי הלל הרשושנים.

במאונך — מלמעלה למטה:

1) מתהדר, מתפאר 2) קרון־נוסעים המהלך בכוח חשמל 3) איבר בגוף חי 4) יחידת תדירות של גלי הרדיו 5) סרב 6) צנום 7) עיר מולדתו ומקום מנוחתו של יונה הנביא 8) מין שיש — בישור לנעלי 10) חרק לילי השוכן שטוח על פני הקרקע 11) חוקר עברי: מייסד בית־חינוך לעיוורים בירושלים 14) איש־קרב 17) כרך בלבנון 19 כרך בהולנד 24) בן 25) רבית 28) לפי התנ"ך האריך ימים מכל אדם 29) חומש 31) שם עממי בפי מוחמד 32) צמר ופשתים יחדיו, שעטנז 33) ילד קטן, ילדון 34) איבר הנשימה של הדג, זים 36) אספסוף מצרי, שנטפל לבני ישראל בצאתם ממצרים 41) גוף — או — כוח (תהלים ע"ג, ד') 42) חכם המשנה 45) רצועה בארוך מסריים 46) מצבה וכרון.

מצא את ההבדלים

הגברת כהן היא אשה מעשית, שאינה סומכת על המלצות סרק. מכיון שכך, דרשה ממר כהן להוריד את מכנסיו ולכסותם במכונת הכביסה אותה הם עומדים לרכוש. המוכר הנדהם, בא נבוך מן הנסיון, עד שאינו מבחין בכל שמונת ההבדלים שבין הציורים. ואתם, התוכלו לגלותם? (התשובות הנכונות — בעמ' 31)

אותיות ומספרים

מספר 496

לפניכם חידת „אותיות ומספרים", בפעולת החילוק הוחלפו הספרות באותיות. יש לשחזר את פעולת החשבון ולמצוא את הספרות שאינן מיוצגות בה. 10 פרסי ספרים יחולקו בהגרלה בין הפותרים נכונה. המען למשלוח הפתרון: „אותיות ומספרים" מס' 496, ת"ד 20227, ת"א.

מ ו י	א כ
א ב	י ד
ה ס י	
ה ה מ	
ז ו	

פתרון חידת „אותיות ומספרים" מס' 494

אימרת חז"ל: „אין מזל לישראל"

שמות הזוכים בהגרלת עשרת פרסי הספרים:

5	0	2
4	8	1
8	1	1
3	7	4

```
   6 3 4 7
 x     2 8
 ---------
+ 5 0 7 7 6
1 2 6 9 4
-----------
1 7 7 7 1 6
```

1) גבריאל משושילי, רחוב האורן 1203/15, קרית־גת. 2) מאיר שמחה, רח' יצחק שדה, סבליה. 3) גימל שמירא, יזרעאל, ד"נ יזרעאל. 4) אפרת גולדשמידט, רח' זרד 13, רמת השרון. 5) יעל סנמה, רח' הברון הירש 20, ירושלים. 6) זאב אלטשולר, רח' דוד המלך 5 (כ' א') בני־ברק (51444). 7) שרה אבקבין, ת"ד 9098, תל־אביב. 8) אהרן משה, רח' שרת 26/418, טירת הכרמל. 9) נילי גולני, רח' הנקוד העברי 18, חולון. 10) אריאל טלדמוס, רח' מאיר 32 (ד' 12), חיפה.

"בעלי קיבל העלאה במשכורת על שקרא לולי על־שם הבוס שלו, ואני קיבלתי העלאה — על שלא קראתי לו על־שם הבוס שלי..."

"הייתי רוצה, יקירי, שתהיה מודאג בגלל משהו; קצת גוון־כסף בשערותיך יעניק לך הופעה מכובדת"

צחוק המזל

"הלו! ממתי זה למכבי־אש יש מזכירה אוטומטית!!"

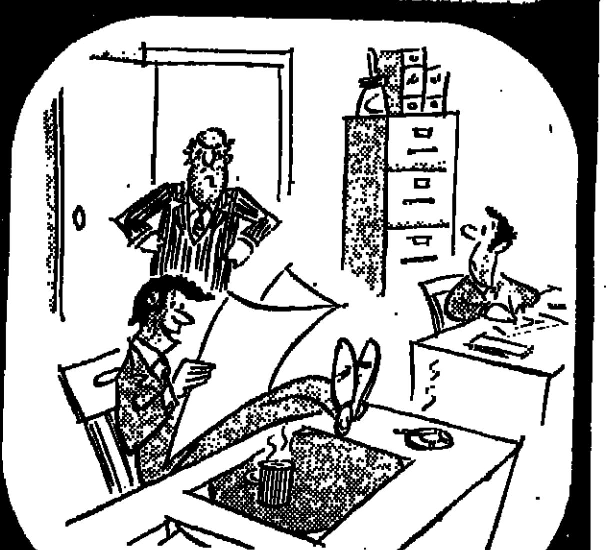
"בהורוסקופ שלי כתוב, שבשבוע הבא אני עובר לג'וב חדש..."

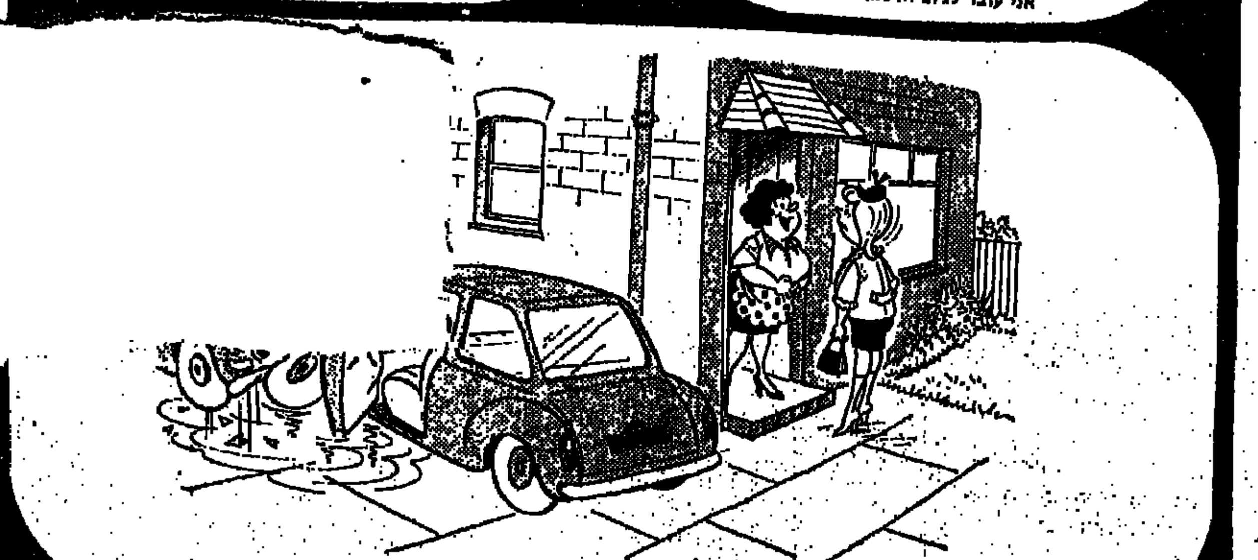
"שלום יוכבד! האם כבר ראית את המכונית החדשה שלנו?"

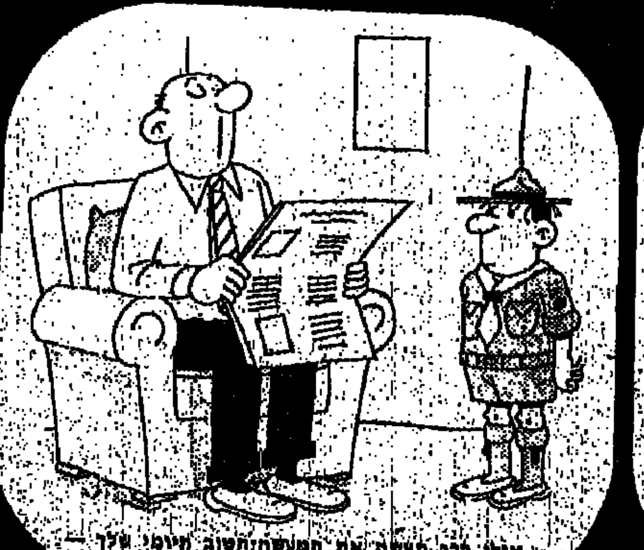
"אולי כבר תעשה את המעשה־הטוב היומי שלך — ותתנדף מכאן!..."

(מה־15 בדצמבר עד 21 בדצמבר 1973)

● מדריך כללי: השבוע יתעתעו המאורעות במהירות מסחררת. ההצלחה תאיר פנים לאלה התלויים בהתכתבות, הודעות, או שינויי־נסיבות. תוכניות חדשות יבוצעו בקצב בילתי־רגיל, לאחר פגישות סודיות. גישה חדשה תבטיח את הצלחתן של עיסקות. אל תהססו להפעיל את כוח השיכנוע שלכם בתקופה זו.

✶

● עצות רומאנטיות: תהיה זו תקופה של נישואין, או אירוסין, לבני מזל קשת, אריה, או טלה. לבני מזל תאומים צפויים משברים והתפייסויות דראמאטיות. לבנות מזל מים יש מעריצים, או מאהבים, נסתרים.

✶

קשת (מ־23 בנובמבר עד 21 בדצמבר): יהיה זה שבוע טוב לביצוע הדברים בדרך הקצרה ביותר. היה מודע לאפשרויות ארוכות־טווח. ראייה רחוקה תשתלם לך.

✶

גדי (מ־22 בדצמבר עד 20 בינואר): נסה לשמור על קשר עם אלה, המסוגלים לקדם את האינטרסים שלך. פעולות חשאיות תועיל לך. הזהירות תציל אותך ממשגה חמור.

✶

דלי (מ־21 בינואר עד 19 בפברואר): פעולות חברתיות תביא לך הצלחה. בקרוב תפגוש באדם, אשר יוכל להפיג את דאגותיך. אל תזון אחרים לחובה, בטרם תשוחח עם כל הנוגעים בדבר.

✶

דגים (מ־20 בפברואר עד 20 במארס): יש לך השפעה גדולה על אישי־משפחה, אם כי אתה חושש להשתמש בה. אנשים חשובים רוצים לשמוע את חוות־דעתך. פעל בזהירות תוך ניצול שיטות פסיכולוגיות.

✶

טלה (מ־21 במארס עד 20 באפריל): הזהר לנצל את יוקרתך, או זכויות היתר שלך. אל תהיה זאב בודד, זוהי תקופה טובה לפעילות משותפת.

✶

שור (מ־21 באפריל עד 21 במאי): יש סיכויים טובים לשיחות, או להתייעצויות בארבע עיניים. אל תהסס לדון בתוכניות העשויות לפתור את בעיותיך הכספיות. הימנע מלמזג את משאביך עם אלה של אחרים.

✶

תאומים (מ־22 במאי עד 21 ביוני): השתדל לעזור לידיד, או לחזור לעבודה. העמק מערכת יחסים, העשויה להוליך לשותפות מאושרת יותר. הצלחתך תלויה בשמיעה להצעותיו של אדם, הרוצה בטובתך.

✶

סרטן [illegible]

אריה [illegible]

✶

בתולה (מ־24 באוגוסט עד 23 בספטמבר): [illegible]

✶

מאזנים (מ־24 בספטמבר עד 23 באוקטובר): [illegible]

✶

עקרב (מ־24 באוקטובר עד 22 בנובמבר): [illegible]

adco adv.

עכשיו יותר מתמיד תצטרכי לחסוך בהוצאות בגדי משפחתך!!

עקב עליות חדות במחירי הביגוד באחרונה,
נוצר מצב שקשה יהיה להרשות לעצמך לרכוש בגדים חדשים
למשפחתך לחורף זה, ובעליות הצפויות לעתיד-
הפתרון הוא-

סרגי בעצמך במכונת סריגה אמפיסל

חשבון

	מחיר הצמר	מחיר ממוצע בחנות
1 סוודר לילד	15.— ל"י	55.— ל"י
2 חליפה אלגנטית	38.— ל"י	180.— ל"י
3 חליפה עם אריגה	40.— ל"י	200.— ל"י
4 שמלת קוקטייל	26.— ל"י	120.— ל"י
סה"כ	119.— ל"י	~~555.—~~ ל"י

סריגה, אריגה, ותחרה...אוטומטית

הדרכה חינם בכל רחבי הארץ - אחריות מלאה - הספקה שוטפת של חלקי חילוף

ועכשיו תנאים מיוחדים החל מ־59 ל"י לחודש
לאחר התשלום הראשון

אמפיסל

תל־אביב: רח' המלך ג'ורג' 62, רח' אלנבי 98.
חיפה: רח' הרצל 31.
באר־שבע: רח' הרצל 66.
רמת־גן: רח' ביאליק 29.
חולון: רח' סוקולוב 66.
ירושלים: רח' יפו 43, רח' המלך ג'ורג' 21.
פתח־תקוה: אשכנזי 3.
רעננה: אחוזה 109.
הרצליה: רח' סוקולוב 16.
ראשון־לציון: רח' רוטשילד 48.
רחובות: רח' הרצל 194.
אשדוד: רח' שבי ציון 127.
נתניה: בהס, תחנה מרכזית, והרצל 7.
חדרה: הנשיא 60.
קרית־גת: בנין בנק המזרחי מס' 10.
ערד: מרכז מסחרי.
דימונה: מרכז מסחרי.
אשקלון: הרצל, מול בנק קופת־עם.
נהריה: ריבנטל, הרצל 77.
בת־ים: בלפור 37, אלי כהן 25.

מפעלי **ידיעות אחרונות** מחלקת הספרים ✶ הוצאת מלוא בע"מ

מגישים לקורא הצעיר את סדרת הספרים „ילדים אלמונים" מאת גלילה רון־פדר

אש בבתי המלאכה | **בריחה לילית ממחנה עתלית** | **הסליק במעמקי המערה** | **פצוע ושמו יפתח** | **חבלה באישון לילה** | **תחנת שידור חשאית**

מחיר כל ספר —.8 ל"י (במקום —.10 ל"י)

„גורדון" ת"א · שבוע 30
„אורה" חיפה · שבוע 4

„הבלונדיני עם הנעל השחורה"

Le Grand Blond Avec Une Chaussure Noire

משתתפים:

פייר רישאר, מירי דארק ואיב רוברט

איש הקולנוע הצרפתי איב רוברט („אלכסנדר המאושר", „מלחמת הכפתורים"), מעניק לקהל הצופים שעתיים של בידור וצחוק בקומדיה־בלשית שנונה ומשעשעת. גלי הצחוק הפורצים מאולם הקולנוע ערב ערב, מוכיחים ללא ספק שקומדיה זו מהווה את הפתעת השנה.

„הוד" תל־אביב

הצגת בכורה ארצית

„הפיתיון"

CLAY PIGEON

משתתפים:

טלי סוואלס, רוברט ויאגן, טום שטרן, ג'ון מרלי, ואוון דיקסון

שורת ארוכה של כוכבי קולנוע נכבדים, משתתפים פעולה בסרט מרתק ומעניין לפי סיפורו של בדי רסקין.

„אופיר" ת"א · שבוע 2

„הנמלט מאי השדים"

I Escaped From Devil's Island

בהשתתפות:

ג'ים בראון

סרט פעולה נועז, המגולל פרשה מרתקת של אסירים נמלטים, שבשעות מנוסתם הם מבמצעים את הבלתי אפשרי.

„צפון" תל־אביב: שבוע 2

„קיץ של התבגרות"

CLASS OF "44"

בהשתתפות:

גרי גרימס, דבורה וינטרס

סיפור רגיש ומפתיע שיקסום לליבם של צעירים ומבוגרים גם יחד — על הצעירים של ימינו שידעו את ההבדל בין החיים לאהבה.

„סינמה 1" תל־אביב

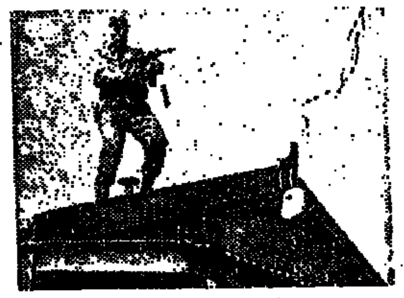

„12 הנועזים"

DIRTY DOZEM

משתתפים:

לי מרווין, צ'רלס ברונסון, טלי סוואלס

אסירים פליליים משתחררים ע"י החוק על מנת לצאת לפעולת התאבדות נגד האויב. אחד הסרטים המרתקים והנועזים ביותר.

„סטודיו" תל־אביב

שבוע 3

„יומנה של בתולה"

Journal intime d'une demi vierge

סרט נועז ועז ביטוי, החושף לפנינו את עולמה הפנימי של נערה בתולה הנקרעת לגורים מגבר לגבר וממיטה למיטה. חוויה קשה זו חורטת צלקות עמוקות בנפש הנערה הרגישה ופותחת את השלב הראשון בהידרדרותה. סרט חושפני מרתק ומעמיק בעת ובעונה אחת.

„אורלי" ת"א · שבוע 3

„גשר ווטרלו"

WATERLO BRIDGE

משתתפים:

רוברט טיילור וויויאן לי

רוברט טיילור, „המאהב האידיאלי" של נשים כה רבות, בעבר ספוג נוסטלגיה, בסרטו הנצחי „גשר ווטרלו", בדמות קצין צעיר, הפוגש באקראי בנערה (וויויאן לי) על גשר ווטרלו. מלודרמה סנטימנטלית, רגישה ונוגעת ללב.

„דקל" ת"א · שבוע 2

בשעות: 9.30, 7.15, 4.30

בימי חול כרטיסי חייל בלי הגבלת בקופה

„לאדוני באהבה"

TO SIR WITH LOVE

משתתפים:

סידני פואטיה, ג'ודי ג'ייסון (וחוזרת) לולו

סרט אמיתי בעל עוצמה בלתי רגילה שיחרט בלב הצופה.

„בן־יהודה" תל־אביב

„קליבר - 9"

CALIBER 9

משתתפים:

מאריו אדורף, פיליפ לארוי, גאסטון מושון וברברה בושה

סרט פעולה, מהיר ורב־אירועים, שבמרכזו עלילה שופעת „שליפות" ומכות הגונות וגם סקס במידה לא מבוטלת...

„דרייב־אין" תל־אביב

בשעה 9.30

„הנאשם"

IF HE HOLLERS LET HIM GO!

בהשתתפות:

רימונד סט. ג'אן ודיאנה ווינטר

רימונד סט. ג'אן שחקן כושי מעולה, מנסה להפית יכולת דינמית ומקשה בעלילה מותחת המפתיעה בסגנונה.

„לילי" רמת־גן

„פריץ החתול"

PRITZ THE CAT

סאטירה חברתית חריפה ואינטלגנטית על ראיית המציאות בראי־עקום. מוגשת בצורה נועזת וחסרת תקדים.

סרט המוגבל למבוגרים בלבד!

„הבירה" ירושלים

„החטא"

SIM

משתתפים:

רקל וולש וריצ'רד ג'ונסון

אהבה אסורה ותשוקת חסרת מעצורים, של גבר ואשה, שתאוותם זו דוחפת אותם לבצע כל סוג של פשע...

„חן" ירושלים

„הסנדק מהארלם"

GODATHER OF HARLEM

משתתפים:

פרד ויליאמסון וגלוריה הנדרי

סיפור מאחורי הקלעים של עולמם המפוחד של אנשי הכנופיות ב„גיטו" הכושי שבהארלם. על רקע זה מתפתחת העלילה כשמעורבות בה נשים יפהפיות, אלימות ומוסיקה סוחפת.

„עצמון" חיפה: שבוע 4
„הדר" גבעתיים: שבוע 2
„אילת" אילת

„הבריחה"

THE GETAWAY

משתתפים:

סטיב מקווין, אלי מקגרו ובן ג'ונסון

נושא הסרט האהבתם של כוכבו — סטיב מקווין ואלי מקגרו בחייהם הפרטיים, הפכו למסעירים וכשם דבר בעולם כולו. סרט מתח שוד בלתי רגיל.

„פאר" חיפה · שבוע 3

„מה תאמר לגברת עירומה?"

What do you say to a naked lady?

אלן פאנט, עוקב במצלמותיו הנסתרות אחר אנשים הנפגשים באקראי בנשים עירומות... או אירועים שונים בנושאי המין...

סרט שחותר להקרנה בישראל ע"י הצנזורה רק לאחר שלוש שנים.

„אמפי" חיפה: שבוע 2
„חן" באר־שבע

„שאפט באפריקה"

SHAFT IN AFRICA

בהשתתפות: **ריצ'ארד ראונדטרי**

שאפט (ריצ'ארד ראונדטרי) שעלילותיו הוצגו כבר במספר סרטים מצליחים עד מאוד — חוזר לבד בהרפתקה חדשה המתרחשת הפעם בתוככי אפריקה, בקרב שבט פראי במיוחד. כמו בסרטי שאפט הקודמים, צפויים לצופים בסרט מאורעות מסעירים ושפע פעולות.

תיאטרון

הצגות בכורה

● „אהבה שחיתה" (צוותא) — מחזה מאת ארנון חמיר ובבימויו. ההצגה מורכבת משני מערכונים ששמם „טעות במספר" ו„אין אפשר לדעת". משתתפים: מרים ברנשטיין־כהן, אברהם בן־יוסף ורות מימון. במוצ"ש בתל־אביב „צוותא".

● „מלון פלאזה" (הקאמרי) — קומדיה מאת ניל סיימון, המספרת את סיפוריהן של שלושה זוגות, הנקלעים לחדר במלון „פלאזה". ביים: ליאונרד שך. משתתפים: עדנה פלידל, אבנר חזקיהו ועוד. במוצ"ש בתל־אביב וביום ב' בקריית־ים.

● „התאווה לזהב" או „האלפימאי" (הקאמרי) — קומדיה מאת בן ג'ונסון. ביים: ליאונרד שך. חבורת נוכלים המחפשת דרך מהירה להתעשר צדה לה קורבנות תמימים ומפתה אותם למסור לידיה את ממונם. תוכניתם של הנוכלים משתבשת כאשר כל לקוחותיהם המרומים נפגשים בעת ובעונה אחת בביתם. משתתפים: אבנר חזקיהו, זהרירה חריפאי, שמואל רודנסקי, אלברט כהן, יהודה פוקס, יוסי גרבר ועוד. במוצ"ש בת"א.

● „בך אוהבים האחרים" (הבימה) — קומדיה מאת אלן אייקבורן. ביים: מילו שפרבר. זיווגם וחוויותיהם של שלושה זוגות נשואים משלושה רבדי החברה בעיר אחת, המתמודדים על מיקומם החברתי. משתתפים: מרים זוהר, מוגה פרידה, אברהם רונאי, שמואל עצמון, אלכסנדר פלג ואביבה מרקס. במוצאי־שבת ובימים ב', ג', ד' וה' בת"א.

אברהם בן־יוסף, רות מימון ומרים ברנשטיין־כהן, „אהבה שחיתה" בצוותא

*

● „שלום שלום ואין שלום" (הבימה) — קומדיה מוסיקלית מאת יהושע בר־יוסף שעלילתה נירקמת סביב דמותו של שלמה המלך. ביים: דניאל גדרון. משתתפים: יוסי פולאק, ישראל בקר, רחל לוי, מרים אבגון ועוד. במוצ"ש ובימים ב' וג' בתל־אביב ביום א' במעלות.

● „כמוב בעיניכם" (הקאמרי) — קומדיה מאת ויליאם שקספיר על שתי עלמות שאחת מתחפשת לגבר ובורחות ליער כדי לחיות חיי חופש עם חבורת גולים עליזה. ביים: פיטר ג'יימס. משתתפים: אברהם בן־יוסף, יוסי גרבר, תיקי דיין, יצחק חזקיה, גדעון שמר, עודד תאומי ועוד. בימים א', ב' וה' בתל־אביב ובימים ג' וד' בתיאטרון העירוני חיפה.

● „טיפולים אחרונים" (התיאטרון העירוני חיפה) — מאת א. ב. יהושע. ביים: עודד קוטלר. המחזה מספר על פסיכיאטרית אשר בעלה מחסל למורת רוחה את ספרייתה הפרטית. בהעדרה של האשה מן הבית מגיעים שלושה פציינטים של אשתו — והוא מטפל בהם. משתתפים: בתיה לנצט, יוסף ידין ועוד. בימים ג' וד' בתל־אביב „הקאמרי".

● „אנשים קשים" (התיאטרון העירוני חיפה) — מחזה מאת יוסף בר־יוסף. ביים: ד"ר תום לוי. אח מנסה להשיא את אחותו בשידוך הגון ומביא עמו מירושלים גרוש ישראלי מקורי כשידוך לאחותו. משתתפים: רות סגל, אמנון מסקין, אילן תורן ועוד. במוצ"ש ובימים א' וב' בחיפה. ביום ה' בנות איתן.

● „יעקבי ולידנטל" — („הקאמרי" בשיתוף עם „צוותא") — יחסי השפלה הדדית בין שלוש נשמות, עם פזמונים מאת חנוך לוין ובבימויו. משתתפים: זהרירה חריפאי, אלברט כהן ויוסף כרמון. במוצאי־שבת בחיפה.

● „בני הרוכמור" (לילך) — קומדיה מאת אלי שגיא. ביים: אברהם ניניו. משתתפים: גבי עמרני, מנחם עיני, בקי פריישטט ועוד. הערב בגבעתיים „הדר" ובמוצ"ש בתל־אביב „אהל".

„התשובות הנכונות למצא את ההבדלים"
1. טונעל התוף 2. תג המחיר 3. פסי העניבה 4. גרב במכנסה 5. עיפרון 6. כיס המעיל 7. תמונות שמשמאל 8. תלתל השערות.

● „איפה ארץ־ישראל" — קומדיה מקורית מאת עדה בן־נחום ומאיר מרגלית. משתתפים: מאיר מרגלית, מאיר יגאל ועוד. ביום ב' בצפת „צליל", ביום ד' בתל־אביב „בית החייל" וביום ה' בחדרה.

הצגות ילדים

● „נעליים אדומות" (יוכל) — ע"פ אנדרסון. ביימה: שושנה רביד. עם יורם בוקר, אריה אליאס, מרים מסקלסקי ועוד. ביום א' באפיקים, ביום ב' במצפה רמון וביום ג' בקרית ביאליק.

מוסיקה

● „מוזיאון תל־אביב" — במוצ"ש בתל־אביב „סולני ירושלים". בתוכנית: בראהמס — שישייה מס' 2; מוצארט — דואו לצ'לו עם פנינה רמניק וויקטור ימפולסקי; באך — קונצ'רטו לכינור בלה מינור עם דורות שוורצברג וקונצ'רטו לפסנתר בפה מינור עם אלכסנדר ברבינסקי.

● „מרכז למוסיקה ע"ש טארג — ירושלים" — ביום ב' רסיטל עם עולים חדשים מברית המועצות, דורה שוארצברג — כינור ובוריס ברמן — פסנתר. בתוכנית: מיצירות לוקאטלי, באך, סטראבינסקי, מוצארט וסן־סנס.

● „התזמורת הקאמרית רמת־גן" — קונצרט בניצוחו של עמוס גלר עם הסולן איזיק ברקר — כינור. בתוכנית מיצירות: קורלי, צ'ייקובסקי, באך ודבוז'אק. במוצ"ש בכפר־סבא.

מחול

● „להקת מחול בת־שבע" — במוצ"ש ובימים ב', ג' וה' בתל־אביב „נחמני" מיצירות הכוריאוגראפית אנה סוקולוב. בתוכנית: „ידידות", „לזכר מספר 52436", „שיר" ו„מדבריות" כמו כן „תחת השמים" מאת טילי ביטי.

● „להקת מחול בת־דור" — ביום ב' בתל־אביב. בתוכנית: „רקויאם לצלילים" — ג'ון טיגן, „פלומט" — מנואל אלום, „בכיאנס ברזילאירס" — ג'וב סנדרס ו„ציפיה" — דיסקומבי.

בידור

● „ספטיכל הנשש החיוור" (התיאטרון העממי) — הערב בחיפה „אורה" ובמוצ"ש ביפו „אלהמברה".

● „להקת כוורת בסיפורי פוגי" (התיאטרון העממי) — הערב בחולון „ריגה" ובמוצ"ש בחיפה „שביט".

● „אל תקרא לי שחור" (התיאטרון הצעיר) — מאת דן אלמגור. לחנים: בני נגרי. ביים: דני ליטאי. משתתפים: מרגלית אנקורי, עוזי פוקס ועוד. במוצ"ש בתל־אביב „בית החייל".

● „חווה אלברשטיין" (יוכל) — בליווי להקת הפלטינה. הערב בכברי, במוצ"ש באשדות יעקב, ביום א' באורים, ביום ד' בגבעת חיים וביום ה' ברמת השרון.

● „צפורים בראש" (יוכל) — תוכנית יחיד של שמעון ישראלי. ביים: אילן דר. הערב בלוחמי הגיטאות.

● „רסיטל עם אילנית" (אורות) — הערב ובמוצ"ש בתל־אביב „בת־דור".

● „ארמון שלום — מוזיאון השעווה הישראלי" — דמויות מתקומת ישראל וסיפורי אגדות. מידי יום ובמוצ"ש בתל־אביב „מגדל שלום".

מועדונים

● „כליף" (יפו) — תיקי דיין, עדנה לב, דני גרנות, לחטוטנים, אבי בהט ורולה.

● „עומר כייאם" (יפו) — יואל שר ואמנים אורחים, בליווי תזמורת.

● „אכדיה" (הרצליה) — להקת „סיני קרוון" עם רובי ופנר.

● „חצות פלוס" (נתניה) — מאיר רמה, מוטי ארבל, השפנית ליגדה בליווי תזמורת.

● „החאן" (ירושלים) — גבי שושן השפנית וקוסם בליווי תזמורת.

● „כריאוריאון" (נתניה) — רותי נבה, קלוד, עם תזמורת „הטילים".

● מועדון התיאטרון חיפה — דודו טופז, להקת ה„טריפלטס" מהפיליפינים. החשפנית ג'ודי, דניאל ופרנץ בייקר והאשכים.

● „רנדה" — מלון „דוכרמל" (חיפה) — תזמורת „השחפים" עם הזמר סימון.

● „במיק הארו" (סביון) — תזמורתו של מתי והכוכבים מדי ליל שבת ומוצ"ש.

● „מעורת ביטריה" — ביומי ר' תזמורת „הרמוניים".

● „בריכולס" (תל־אביב) — בערבי שישי ושבת להקת „בצלי החצר" והובגיה „אמנותית". ביום א' ערב בן עם בנגנים ישראלים ואורחים.

● „האנס" (פארק לאומי רמת גן) — הערב ובמוצ"ש ריקודים לצלילי תזמורת ותוכנית אמנותית.

● „מועדון אילת" (תל־אביב) — בכל מוצ"ש ריקודים בליווי תזמורת.

בית הצנחן

רמת־גן

במוצ"ש, 15.12.73

הרבה בידור וריקודים עם **גדי יגיל** ותזמורתו להקת **הכוכבים הכחולים**

מוסיקה לריקודים

תחל משעה 20.00

כרטיסים בערב ההופעה בקופת בית־הצנחן, רחוב רוקח. כניסה מדרך אבא הלל מס' 155 (לפי השילוט)

אוטובוסים: 67, 20, 21, 22, 23.

זה לא יאומן!!!
6.- לירות

ארוחות צהרים בת 4 מנות לפי בחירתך.

בואו תהנו ותווכחו כל זאת

ב-אולמי לחיים

רחוב המסגר 48 תל־אביב.
פתוח במשך כל השבוע (חוץ משבת)
מ־11.00 עד 15.00

איטום מקלטים

גג לחות או חדירת מים, האיטום מבוצע מבטנים באחריות.

לפנות: **איטומים כימיים בע"מ** טלפון 411048

בחיפה
בגדי הדין אליבה

בית הקרנות רח' הרצל 18, בחצר ה' קומה על' 660314

„מלדן" הסמל של המתווך הנאמן
אגודת המתווכים לנכסי דלא ניידי בישראל

מועדון סטודנטים
„הגופגש"
מוצאי־שבת תזמורת „הגששים"
המסגר 12 תל־אביב

מ. א. כץ

אבן־גבירול 51, תל־אביב
טלפונים: 263508, 266412.

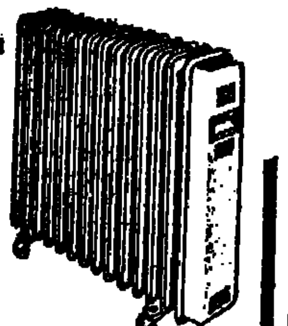

* **דדיאטורים שמן**
* **אוגרי חום**
* **תנורי חימום, גז, נפט, חשמל**

וכל מוצרי החמום והחשמל הביתיים

מבחר עצום של תוצרת חוץ והארץ, לעולים חדשים בתנאים מיוחדים.

כן, דני, הנערות מסתכלות גם עליך...
אך לא בגלל אותה סיבה

נערות אינן משתגעות אחרי נערים בפרוריים, סבוניים, שמנמנים או צימלוניים. נערות רוצות גברים שנראים ופועלים כמו גברים — גברים חזקים, חסונים ומוצקים. זה מה שנערות רוצות, צודקות או לא צודקות. בחן עצמך מול המראה. אל תסתפק בהצצה חטופה תוך ניפוח החזה והרמת השרירים — אלא הערך את גופך כפי שאחרים רואים אותך. בחן את כתפיך ואת זרועותיך; את החזה ואת המותניים ואת הרגליים. בדוק היטב. אם אינך נאה במה שאתה רואה;

אם מוכן אתה להשקיע רק 5 דקות ביום בתרגילים מדהימים ביעילותם, אשר יותר ממיליון גברים נתנים לבצעם — אנו נערוב לתוצאות חיוביות, ובבהירות רבה יותר מאשר חשבת! החל ביום הראשון לאימונים הקלים והנוחים תיווכח בשוצמה הנוספת לגופך, בעזרת כיד מכות חצפוד לבולוורקר. מקץ שבועיים תוכל לראות במראה את ניזורתך החדשה, ולאמת את הבטחות הבולוורקר בעזרת סרט־מדידה. אנו "ביום לכך, ולא — לא תשלם אגורה.

„היקף חזי גדל ב־10 ס"מ. והזרוע ב־2 ס"מ. (י"פ.) „הוספתי 8 ק"ג של שרירים מוצקים, וכבר אין קוראים לי „מקילפ". (נ"ר.) „עיצבתי חזה גדול יותר ב־12.5 ס"מ, זרוע עבה ב־8 ס"מ, וירך ב־6.5 ס"מ" (ס"א.).

גבר! אפילו התאכזבת משיטות אחרות, ואפילו לה איוורדת את עריריך במשך שנים — כל אשר עשה הבולוורקר ליותר ממיליון גברים בעולם הוא אף יעשה למענך. אז מלא ושלח התלוש עוד היום, ונכור כי אינך מפסיד כאן דבר, זולת הוטעה כציוקכיה. אתה יכול רק להרויח: (1) שבועיים של איטוני־ניסוי של חשבוננו, כלומר, חינם. (2) גוף כפותה ונמיש שכמעט כל אשה מעריצה. כדאי לך.

שובר הזמנה לנסיון חינם

שלח עוד היום לנסות בביתך את הבולוורקר במשך 14 יום חינם

אל: טוירלקס (ישראל) בע"מ
רח' המלאכה 3 איזור התעשיה,
חולון 58-851, טל' 848185

סמן מתוך המסגרת איזו הצעה אתה מעדיף:

☐ כן, אבקש לשלוח אלי את הבולוורקר לתקופת נסיון של 14 יום, חינם. אם לאחר שבועיים של אימון נוח, פשוט ויעיל בעזרת הבולוורקר לא אהיה שבע־רצון ומופתע מן התוצאות, אשלח אליכם בחזרה את הבולוורקר ובכך יסתיים הענין. אולם אם ארצה להמשיך בתכנית האימון בעזרת הבולוורקר, כפי שעשו זאת אלפים שניסו את המכשיר לפני, אני רשאי להשאיר את הבולוורקר אצלי תמורת תשלום של —.34 ל"י שישולם כעבור 14 יום לאחר קבלת המכשיר וכן 6 תשלומים חדשיים נוספים בני —.12 ל"י כל אחד (סך הכל —.160 ל"י) או שתוכל לחסוך —.20 ל"י ולשלם —.140 ל"י בלבד במזומן בתום תקופת נסיון החינם של 14 יום.

☐ אני מצרף המחאה בסך —.135 ל"י (חסכון של —.5 ל"י) כרכישה סופית. אני רשאי להחזיר את הבולוורקר בתום 14 יום ואקבל את כספי בחזרה.

התשלום: במשרדי טוירלקס או בסניפי בנק לאומי לישראל.

חתימה הכרחית

שם משפחה ____
שם פרטי ____
עיר ____ מיקוד ____
רחוב ____ מס' ____
מס' תעודת זהות ____

תיאטרוני ישראל

התיאטרון הלאומי הבימה

שלום שלום ואין שלום
קומדיה מוסיקלית
עפ"י יהושע בר־יוסף
תל־אביב האולם הגדול
מוצ"ש 15.12 ב־7.00
יום א' 16.12 מעלית
תל־אביב האולם הגדול
יום ג' 17.12 ב־5.00
יום ג' 18.12 ב־5.00
יום ה' 20.12 בית שאן
תל־אביב האולם הגדול
מוצ"ש 22.12 ב־7.00

כן אוהבים האחרים
קומדיה
תל־אביב האולם הקטן
מוצ"ש 15.12 ב־8.30
יום ב' 17.12 ב־7.00
יום ג' 18.12 ב־7.00

כרטיסים מוזלים בקופת התיאטרון

התיאטרון הקאמרי

מלון פלאז'ה
קומדיה
מאת ניל סיימון
מוצ"ש 15.12 תל־אביב
יום א' 16.12 צה"ל
יום ב' 17.12 קרית ים

כטוב בעיניכם
יום א' 16.12 תל־אביב
יום ב' 17.12 תל־אביב
יום ג' 18.12 חיפה
יום ד' 19.12 צה"ל

יעקבי ולידנטל
(שם זמני)
מוצ"ש 15.12 חיפה
יום ב' 17.12 תל־אביב

הצגת תיאטרון חיפה
טפולים אחרונים
יום ג' 18.12 תל־אביב

במורד גבוה
תוכנית בידור
יום ג' 18.12 צה"ל

הכרטיסים להצגות בת"א במחיר 5 עד 8 ל"י

התיאטרון העירוני חיפה

אנשים קשים
מין קומדיה
מחר 15.12 חיפה
יום א' 16.12 חיפה
יום ב' 17.12 חיפה

הצגות אחרונות
טפולים אחרונים
מאת א.ב. יהושע
2 הצגות בתל־אביב
יום ג' 18.12 קאמרי
יום ד' 19.12 קאמרי

הצגת התיאטרון הקאמרי
כטוב בעיניכם
קומדיה
מאת ויליאם שקספיר
יום ג' 18.12 חיפה
יום ד' 19.12 חיפה

כשרות צבאי
הערב 14.12 צה"ל

כסה 2
בקרוב **מבקר המדינה**
מאת נ. גוגול

פרסום ברקין

רשות השידור

"למנצח שיר מזמור"

פסטיבל הזמר והפזמון בסגנון עדות המזרח

יום רביעי, כ"ו בכסלו, תשל"ד — 19.12.73, בשעה 21.00
"בנייני־האומה", ירושלים

מופע מיוחד לחיילי צ.ה.ל.
יום שלישי, כ"ג בכסלו, תשל"ד — 18.12.73, בשעה 20.30
"בנייני־האומה", ירושלים

משתתפים: (לפי סדר א"ב)

* שרה בדישי * יגאל בשן
* עדנה גורן * אופירה גלוסקא
* משה תילל * הפרברים"
* יזהר כהן * אביבה ניר
* מאיה קזביאנקה * ששי קשת
* אורי שבח * בועז שרעבי

* חבורות הזמר "מטה יהודה" — "מזמור שיר"
* תזמורת בית השידור הישראלי בהדרכת זוזו מוסה
* תזמורת הפסטיבל

מנצח ומנהל מוסיקלי: **משה וילנסקי**
מנחה: **רבקה מיכאלי**
הדלקת נר חנוכה: **נועם קניאל**
* זמרת אורחת: **שושנה דמארי**

* עורך ומפיק: יוסף בן־ישראל * אירגון: יצחק לבבי
* כרטיסים: במשרדים ש. כהנא, בן־נאים.

אזרח! שלם את אגרת הרדיו והטלוויזיה — אנא!

חיפה
מועדון התיאטרון בימת הבידור הקל

בהנהלת ארי צבאלי
רח' יוסף 47 טלפון 642541 600900

תכנית חודש דצמבר
ערב ערב פרט לימי א'
לראשונה בישראל תכנית בידור בינלאומית

THE TRIPLETS
כוכבות הרביו הפיליפיני בריקוד ובשירה מאיי המזרח הרחוק

דודו טופז
מיס ג'ודי, במופע חשפנות נועז...
דניאל ופרנץ בייקר
צמד אשפים פנטסטי מפריז

חיילים שימו לב! כרטיסי הנחה להשיג אך ורק בקופת המועדון.

"המפתח" מציג:

פיזמונחיקון

פסטיבל שירי תנועות ...

בחסות
ראש עירית ת"א־יפו
י. רבינוביץ בשיתוף מועצת התלמידים המרכזית.
ניהול מוסיקלי ועיבוד: ירון גרשובסקי
בימוי: צבי גרא כנחה: דורו צופז

תוכנית אומנותית
הכנסת נערך בחסות האגף לחינוך של עירית ת"א וארגון נכי צה"ל.

ההכנסות קודש לארגון נכי צה"ל

המופע יתקיים בהיכל התרבות ביום שלישי 25.12.73 ב־8.00 בערב.

כרטיסים בבתי הספר
טלפון 266382

המפיקים: דנור־מיקי טופז

פוותא לתרבות מתקדמת

יום ו' 14.12 — ב־9.30 ובחצות — **אבנר חזקיהו, עודד תאומי** ב"**ליצן המלך**" — עלילותיהם של המחזאי מולייר והמלך לואי ה־14. מאת: מיכאל אוחד — בשלוב קטעים ממחזות מולייר. תרגום: נתן אלתרמן. בימוי: אילן רונן. מוסיקה: פולדי שצמן. לווי מוסיקלי: עירית פת.

שבת 15.12 — ב־11.00 לפנה"צ: הצגת ילדים — "**מנורת הקסמים**". משתתפים: **עדנה פלידל, ניסים עזיקרי, שלמה בר־שביט ו־אריה מוסקונה.**

מוצ"ש 15.12 — ב־8.00 "**אהבה שחיתה**", מאת: ארנון תמיר ובבימויו. בביצוע: **מרים ברנשטיין כהן, אברהם בן־יוסף, רות מימון.** ב־10.30: **אריק איינשטיין, שלום חנוך והצ'רצ'ילים.**

יום ב' 17.12 — ב־8.30 — צוותא והתיאטרון הקאמרי מציגים: "**יעקבי ולידנטל**" (שם זמני) — מחזה עם פזמונים מאת **חנוך לוין** ובבימויו. משתתפים: **זהרירה חריפאי, אלברט כהן, יוסף כרמון**, מוסיקה: **אלכס כגן.**

הסינמטק הישראלי

עירית ת"א יפו אוניברסיטת ת"א הארכיון הישראלי לסרטים חיפה

שבוע קולנוע של היוצר

15.12 ב־18.30: **ג'יל וג'ים** של טריפו
אן — אורי גבריאלי (קצר)
15.12 ב־21.00: **ל ג ל ה** של ג'אק דמי
פפילוט (איש הנייר) — בנימין חיים (קצר)
הסרטים יוקרנו בימי ב' וה' בסדר אחר.
18.12 ב־18.30: **עד כלות הנשימה** של גודאר
18.12 ב־21.00: **הירושימה אהובתי** של אלן רנה
19.12 ב־17.00: **רסיסי חיים** של בוב רפלסון עם ג'ק ניקולסון
19.12 ב־20.00: **ד י ן** על קולנוע של היוצר
סרטים: **יציאה לשדה** של רנואר
מסך ארגמן של אסטרוק
21.12 ב־14.30: **פליני 8½** של פליני
טל' קופה 235865, משרד 284425

בית עובד העיריה רח' פומבדיתא 4 תל אביב טל' 241231

התיאטרון העירוני הציג:

אל תקרא לי שחור!

הופעה מיוחדת ויחידה
תל־אביב
"בית החייל"
מחר מוצ"ש 15.12 ב־7.45
עם:
עוזי פוקס

גבי עמרני
בקומדיה המוסיקלית של: ...
בימוי: "אבני הענבלים"

בני הדוקטור

גבעתיים קולנוע "הדר" ליל שבת 14.12.73 ב־9
תל־אביב, "אהל" מוצ"ש 15.12.73 ב־8.30

הערב בבתי הקולנוע

תל־אביב־יפו
7.15 — 9.30
אופיר: "הגמלט מאי השדים" (שבוע 2)
אורדן: "ג'רמיה ג'ונסון" (שבוע 3)
אורלי: "גשר ווטרלו" (שבוע 3)
אלנבי: "נשיא על הכוונת"
(שבוע 12)
אסתר: "מלכודת התופש" (שבוע 5)
בן־יהודה: "קליבר 9" (שבוע 3)
גת: "פרס ומילי" (שבוע 13)
גורדון: "הבורגנדיני עם הנצל השחורה"
(שבוע 30)
דקל: "לאהוב באהבה" (שבוע 2)
דרייב־אין: "שערוריה בסופרמרקט" 7.15
"הנאשם" 9.30
"חידון בחרוזים" חצות
הוד: "הפתיון"
נהר: "הלב הנאמן" 7, 9 (שבוע 3)
נמיר: "מנביק" (שבוע 2)
חן: "המרפר המצוע" (שבוע 6)
לימור: "מי רצח את שילה?"
מוגרבי: "התורה למערב" (מרגם חיל)
מקסים: "דקמרון מס' 2" (שבוע 3)
פריז: "בית תשעות" (שבוע 2)
צליל: "עם האלופים"
צפון: "קיץ של התבגרות" (שבוע 2)
רמת־אביב: "משחקיה של ז'י" (ליז טיילור)
תכלת: "שחק אותה סאם" (שבוע 15)
תל־אביב: "גם מלאכים אוכלים שעועית" (שבוע 14)
תמר: "המכורים לתאווה"

חיפה
7 — 9.15
אורה: "הבורגנדיני עם הנצל השחורה" (שבוע 4)
אורלי: "אחת היא רק מעמים"
ארמון: "מעל עץ תלוי"
אמפי: "שאפט באפריקה" (שבוע 2)
אורדן: "אהבה נוסח קופנהאגן" 7, 9
בית רוטשילד: "בקט" 6.45, 9
חן: "סנטיבלי" (וולט דיסני)
כרמל־גנים: "האורח"
מוריה: "מלכת הכביש" 6.45, 9
מירון: "גיבורי העולם"
עצמון: "הבריחה" (שבוע 4)
פאר: "מה תאמר לגברת שרמוט"
שביט: "הרדיפה" 6.45, 9

ירושלים
7 — 9
אדיסון: "הסינים באים"
אוריון: "כוח גברא למכירה"
אורנע: "קליאופטרה ג'ונס"
אורגיל: "מאדאם וארץ"
ארנון: "המיטה המעופפת"
הבירה: "החטא"
חן: "הסנדק מחדש"
ירושלים: "לילה על העיר"
סמדר: "הצגת הקולנוע האחרונה" 7, 9

ר"ג־גבעתיים
אואזיס: "הטנגו האחרון" 6.30, 9 (שבוע 5)
אורלי: "מילכוד 22"
אורדע: "מלכודת לביבי סיטר" (שבוע 3)
ארמון: "לאטיג ו'"
בל־אור: "חלף עם הרוח" 7 (שבוע 5)
הדר: "הבריחה" (שבוע 2)
לילי: "פריץ החתול"
רמה: "תאוה ונקמה" (שבוע 4)
רמת־גן: "הדרקון"

אור יהודה
גולן: "ברוסלי האיש ה..." 7, 9.15

אשדוד
אסתר: "איש השמר נסחר" 7, 9.15
דוגן: "סיפור אהבה" 7, 9.15

אשקלון
רחל: "יומנה האינטימי של אשה נשואה" 7.15, 9.30

באר־שבע
קרן: "עין העכביש" 7, 9

בת־ים
7.15 — 9.30
אורנים: "אנס בפארק"
בת־ים: "המזימה"
סביון: "עושים חיים"
עצמאות: "המרדף בערבה"
רמת־יוסף: "חלף עם הרוח" 7.15

הרצליה
דוד: "ארבעה זבובים על קטיפה אפורה" 7, 9.15
דגנית: "חיקוי לחיים" 7, 9.15
היכל: "הטרמפיסטית" 7, 9
תפארת: "הפורצים" 7, 9

חדרה
גן־זוהר: "האגרוף הקשוח" 7, 9
חוף: "המודיעין בקסבלנקה" 7, 9.15

חולון
7.15 — 9.15
ארמון: "גלדס אמיגוס"
גיל: "אוהב"
מגדל: "מנים מורדים" 7.15

כפר־סבא
חן: "מי רצח את ביבי" 7, 9.15

נס־ציונה
גת: "מעשיות קנטרברי" 6.30, 8.30

נתניה
אסתר: "חפש את האשה" 5, 7, 9.15
גיל: "אצבעות הפלדה" 7, 9
סטודיו: "אקדח שחור" 5, 7, 9
שרון: "הלילה הנצחי" 7, 9.15

פרדס־חנה
דקל: "מלכודת לביבי סיטר" 6.30, 8.30

פתח־תקוה
הדר: "משוש בדגל" 7, 9
היכל: "חבר נשים לסנטוס" 7, 9
שלום: "קברט" 7, 9.30 (שבוע 2)

עפולה
חן: "גליית" 5.30, 8
קולנוע: "חביב השטף" 5.30, 8

סבוי: "הגנב שבא לסעוד" (שבוע 2)
רון: "עת לאהוב ועת למות" 7, 9
רינה: "גבר עם כבוד" (שבוע 2)

ק. אונו
אור־און: "הערב ב־9 הקרב הגדול" 7, 9.15
מוצ"ש: "הארגון"

קרית מלאכי
בידור: "מיפול בחלום" 7, 9.15
הוד: "אהבה נקמה ומכה טריה" 7, 9.15

קרית־שמונה
חרמון: "אהבה ובגידה" 6, 8.15
שניר: "וידויו של קצין משטרה" 6.45, 9

ראשל"צ
נעמן: "האופק האבוד" 6.45, 9
ראשון: "האגרופים האמיצים" 6.45, 9
תפארת: "חושן דינאמיט" 6.30, 8.45

רחובות
חן: "עשת הצרות" 6.15, 8.30
הדר: "חלף עם הרוח" 7

רמלה
המגדל: "לילות בוקציו" 7.15, 9.30

רמת השרון
כיל: "הקרילק מלבר" 7

סרטי נח מציגים:

סטיב מקווין * אלי מקגראו
בסרטו של הבמאי סם פקינפה

הבריחה
THE GETAWAY

מוסיקה: קווינסי ג'ונס — בצבעים

שבוע 3 "עצמון" חיפה | שבוע 2 "הדר" גבעתיים | "אילת" אילת

ריצ'רד ראונדטרי הנועז, הגדול והטוב מכולם.
מרתק, מרהיב עין — שגם את תתני ממנו

שאפט באפריקה
SHAFT IN AFRICA

שבוע 1 "חן" באר־שבע | שבוע 2 "אמפי" חיפה

ויויאן ליי * רוברט טיילור
בסרט הנצחי

גשר ווטרלו

סיפור נוגע ללב של האהבה המתעלה מעל יאוש ואכזבות החיים
שבוע 3 בקולנוע "אורלי" תל־אביב
4.30 — 7.15 — 9.30

פעולת הקומנדו הנועזת ביותר בתולדות המלחמה
• לי מרווין • ארנסט בורגנין • צ'רלס ברונסון • ג'ים בראון

12 הנועזים

בקולנוע "סינרמה 1" תל־אביב
4.30 — 7 — 9.30

בידור לעם נועם סמל מציג: הופעות חד־פעמיות — לפי היתר מיוחד מצה"ל

לתושבי חיפה
שייקה אופיר * יגאל בשן
חיפה "שביט", הערב 14.12 ב־9.00
כרטיסים להשיג אצל "גרבר", טלפון 84777, 84222, ובערב המופע בקופת "שביט"

לתושבי הקריות
גדי יגיל * אריק לביא
קרית ביאליק "סביון", יום ששי 14.12 ב־9.00
כרטיסים להשיג בקופת קולנוע "סביון", קרית ביאליק

תאטרון סדן מציג:
זאב רווח
בקומדיה המצליחה

סאלח'אר

הרצליה "דוד" הערב, יום ו' 14.12 ב־9
ירושלים "בית־העם" מוצ"ש 15.12 ב־8.30
כרטיסים במשרדים ובקופה
לחיילי צה"ל הנחה מיוחדת
טל' המשרד 248012

להקת מחול בת־שבע

תל־אביב "נחמני" ב־8.30

מוצ"ש, 15.12 סדרה ז'
יום ב', 17.12 סדרה ח'
יום ג', 18.12 סדרה ח'
יום ה', 20.12 סדרה ט'
מוצ"ש 22.12 סדרה י'
מוצ"ש, 22.12 סדרה י"א
יום ב', 24.12 סדרה י"ב
יום ג', 25.12 סדרה י"ג
יום ה', 27.12 סדרה י"ד
מוצ"ש, 29.12 סדרה ט"ו
יום ב', 31.12 סדרה ט"ז

תמורת התוכניות — מוקדשת למען התייל בתל־אביב
כרטיסים "כנף" אלנבי 83, ובית המשרדים, בערב ההופעה בקופה.

קולנוע "דרייב־אין"
תל־אביב, טלפון 777177

הקרנת סרטים גם בחורף (בגשמים)
סרטו של וולט דיסני
שערוריה בסופרמרקט
קומדיה משעשעת למשפחה — ב־7.15

הנאשם באונס וברצח ברח....
הנאשם
דנה וינטר * ריימונד סט. ז'אק
הצגה שניה — ב־9.30 בדיוק.

במוצאי־שבת — בחצות
הזדמנות אחרונה לראות את הסרט
חידון בחרוזים
קרי גרנט * אודרי הפברן * ג'יימס קוברן * וולטר מתאו

קליק

טל. 822171
הערב בחצות
ומחר בשעה 5, ובחצות:
* תיקי דיין
* עדנה לב
* דני גרנות
* אבי בהט
* רולו

מועדון גלית
(באולמי גל ע"י בריכת גלית)
מוצ"ש, 15.12.73 מ־9 בערב
בתכנית:
ששי־קשת
* **הנשמות הטהורות**
ריקודים לצלילי תזמורתו של
סלבטורה פוליצי
הנחות לחיילים אך ורק במדים או תעודת חוגר

קולנוע **לימור**
ת"א, רח' אבן גבירול 30
הערב 14.12 בשעה 10.00
הסרט
השיטה ההולנדית
לפי ספרו של אליסטר מקלין

מישלב־
מכון ישראלי להשכלה

לתלמידי מישלב — תל־אביב
הנבחנים בבחינות בגרות

בחינות הבגרות והבחינות המוקדמות של תלמידי מישלב, סניף תל־אביב — שנרשמו לבחינות האקסטרניות למועד אוקטובר 78 ואשר נדחו עקב המלחמה, תתקיימנה ב־2 מרכזים במקצועות: מתמטיקה, גיאוגרפיה והבעה עברית.

1. בבי"ס מישלב, רח' וייצמן 53, תל־אביב — ייבחנו התלמידים ששמותיהם מתחילים באותיות א' — י'
2. בבי"ס "רמות", סימטת מבצע סיני 28 א', רמת־יוסף, בת־ים.
ייבחנו התלמידים ששמותיהם מתחילים באותיות כ' — ת'.
יתר המקצועות נבחנים כל תלמידי מישלב בבי"ס "רמות".
תלמידי מישלב הלומדים בסניפים אחרים ייבחנו במרכזי הבחינות של משרד החינוך כפי שפורסם בעיתונות.

מישלב מאחל הצלחה לכל הנבחנים

נעלי רוזי
במבחר הגדול ביותר
תמצאי
בסלון ג'יני
תל־אביב, רחוב יהודה המכבי 61

טוב לי בנעלי רוזי טוב לי בנעלי רוזי

מועדון לילה חצות פלוס
הרצל 15, נתניה
ביום ששי 14.12.73
ערב בידור משעשע ומהנה
* הבדרן מאיר רמז
* הזמר מוטי ארבל
* החשפנית לינדה
* הפקירית חלן
* הזמר חיליק אמיר
הגשת לשולחנות ומזנון
משקה וכיבוד לחימום האורח
הזמנות: ...

תזמורת הכלניות
מודיעה ללקוחותיה
אנו ממשיכים לקבל הזמנות לנגינה לאירועים שונים, גם בשעות חירום
מוסיקת רקע מיוחדת
להזמנות נא להתקשר
טל. 682383, 650585

שלמה צח · חיים שלף מציגים:
רסיטל עם

אילנית
בליווי תזמורת
בהשתתפות: אמנים אורחים
לתושבי ת"א ...
אורות ת"א בר־כוכבא 65 טל. 288998, 281845

מלווה
רכוש מלווה מלחמה מרצון
מצפון

הגשש החיוור
חיפה "אורה" הערב 14.12 ב־9.00
מוצ"ש 15.12 ב־9.00

להקת בוזרת
סיפורי פוגי
הערב 14.12 ב־9.30
מוצ"ש 15.12 ב־9.30

עיצוב בינלאומי במחיר עממי

מבצע מיוחד!
שלם לפי יכולתך
היתרה ב-10 תשלומים ללא ריבית

הנחה 12.5% לעובדי בטחון וצה"ל בשרות פעיל

שי מיוחד למשלם במזומן

אנו ממשיכים למכור במחיר הישן

1. מערכת סלונית חדישה לפי בחירתך
2. מזנונים במבחר גדול
3. רהיטי מטבח
4. חדרי שינה וארונות קיר
5. חדרי ילדים בעיצוב חדיש
6. פינות אוכל

מעצבת פנים תבקר בביתך חינם!

רהיטי א. גלילי

תצוגה: רחוב סירקין 13 גבעתיים
ע"י ככר נח, אוטובוסים: 67,63,61,60,57,52,45 טל. 731403
פתוח כל היום: מ-9 בבקר עד 7 בערב.

אחרי המלחמה התעוררו בעיות חינוכיות רבות

אורים להורים

מביא חומר חינוכי רב־ערך
תעשוי לסייע להורים בפתרונן

קראו בחוברת נובמבר ודצמבר מאמרים ורשימות על נושאים אלה.

* **אבא שב הביתה** — כיצד להתמודד עם הבעיות המתעוררות כשחבים האבות הביתה? — ורדה רזיאל (ווילטיר).
* **דעות של תלמידים** ומורים על המלחמה והשלכותיה — רות בן־שמואל.
* **תפצעים תגלידו** — כיצד מתמודדים נפגעי המלחמות הקודמות עם הפציעה והנכות? — שיחות עם שתי משפחות.
* **דעות על חינוך** — שיחה עם הפסיכולוגית צפורה כץ על הטיפול והיחס לילדים שאביהם אבד להם.
* **שיחה עם אלמנת טייס** אם לשלוש בנות.
* **בימי האפלה** — מאמר שנכתב בעצם ימי הד מלחמה והדן בהשלכות הפסיכולוגיות של החיים בעורף:
כמו־כן מצויים בחוברות כל המדורים הקבועים:
* **חשנה חשנית** — שיחה עם ד"ר דוד רודי על החינוך לנקיון של הפעוט בשנת חייו השניה — רות נגר.
* **יש לי בעיה** — תשובות לשאלות הורים בייעורת של ב. וואלאך־גולדברג.
* **מה חדש במחקר** — מחקרים חדשים.
* **מכתב למורה** — מדורה החינוכי והקבוע של צבית בן־שלום.
* **טלוויזיה** — כיצד משפיעים משדרי שבת בבוקר על המשפחה הישראלית? צבית ניגור.
* **להיות אמא** — מדורה הקבוע, ההומוריסטי של נירת הראל.
* **תמיד חדש...** — המלצות על ספרי קריאה שהיו לספרי־מופת — ירדנה חדס.
* **רפואה** — סימפוזיון על חטבעונות (משתתפים פרופ' ק. נוגהיים, פרופ' א. לוריא, ד"ר תיאודור ינקו, ד"ר גינולדמן, ד"ר י. רוזן ומר א. בראורי.
* **ספרות ואמנות** — שירים וסיפורים לילדים מאת שלמה טנאי, נעמי בן־גור, נילי גלמור.

חומר קריאה מועיל ומהנה
להורים ולכל בני המשפחה

דמי חתימה לשנה 12.50 ל"י בלבד

תלוש חתימה

לכבוד מינהלת „אורים להורים" ת.ד. 303, ת"א
נא לשלוח לי את חוברת „אורים להורים" במשך 12 חודשים.
השם.......
הכתובת.......
מצורף שק/המחאת דואר על־12.50 ל"י.
נא לא לשלוח כסף מזומן.

חברת רולקס מכריזה על:

מבצע

חריטת שם - חינם

על כל עט **שפר** אימפריאל 2

הגש לידידיך (או לעצמך) מתנה יפה, אישית, שימושית ולא יקרה עט שפר אימפריאל 2 במבחר צבעים: בורדו שחור, כחול או אפור. אנו נחרוט על העט (ללא כל תוספת מחיר) את שמך או שם חברתך, שם מקבל השי או כל קטע אחר.

SHEAFFER
the proud craftsmen
משווק בישראל ע"י
רולקס בע"מ

להשיג בחנויות המובחרות או בסוכנויות רולקס:
ירושלים, רח' אהליאב 18.
תל־אביב, רח' יהודה הלוי 44
חיפה, דרך יפו 19

לקניה ישירה פנה לרולקס ירושלים והעט ישלח לביתך

לכבוד
רולקס בע"מ
ת.ד. 502
ירושלים
הנני מבקש לרכוש את שפר אימפריאל 2 בצבע........ ולחרוט עליו את השם והשם יכול להכיל עד 23 סימני חריטה (לרבות רווחים):

תמורת העט שאקבל הנני מצרף סך 15.— ל"י.
שם.......
כתובת.......
תלוש זה ניתן למסירה בכל אחת מהחנויות המובחרות למכשירי כתיבה.

מכונית מרקורי מונטגו במצב חדש — 1968, כולל מיזוג אויר, גיר אוטומטי, מעצורי כח, רדיו בלאופונקט.
להתקשר: כל יום בשעות: 9.00—13.00, 16.00—19.00
טלפונים: 613245, 615522.
בשבת: בשעות 9.00—13.00, 18.00—22.00
טלפון: 450920.

נהג,
אינך מתבייש לנסוע בנוחות במכוניתך כשחיילים מחכים בצידי הדרכים?

נהג! תן טרמפ לחייל

מחיפה באהבה

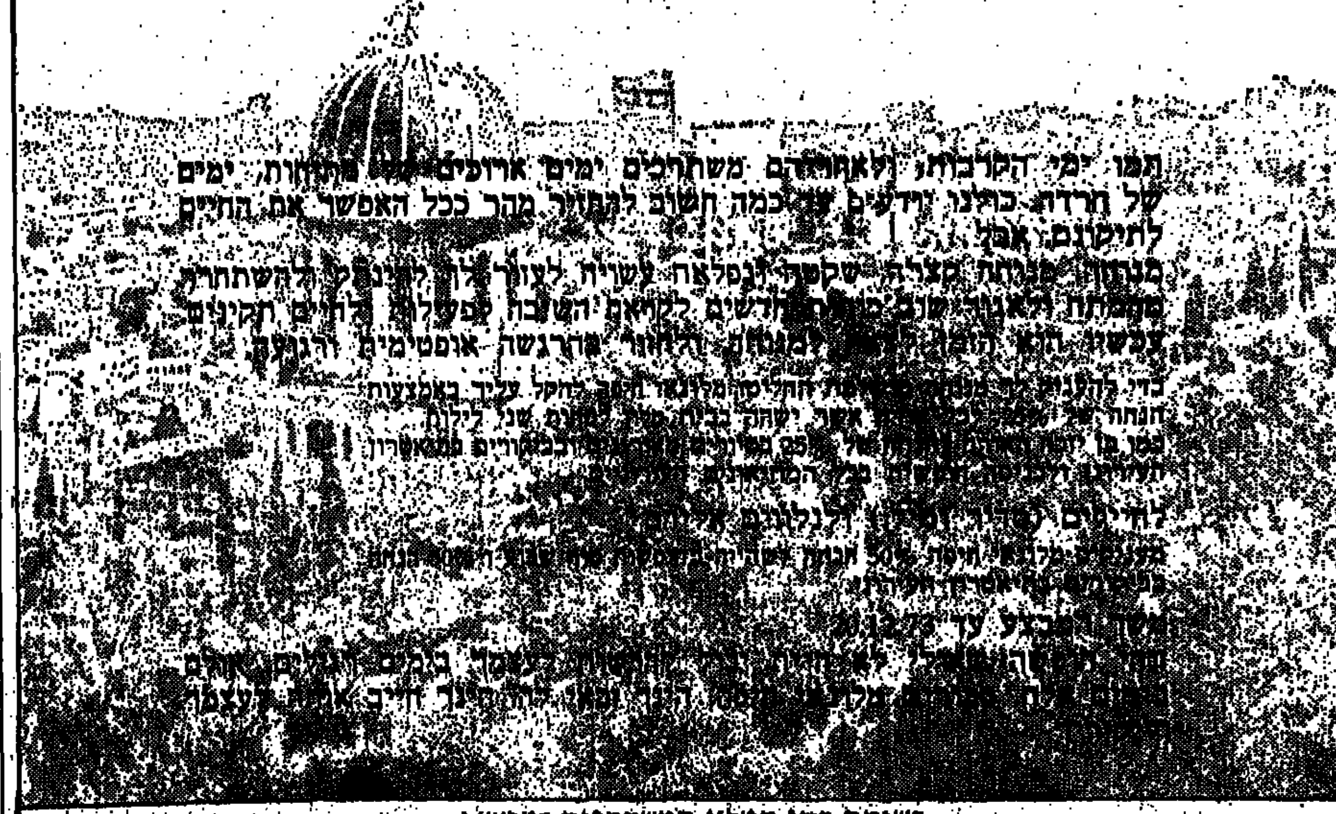

רשימת בתי המלון המשתתפים במבצע:

הדר הכרמל	טלפון (קידומת 04)	הר הכרמל	טלפון (קידומת 04)		
ציון	664311	דן כרמל	86211	חוף הכרמל	81001
אפריון	522545	שולמית	242811	לב הכרמל	81406
תלפיות	662753	[illegible]	81632	קוהן גלד	249111
נשר	662311			רחל	82521
דפנה	662993			שושנת הכרמל	81046
				לאה	81567

ציור ותיכנון אופנה

המרכז לאופנה
Institut de Coupe et de Haute Couture

נפתחים קורסי ערב

מתקבלות בעלות כשרון ונתונים מתאימים. בוגרות הקורסים יקבלו תעודה לבתי־אופנה ומקומות עבודה אחרים בהתאם להישגיהן.

לקבלת פרטים, נא לצלצל, טלפון: 739193 ת"א, או גזרי ושלחי את התלוש הרצ"ב.

לכבוד
המרכז לאופנה, ת.ד. 36259 ת"א, כמס' 85
נא לשלוח לי פרוספקט חינם על הקורסים.
שם....... גיל.......
כתובת.......

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

הודעה על
התחלת הלימודים בתשל"ד

1. שנת הלימודים בהיקף מלא ככל שהתנאים יאפשרו תיפתח ביום 17.2.74. (סמסטר א' יתקיים בין התאריכים 17.2.74 ועד 17.5.74; סמסטר ב' יתקיים בין התאריכים 16.6.74 ועד 13.9.74).
הייעוץ בשיטת הצבירה לסמסטר א' יתקיים בתאריך 10.2.74. ההרשמה תחל ביום 11.2.74 ותימשך עד 13.2.74.
במשך כל שנת הלימודים תשל"ד תינתן לחיילים עדיפות בהרשמה לכל קבוצות הלימוד והמעבדות.
מגוייסים יקבלו ייעוץ ויוכלו להרשם לקבוצות לימוד גם לאחר 10.2.74.
2. החל מיום 23.12.73 תיפתחנה קבוצות לימוד במספר מצומצם של מקצועות. ההוראה בקבוצות אלה תימשך כ־7 שבועות.
הייעוץ וההרשמה לקבוצות לימוד אלה לכל הסטודנטים (כולל קורס ד' וסטודנטים חדשים שהתקבלו להתחלת לימודיהם בתשל"ד) יחלו ביום 16.12.73 בשעה 08.00 ביחידות האקדמיות.
על כל סטודנט בשיטת הצבירה לרכוש במכלול את קטלוג למודי ההסמכה לפני הרשמתו.
3. שכר הלימוד עבור התקופה 23.12.73 ועד 16.2.74 הוא 220.— ל"י. על הסטודנטים לשלם שכר לימוד זה לפני ההרשמה למקצועות. שוברי תשלום ניתן להשיג בבנקים בקרית־הטכניון ובשכונת זיו. סטודנטים ששילמו מראש שכ"ל עבור שנת תשל"ד ברישום מוקדם או כתשלום ראשון, יביאו להרשמה את אישור התשלום המתאים.
4. סטודנטים מגוייסים המעוניינים ללמוד בקריאה מודרכת מקצועות מודים, יפנו למזכירות לימודי הסמכה או למזכירויות היחידות האקדמיות.
5. בחינות מועד ב' בשיטת הלימודים הקודמת תתקיימנה במשך חודש ינואר. סטודנטים מגוייסים אשר לא יסיימו את בחינות מועד ב' בתקופה זו, יוכלו לסיימן לאחר שחרורם מהשרות. הדבר לא יעכב את התחלת לימודיהם.
6. סטודנטים (כולל חדשים), אשר מפאת שירותם מבקשים לקבל חופשה מלימודים לסמסטר או שניים יפנו בקשתם למזכירות לימודי הסמכה.
7. בחינות המיון לסמסטר שני תשל"ד שנועדו להתקיים בסוף חודש דצמבר 1973 תתקיימנה לא לפני אמצע מרץ 1974. הודעה על המועד המדוייק תפורסם בעתונות.
8. על סטודנטים שיוכלו להתחיל ללמוד והמעוניינים בדיור במעונות, להגיש בקשה ללשכת דיקן הסטודנטים. זה חל גם על אותם סטודנטים שאושר להם בזמנו דיור במעונות לתשל"ד ואף על הגרים במעונות עתה. חלק מהמעונות ישמש כמלון לסטודנטים מגוייסים הבאים רק לתקופות קצרות ללימודים.

פרטים נוספים ישלחו לסטודנטים במכתב אישי.

לכל המגוייסים ברכת כליטוב ובריאות
בית הטכניון

האם אתה מתעניין בגראפיקה? האם אתה מוכן ללמוד את אמנות הגראפיקה בביתך בזמנך הפנוי? סטודיו ש"ג בשתוף המכונים האמריקאים להשכלה בכתב.
צהב בביתך את כשרונך והתאמתך למקצוע הגראפיקה!

לכבוד המכונים האמריקאים להשכלה בכתב, ת.ד. 28124 ת"א, למס' 77
בקשתכם לשלוח אלי, ללא כל התחייבות כספית מצדי, חוברת הסברה ומבחן מתאם. כשרון למקצוע הגראפיקה.
שם....... כתובת....... טל.......

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

הדרך למשרה טובה יותר ולהכנסה גבוהה יותר!

אנו מציעים לך לרכוש מקצוע מבוקש או ... לתעודת בגרות באמצעותנו בביתך ובזמנך הפנוי באמצעות שיטת הלימוד האמריקאית. בעקבות בארה"ב. הכשרנו אלפי צעירים וכבוגרים באלקטרוניקה, מתכנתים, גרפיקאים, אדריכלי פנים, צלמים וכו'. כמו כן הכנו חלק ניכר מתלמידינו לבחינות הבגרות.

שיטת הלימוד שלנו תאפשר לך לימוד "רימודים פרטיים" בביתך, לפי הקצב והיכולת האישיים לך. כאילו לפדת אצל מורה פרטי. כשאתה לומד באמצעותנו, אתה חוסך לעצמך את הטרחה והזמן לנסוע בערבים לקורסים שונים ואתה חוסך כ־70%—80% משכר הלימוד בהשוואה לשכר אותו קורס בכיתה. היות והטיפול שלנו הוא אישי תוך התחשבות בנקודות התורפה שלך. הרי בשיטה זו תוכל לרכוש מקצוע או תעודת בגרות ביתר קלות מאשר בקורס כיתתי, ובהצלחה רבה יותר. אני מציעים לך מבחר מקצועות שבהם קיים מחסור בכוח אדם ואשר העוסקים בהם זוכים להכנסה גבוהה ומקדמים את מעמדם החברתי. בגמר לימודיך, אני נפנה אותך למקום עבודה מתאים ונעזור לך לקבל משרה משתלמת.

ללא תלות בגיל ובהשכלה
חומר הלימודים בעברית

לקבלת חוברת הסבר חינם, גזור ושלח את התלוש הרצ"ב למכונים האמריקאים להשכלה בכתב ת.ד. תל־אביב. סמן ב־x את הקורס בו אתה מעוניין:
☐ בגרות ☐ מוקדמות ☐ תכנות מחשבים ☐ גרפיקה שמושית ☐ אדריכלות ועיצוב פנים ☐ רדיו, אלקטרוניקה וטלוויזיה, כולל מכשירים והרכבת מקלט טרנזיסטורי ☐ צילום — כולל מכשירי הגדלה ופיתוח ☐ מינהל עסקים
שם....... כתובת....... טלפון.......

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

איזה קורס נחוץ לך?

יש לך סיכוי ללמוד אותו חינם.
במסגרת מבצענו המיוחד בו יוגרלו
50 קורסים חינם

כרבבות אשר למדו במכונינו, תהנה גם אתה משיטת הלימוד היחידה במינה המופעלת על ידינו בארץ מזה 36 שנים בהצלחה רבה. למד בביתך, בזמנך, בקצב שלך! מבחר רב של מקצועות לבחירתך! שלח עוד היום תלוש וקבל מדריך חנם וכל הפרטים של המבצע.

שם
כתובת
אני מעונין בקורס

בן יהודה 2, ירושלים ת.ד. 1259 | פינסקר 2, תל־אביב ת.ד. 4637 | בלפור 9, חיפה ת.ד. 4123

המכונים הבריטיים

למדי מקצוע
ב - 3 חדשים
במקום מגוריך - בכל הארץ

נקבנות
בשיטת IBM

מקצוע שאין בו אבטלה ומשתכרי טוב יותר. לאחר שנכשירך תוך 3 חדשים, נפנה אותך למקום עבודה מתאים ללא תלות בגיל והשכלה

לימוד
בוקר • צהרים • ערב
לפי בחירה

קורס בתכניות חינם למעוניינות

• תעודת הסמכה •

ברשות והרישום במשרדי:
"המכון להכשרה מקצועית"
בשעות 9 - 1 לפנה"צ 4 - 8 אחה"צ

תל־אביב	ירושלים
רח' קרלסון 2, [illegible]	רח' [illegible]
רמת־גן	רחובות
רח' ז'בוטינסקי [illegible]	רח' יעקב 3 [illegible]
חיפה	רמלה
רח' [illegible] 17	רח' [illegible]
חולון	(במוסך התחנה)
רח' [illegible]	באר שבע
[illegible]	רח' [illegible]

למדי אופנה בביתך

המרכז לאופנה
Institut de Coupe et de Haute Couture

חסכי מאות לירות!

תפרי וגזרי לעצמך את שימלתך ומלבושך בביתך ובזמנך הפנוי. אנו בשיתוף עם המכונים האמריקאים להשכלה בכתב נלמדך לגזור ולתפור שמלות, חצאיות, מכנסים, וכו' בהתאם לקצב והיכולת האישית שלך!

גזרי ושלחי כמשפט הגזרה

לכבוד
המכונים האמריקאים להשכלה בכתב, ת.ד. 28124 ת"א למס' 90 אבקשכם לשלוח לי חינם פרוספקט על הקורס ה־מורחב לבגדי נשים.
שם....... גיל.......
כתובת.......

לכל גיל והשכלה

האוניברסיטה לכלכלה ולמדעי החברה

לימודים אקדמאיים בשעות הערב

★ מוסד ציבורי

האוניברסיטה לכלכלה ולמדעי החברה, הפועלת בהתאם לחוק המועצה להשכלה גבוהה, היא מוסד ציבורי שנועד לאפשר לאנשים עובדים לרכוש השכלה אקדמית בשעות הערב.

★ תוכנית לימודים נוחה

הלימודים הסדירים מתקיימים 3—4 פעמים בשבוע מ-5.30 אחה"צ, אולם כל סטודנט יכול לתכנן את לימודיו לפי קצב התואם את אפשרויותיו.

★ תנאי קבלה

רשאי להתקבל כל בעל תעודת בגרות ישראלית או כל תעודה אחרת שוות ערך. יתקבלו גם בעלי תעודת בגרות חלקית, אשר יעמדו בבחינות השלמה, תוך תקופה שתיקבע ע"י ועדת הקבלה.

כלכלה | מינהל עסקים | חשבונאות

מדעי המדינה וסוציולוגיה | עתונאות ותקשורת המונים | שפות (אנגלית—צרפתית)

הנדסה — אלקטרוניקה, מכונות לבחינות של אגודות המהנדסים הבריטיות

★ לקבלת פרוספקט מפורט ללא כל התחייבות פנה אל האוניברסיטה לכלכלה ולמדעי החברה, ת.ד. 17054 תל-אביב 61170.

פרטים נוספים והרשמה במשרדי האוניברסיטה, בנין בי"ס תיכון עירוני "בי"ח" (אלואנס), רחוב רידינג, רמת-אביב.

מועדי הרשמה: בימים א'—ה' בשעות 17.00—20.00. בימים ג', ה' גם בשעות 11.00—13.00.

בית ספר לאכסטרנים מישלב

בתל-אביב

בפיקוח משרד החינוך והתרבות

נפתחות כיתות חדשות

כיתות ערב בתל-אביב * ירושלים חיפה * חולון

תאריך התחלת הלימודים **19. 12. 73**

תלמידים שאינם יכולים להתחיל לימודיהם בתאריך הנ"ל יוכלו להצטרף לכיתות לימוד חדשות שייפתחו בחודשים דצמבר-ינואר.

כיתות בוקר למבוגרים

★ ★

תאריך התחלת הלימודים **17. 12. 73**

★ ★

מישלב, תל-אביב, רח' וייצמן 83, טל. 263185, 8—1 לפנה"צ, 4—7 אחה"צ

המרכז לתרבות ולחינוך **מישלב** מכון ישראלי להשכלה

נמשכת ההרשמה לסניפי מישלב

ירושלים: בית-ספר כי"ח, רחוב כי"ח פינת אגריפס, 5—7 אחה"צ.

חיפה: בנין בית חנוך תיכון, רח' שבתאי לוי 26, טל. 520797, 8—11 לפנה"צ, 4—7 אחה"צ.

חולון: בית-ספר רביבים, רח' השומר, 5—7 אחרי-הצהרים.

על פתיחת יתר הסניפים תבוא הודעה נפרדת.

משרד החינוך והתרבות | משרד העבודה — המכון הממשלתי להכשרה טכנית | אורט ישראל

החלו הלימודים בסמינר להכשרת מורים ומדריכים טכניים לחנוך המקצועי העל-יסודי תשל"ד

א. מגמות ההכשרה:
- ★ מתכת ★ חשמל
- ★ מכונאות ★ נגרות
- ★ חשמל רכב ★ ספרות
- ★ אופנה ★ ארוח
- ★ דפוס ★ ימאות
- ★ אגרומכניקה ★ אלקטרוניקה

ב. מסלולי ההכשרה:
- ★ מדריכים מוסמכים
- ★ מדריכים מוסמכים להוראה (מורים טכניים)
- ★ טכנאים להדרכה והוראה
- ★ מכינות למדריכים מוסמכים

למעוניינים ניתנת אפשרות להשתלב בלימודים.

ג. פרטים והרשמה:
המשרד הראשי: שד' דוד המלך 39, קומה ד' תל-אביב
טלפון: 264193, 267436.

משרד החינוך והתרבות — המחלקה להכשרת עובדי הוראה
מועצה אזורית באר-טוביה — מכללה בין אזורית „אחוה"

מודיעים על פתיחת כתה להסמכת מטפלות למעונות יום, העובדות בפועל במעונות

הלימודים יתקיימו בשעות אחר הצהריים, יתכן שילוב יום אחד מרוכז בשבוע.

משך הלימודים: שנתיים.

מתקבלות מועמדות בעלות השכלה של עשר שנות לימוד לפחות, העובדות במעונות יום.

פרטים והרשמה:
מכללת „אחוה", בכניסה למושב ינון, ת.ד. 85, קרית-מלאכי.
טלפון: 055—96283.

גרפיקה

נפתחים קורסי-ערב

בתל-אביב • בחיפה

מתקבלים רק בעלי כשרון יתונים מתאימים לאחר מיון קפדני. בוגרי הקורסים יקבלו [illegible] ח למקומות עבודה מתאימים — בהתאם להישגיהם.

לקבלת פרטים נא לצלצל לטל. 739193 ת"א, טל. 668048 חיפה, או מלא וגזור

לכב' המדרשה לגרפיקה ולציור, שליד „סטודיו ציור" ת.ד. 36239, תל-אביב
נא לשלוח לי פרוספקט על קורסי גרפיקה
שמי:
כתובתי:
גיל:

מיוחד לאמהות
מעון יום בחיפה
בשעות 7.30—15.30
מגיל 4—1 שנים
בהנהלת מטפלות מוסמכות ואחות ילדים.
טלפון 04—665202
בשעות 15.00—17.00
החל מיום ראשון.
אפשרות הסעה בבוקר

טכניקום
גרפיקה
עיצוב גרפי, אריזות, ביתנים לתערוכה
שרטוט
מכונות, בנין וארכיטקטורה, עיצוב פנים
חיפה, הרצל 44. ת"א בן יהודה 28

הלוח הכפול | ידיעות אחרונות | הארץ
המשרד הראשי: שדרות רוטשילד 46, תל-אביב טלפונים: מחלקת מודעות 611141,
המחיר: יום חול: 1.25 ל"י לשורה / יום ו'. 1.50 ל"י לשורה

למוסד מחקר בסביבות חיפה

דרושים

מהנדס מכונות — לעבודה בזיווד מערכות אלקטרוניות

מהודסי אלקטרוניקה — בעלי נסיון בפתוח מערכות אלקטרוניות מתוחכמות

הנדסאי אלקטרוניקה

טכנאי אלקטרוניקה

השכר יקבע בהתאם לכישורי כל מועמד

המעונינים מתבקשים לפנות לת.ד. 9757, חיפה 31096, ולציין קורות חיים, השכלה, נסיון מקצועי קודם וכן מס' טלפון להתקשרות.

למוסד מחקר בסביבות חיפה

דרושים

- כרסמים
- חרטים
- מסגרים מכניים
- מסגרים
- פחחים
- עובדי מכניקה עדינה בכרסום וחריטה
- טכנאי מכונות

ותנאים מובטחים:
- ★ תנאי שכר בהתאם לנתונים אישיים.
- ★ עבודה מקצועית מענינת ברמה גבוהה, תוך שמוש בטכנולוגיות חדישות.
- ★ אוירה חברתית נעימה.
- ★ עידוד וסיוע בהשתלמויות ולימודים.
- ★ בטחון מפני זעזועים משקיים ורווחיים.
- ★ תנאי עבודה נוחים ביותר.

מקום העבודה באיזור חיפה.

● המעונינים יפנו לת.ד. 9757, חיפה 31096 (עבור מס. 21) ויציינו קורות חיים, השכלה ורקע מקצועי קודם. רצוי לצרף מספר טלפון להתקשרות.

החברה הישראלית לטרקטורים וציוד בע"מ
מפיצי **CATERPILLAR** בישראל

דרושים למפעלנו
באזור התעשיה החדש בחולון

מכונאי ציוד ורכב

מכונאים למנועי דיזל

חשמלאים לציוד ורכב

מסגרים ורתכים

חניכים

ואנשים הרוצים ללמוד את המקצועות הנ"ל

אפשרויות טובות לקידום מקצועי במפעל בעל רמה בינלאומית

על המעונינים לטלפן למשרד הראשי (גב' צלינה) 856125(03) לקביעת ראיון

דרוש פקיד

לעבודה במחלקת כח-אדם בנציבות בתי-הסוהר, בירושלים

● בעלי כישורים טובים אשר מעונינים במשרה הנ"ל, יפנו בכתב למחלקת כח-אדם, בנציבות בתי הסוהר, ת"ד 2495 ירושלים.

דרושים מועמדים לעבודה קבועה

באם מעונין אתה בעבודה, שתעניק לך משכורת טובה ותנאים סוציאליים משופרים וכן עתיד בטוח — פנה אלינו:

- ★ מלבד זה, יזכה העובד להטבות רבות ולהנחות ניכרות, עליהן יוודע בפנותו אלינו.
- ★ פנה לעבודה בשרות בתי הסוהר אם: גילך אינו עולה על 39; בריאותך תקינה; השכלתך יסודית לפחות; סיימת שרות סדיר בצה"ל; עברך ללא דופי.
- ★ המעונינים יפנו (עם תעודת זהות ופנקס מלואים) לשרות בתי הסוהר, לשכת הגיוס, רח' ח' מס' 8, הקריה, תל-אביב.

עץ לבוד בע"מ
ETZ-LAVUD LTD

דרושים

★ **מחסנאי** — לעבודות פקידות וניהול מחסן תוצרת גמורה

★ **מפעיל** — למתקן כימי אוטומטי. העבודה במשמרות

★ **מכונאי ומסגרי אחזקה מעולים**

★ **מכונאי למזגני הדמה** — בעל נסיון רב

המעונינים מתבקשים לפנות בכתב או טלפונית למנהל כח אדם, עץ לבוד פתח-תקוה, טל: 914931.
סודיות מובטחת.

למפעל תעשייתי במפרץ חיפה

דרושים

1. **מנהל עבודה**
2. **מסגר אחזקה מעולה**

לפנות עם פרטים ונסיון לת.ד. 1833 חיפה.
תנאים טובים לאנשים המתאימים
— סודיות מובטחת —

דרושות תופרות לאוברלוק-זיגזג מכפלות
ת"א, לוינסקי 87, קומה ב', אופנת „שי"
טלפון 613246

ל"בוטיק אדלר" דרוש בית מלאכה לקבלת עבודות תפירה בקבלנות ליצוא.
לפנות טל. 225073

לחברה גדולה ומתפתחת בשטח האלקטרוניקה, המייצרת טלויזיות ומשווקת מוצרי חשמל ביתיים

דרוש:

מנהל שווק

התפקיד כרוך בניהול צוות מוכרים, השתתפות בקביעת מדיניות המחירים, המיבצעים והפירסום של החברה וניהול משא ומתן עם לקוחות.

הכישורים הדרושים: נסיון של לפחות 3 שנים בענף האלקטרוניקה, השכלה אקדמאית (רצוי בניהול עסקים). עברית ואנגלית על בוריין.

נא לפנות בכתב, בציון תולדות חיים ונסיון לת.ד. 7172, תל-אביב או טלפונית למנכ"ל החברה 03—262801.

לצה"ל דרוש לעבודה בסביבות ת"א:—

טכנאי מכונות

הכישורים הדרושים:
- א. רישום באיגוד הטכנאים.
- ב. בעל תעודת טכנאי מכונות.
- ג. נסיון בבקורת איכות בתהליכים.
- ד. ידיעת השפה העברית ואנגלית.

● על המעונינים לפנות לד.צ. 2306 קצין ניהול, לציין קורות חיים בכתב יד ולצרף המלצות.

למוסד מחקר בסביבות חיפה

דרושים

מהנדסי תעשיה וניהול

לתפקידים שונים

השכר יקבע בהתאם לכישורי המועמד

המעונינים מתבקשים לפנות לת.ד. 9757 חיפה 31096. ולציין קורות חיים, השכלה, נסיון מקצועי קודם וכן מס' טלפון להתקשרות.

למפעל תעשייתי באזור חיפה

דרוש מהנדס מכונות

בעל נסיון רב בתכנון מכונות ומערכים

רצוי בעל נסיון בהשכלה
שליטה בעברית ואנגלית הכרחית

המעונינים מתבקשים לפנות בכתב יד ותתימתם תוך פרוט קורות חיים והנסיון הקודם לת. ד. 4868 חיפה. עבור מספר 285
— סודיות מובטחת —

למפעל מזון בפתח-תקוה

דרושים

1. מסיק דודים לעבודה ומנית במשמרות.
2. חשמלאי אחזקה מוסמך
3. מפעילי מתקנים לעבודה במשמרות.

נא לפנות ל-903781 בין 08.00 ל-17.00.

למפעל תעשייתי גדול
בשטח האלקטרוניקה
בסביבות תל־אביב

דרושים:

פנסיונרים - מסגרים רתכים

בוגרי בית ספר מקצועי במגמת מסגרות כללית לעבודות הרכבה לוחות חשמל. המעונינים יפנו בכתב בציון קורות חיים תוך הדגשת נסיונם הקודם ותכשירתם המקצועית לת.ד. 2644 רמת־גן מיקוד 52100

סודיות מובטחת

למפעל תעשייתי בחיפה

דרושה

מזכירה למנכ"ל

לעבודה בלתי שיגרתית.

דרישות המשרה:
1. הדפסה עברית־אנגלית והכתבות.
2. ניהול משרד באופן עצמאי.
3. אירוח אנשים מחו"ל.
4. בעלת הופעה נאה, רשיון נהיגה ויכולת לנהל שיחה חופשית באנגלית.

מועמדות העונות לדרישות אלה תפנינה בכתב לת.ד. 4568 חיפה עבור מספר 108 (מיקוד 31040).

סניף בנק בצפון תל־אביב

מחפש

פקיד/ה

שיוכשר לעבודה עם קהל (טלר)
העבודה מפוצלת.

*

פניות מפורטות בכתב יד בציון מס' 209 לת.ד. 29569 ת"א.

אלתא תעשיות אלקטרוניות בע"מ

אשדוד

דרושים בדחיפות:

טכנאי אלקטרוניקה

מתחילים ובעלי נסיון בכל השטחים

קיימת אפשרות הסעה למפעל.

*

על מועמדים לפנות בכתב או אישית למחלקת התעסוקה של אלת"א אשדוד.

א. אילין תעשיות
מוסך מרכזי חיפה

דרושים

מחסנאי לחלקי חילוף

אפשרי גם פנסיונר

מכונאי רכב

בהצעות נא לפנות לטלפון 231127 חיפה או בכתב להנהלת המוסך ת.ד. 45 נשר

דרושים

למוסד בטחוני בסביבות תל־אביב

* עורך גרפי
* צלם דפוס (אופסט)
* וכורך

● נא לפנות לדאר צבאי 1074 בציון פרטים אישיים (כתובת ומס' טלפון) וכן נסיון קודם. סודיות מובטחת.

למפעל בטחוני בת"א

דרוש
טכנאי ייצור
עורך/ת מעגלים מודפסים

המעונינים מתבקשים לפנות לת. ד. 33411 עבור מ/תל־אביב 61330 ולצרף תולדות חיים בכתב יד, כתובת ומס: טלפון.

— סודיות מובטחת —

קולסו בע"מ

A SUBSIDIARY OF KULICKE AND SOFFA USA

ייצור מכשירים אולטרה מדוייקים
חיפה, קרית המדע, ת.ד 7206, טל. 520071

דרושים חרטים, כרסמים, משחיזונים – מעולים

שרטט/ת לחלקי מכונות ומכשור
עדיפות לדוברי אנגלית

פקיד למשרד ייצור

קדום מקצועי · קדום כלכלי · עתיד בטוח

דרושים

* נהגים לרכב כבד ומפעילי ציוד מכני
* מפעילים למתקני ייצור

תנאים טובים למועמדים המתאימים

● לפנות למחלקת כח אדם, ת. ד. 420 באר־שבע, או אישית למשרדנו בתל־אביב ברח' ט' הקריה למר סיגלשטיין או למר בכר, בימים ב' ו־ה' משעה 11.00—15.00.

חברת פוספטים בנגב בע"מ.

התעשיה האוירית לישראל בע"מ

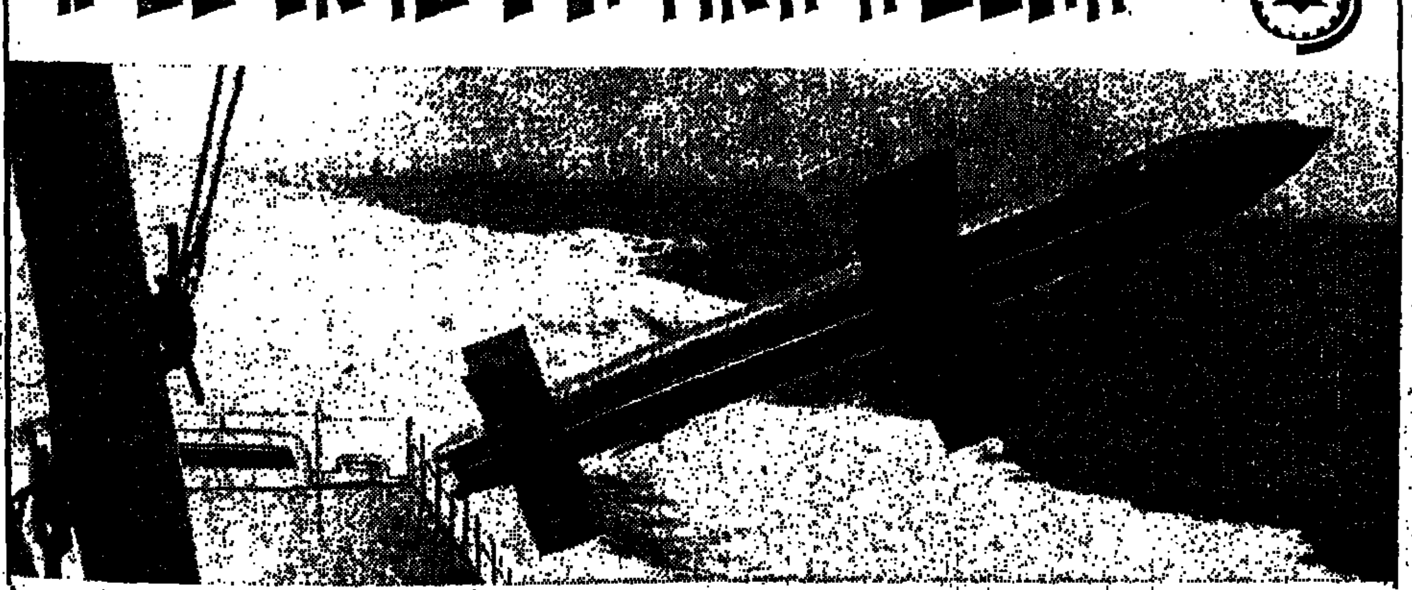

למפעלי התעשיה האוירית בע"מ

דרושים

* טכנאי אלקטרוניקה (לעבודות על ציוד אלקטרוני ומכ"ם)
* מכונאי מטוסים (ממ"ט)
* חשמלאי מערכות מטוסים (חמ"מ)
* מכשירנים תעופתיים
* מחסנאים תעופתיים

למועמדים המתאימים צפויה עבודה מקצועית מעניינת בפרויקטים טכנולוגיים חדישים.

● המעונינים מתבקשים לפנות אישית אל: יחידת התעסוקה, התעשיה האוירית לישראל, בע"מ, נמל־התעופה לוד, בימים א'—ה' בין השעות 08.00—14.00.

הלוח הככול | ידיעות אחרונות | הארץ
המשרד הראשי: שדרות רוטשילד 76, תל־אביב
טלפונים: מחלקת מודעות 611141,
המחיר: יום חול: 1.25 ל״י לשורה / יום ו׳: 1.50 ל״י לשורה

לעבודת תרגום מעניינת

דרושים

* בעלי השכלה תיכונית לפחות.
* ללא הגבלת גיל.
* בעלי שליטה מלאה בעברית ובאחת או יותר מהשפות הבאות: ערבית, אנגלית, צרפתית, רוסית, ספרדית ושפות אירופאיות אחרות.

העבודה במשרה מלאה במשמרות
(6 שעות משמרת)

● המעוניינים מתבקשים לפנות בצרוף פרטים אישיים מלאים וקורות חיים ל:
תל-אביב, ת. ד. 33232 מיקוד 61330.
ירושלים, ת. ד. 77.
חיפה, ת. ד. 2133.

ליחידת הדרכה
של מפעל תעשייתי מודרני באזור תל־אביב

דרושים
מדריכים

(למקצועות המתכת, מסגרות ועבוד שבבי)

הכשורים הדרושים:
* בוגר בי"ס מקצועי
* נסיון הדרכה — הוראה של שנה לפחות
* משוחרר צה"ל

למועמדים המתאימים מובטחת משרה מעניינת בתנאי שכר הולמים

המעונינים בפרטים נוספים מתבקשים לפנות אל: ת.ד. 7089 תל־אביב

התעשיה האוירית לישראל בע"מ

נמל־תעופה לוד
לחטיבת ההנדסה דרושים

כרסמים, חרטים

בעלי מקצוע מנוסים לעבודה ברמה גבוהה על מכונות משוכללות.
העבודה הינה במסגרת צוות מצומצם ונבחר העוסק בייצור ובניית חלקי אב־טיפוס.

● המועמדים המתאימים מתבקשים לפנות בכתב אל: יחידת התעסוקה, התעשיה האוירית לישראל בע"מ, נמל־תעופה לוד.

לחברת בניה גדולה
דרושים

מנהלי עבודה

בעלי הכישורים הבאים:
* נסיון של שנתיים לפחות כמנהלי עבודה
* יוזמה, מרץ, ויכולת פיקוד על צוות עובדים
* בעלי רשיון נהיגה

מתאימים יפנו בכתב אל ת. ד. 1736 תל־אביב עבור מס' 127

למרכבים מפעלי מתכת בע־מ
פתח־תקוה, קרית אריה

דרושים:

1) מכונאי רכב
2) מסגרים - רתכים
3) רתכי CO_2
4) חשמלאי רכב

*

על המעוניינים לפנות טל. 913044 או ישירות למפעל למנהל כח־אדם

מזכירה

היודעת לכתוב עברית במכונת כתיבה
ליודעת גם אנגלית — עדיפות
דרושה למשרד עורך־דין בירושלים
בהצעות נא לפנות אל מספר 444, ת. ד. 244 ירושלים

למפעל מתכת מתפתח

דרושים

1. **מנהל חשבונות ראשי**
הכישורים:
● נסיון במפעל תעשייתי רצוי בענף המתכת ו/או מכונות
● נסיון בתפקיד של שנתיים לפחות.
● ידע והבנה בהנהלת חשבונות תמחירית.
● שליטה באנגלית הכרחית.
2. **מתכנת למכונות עבוד שבבי עם בקרה ספרתית**
3. **איש אחזקה לציוד מכני עדין ולציוד אופטי**
גיל: 40 עד 50
ידיעת אנגלית יתרון.

נא לפנות בכתב בציון פרטים לת.ד. 4353 חיפה עבור מספר 522 (מיקוד 31040)

● אזרח! ● תן טרמפ לחייל!

המכון לפריון העבודה והייצור

אזור חיפה והצפון

מודיע על

כינוס להנהלות ולנציגי עובדים

בנושא:
הגברת התפוקה בשעת חירום כיצד?
מיצוי מירבי של כוח האדם
ומשאבי הייצור בשעת חירום

* * *

בהשתתפות: שר העבודה, מר יוסף אלמוגי
סגן נשיא התאחדות התעשיינים, מר אברהם שביט
מזכיר מועצת פועלי חיפה, מר אליעזר מולק
מנהל מפעלי פלדה ישראליים בע"מ, מר א.ד. סלע
מרכז ועד העובדים, תע"ש, מר משה אלגזי

מנחה הדיון: מר ישראל מידן, מנהל המכון לפריון העבודה והייצור

* * *

מועד הכינוס: יום ד', 19 דצמבר 1973
מקום הכינוס: בית המהנדס, חיפה, רח' שבתאי לוי 24

* * *

פרטים והרשמה: המכון לפריון העבודה והייצור, חיפה, דרך העצמאות 82, טלפונים: 666388, 644296, 667635.

מפעלי "ידיעות אחרונות" מחלקת הספרים

ספרו של
ד"ר אלי תבין

מילואים שטרם פורסמו על היחסים בין ההגנה ואצ"ל שהסעירו בזמנו את הרוחות... על תרומתו של כל אחד למניעת מלחמת אחים.

המחיר — 23. ל"י

ספרו של
יעקב לוינגר

הספר מקיף דיונים יסודיים על מהותה של דת ישראל ועל המצוות ומשמעותן. — ספר שנועד לסטודנטים במדעי היהדות ובמשפטים, למורים ולכל אדם משכיל המתעניין בבעיות היסוד של חקיות הזהות.

המחיר — 10. ל"י

הנערה שהביאה את המלחמה
ספרו של עמוס קולק

בספרו החדש
הנערה שהביאה את המלחמה
מעלה המחבר שאלות הנוגעות... חיים צעירים בישראל.

המחיר — 13. ל"י

להשיג בכל חנויות הספרים או ישירות מ"ידיעות אחרונות", מחלקת הספרים, ת.ד. 14125, מיקוד 61140, תל־אביב.
נא לשלוח לי את הספר: ☐ החזית השניה ☐ בין שיגרה לחידוש ☐ הנערה שהביאה את המלחמה
מצ"ב צ'ק/המחאת דואר על סך של ——— ל"י.